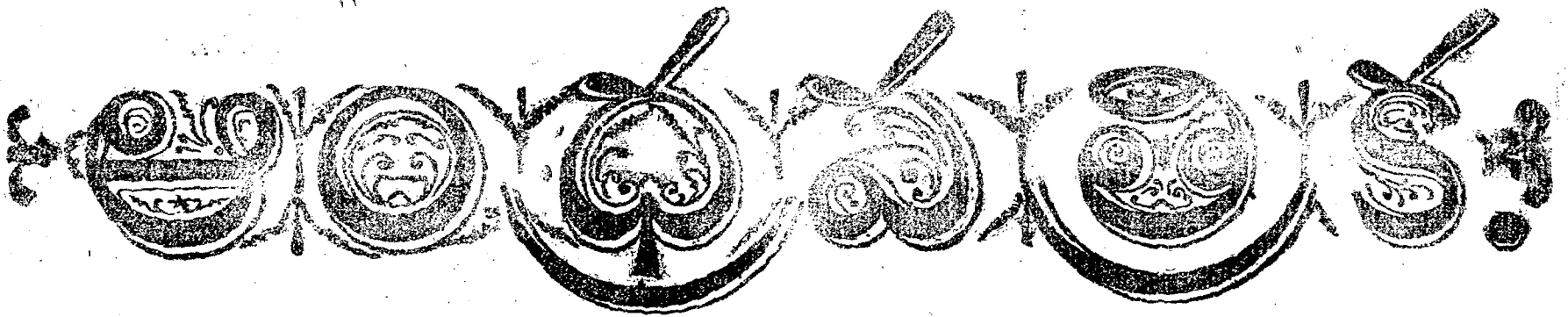

Register No. M. 1118:

Post Box No. 212.

వి డి ప త్రి క 1-కి 0-1-6

Telephone' No. 544.

ప్రతిది న ము ప్రకటింపఁబడును.

Vol 11 } చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నెవ్వెంబరు నెల 23-వ తేది మంగళవారము } No. 147
సంపుటము ౧౧ } శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, భాద్రపదమాస బహుళ దశమి ౧౦. } సంచిక ౧౪౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

అప్పు గొప్పవారితో వేలకు వేలు యోగ్యతావత్తములు పొందియున్నది. సంవత్సరము చీటి మాచి కొనిన మోనముగలుగడు.

అమృతాంజనము నకలవిద

శలనుప్పుల మాన్పును, వాయువుబొట్ల కాపును,
పార్శవు నొప్పుల కారదోలును, బొట్లగొట్టును.
బెలుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవిపంటిది

ఈమందును రుద్దగానే శుభుట కట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్ప్రదార్థములను తొలగించి చూపును
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడి వాడుచున్నారు.

ఈకాగితానికి తో నహా సీసా 1-కి రు. 0-10-0; డజన్ 1-కి రు. 0-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

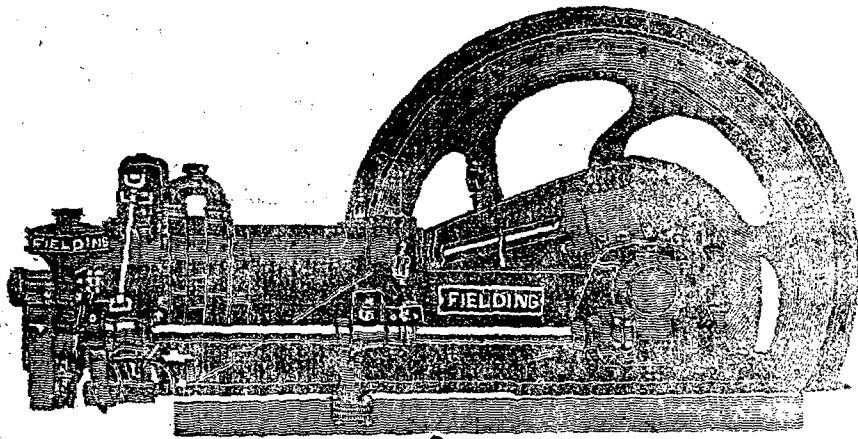
“ఫీల్డింగు”

ప్రసిద్ధి కెక్కిన క్విక్ స్టార్టింగు

వేటెంటు శమిడిశల్ క్రూడు ఆయిలు యింజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

యీ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేపనై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే
స్టార్ట్ కాగలదు.

యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతో నైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రూడు
అయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:

కలెటోన్ డి. యల్. శాస్త్రి అందుకో., పోస్టుబాక్సు
నెం 690 రు. 12, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు. నెం 203 రు.

ఇంపీరియల్ సినిమా

హైదరాబాద్, తిరువల్లికేణి

20.9.24 శనివారమునుండి 16.9.24 తేది శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ఆకులు రాత్రి 9-30
శని, ఆదివారములలో మధ్యాహ్నము 3-15 కూడగలదు.
ప్రాన్సిస్ అండ్ రోజ్ మేరి తెబి
13 ఆశ్వములలోనిది. 2 వ భాగము.

వెలింగుటన్ సినిమా

హైదరాబాద్

20.9.24 శనివారమునుండి 26.9.24 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6-15 ప్రతిదినము 2 ప్రదర్శనములు రాత్రి 9-30
మధ్యాహ్నము 3-15, మధ్యాహ్నము 3-15
బహుమతి యివ్వబడుటకు శని, ఆదివారములందు మాత్రమే
విలువగలబహుమాన వివరములు.
మెట్రిగోరాండు
మిగులముందరమైన మేరిఫీల్డ్ మిక్సీలి సాగవైసప్రియుడు
వాగ్మకెట్టి వీధిద్వారమునందు మెట్రిగోరాండు.

రోమహరి డిల్లీ 1-కి రు. 0-8-0

ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన రోమములుమా
డునిమిషములలో మొదలంటు రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము
నలు వెక్కిడు, మంటుయిండును. రోమములు రాలిపోవును

దంతశుభ హరి

పెల సీసా 1-కి 0-4-0. వి. పి. సహా 0-14-0
దంతశుభ హరి శైత్యము, రసభట్టు, ప్రస్పిషములు, కుల్లి
కలిగిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల
దూదిని మందులతో తడిపి కెట్టిన నొప్పి పెంటనే పోవును
అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు

చెన్న పురి బజారుధరలు

సెప్టెంబరు 23-వ తేదీ మంగళవారము

(1) ఖాన్దములు

దనియాలు బా 1-కి రు 80.0-0 మొదలు 42.0-0	పానము
బియ్యము బస్తాలు మొదలు వరకు	
కుసుమ లేనాదివి ,, ప 48 గలవి రు 14.0-0 14.8-0	
నెలూరివి ,, డిటా ,, 16.8-0 17.0-0	
డిల్లీవి ,, డిటా 45 గలవి ,, 16.8-0 17.0-0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,, 8.12-0 9.0-0	
నవ్వులు ,, ,, 22.0-0 24.0-0	

(2) పన్నాభాన్దములు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205 రు 11.0-0 రు 14.0-0	
నెనగలు ,, డిటా ,, 11.4-0 12.8-0	
పెసలు ,, డిటా ,, 11.8-0 12.4-0	
మినుములు ,, డిటా ,, 18.0-0 16.0-0	
ఉలుము రు 164 ,, ,, 9.4-0 11.4-0	

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి రు 170.0-0 175.0-0	
నెయ్యి మ 1-కి ,, 14.0-0 26.0-0	
కొండాపురం నేరు నెనగపప్పు బా 1-కి ,, 65.0-0 68.0-0	
ఇతర ప్రదేశము ,, ,, 60.0-0 62.0-0	
నేరు నెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 150 మిషన్ నూనె 145	
అముదమునూనె బా 1-కి రు 190.0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి రు 205.0-0 210.0-0	
కురపసుపు ,, రు 140.0-0 160.0-0	
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1-కి రు 120.0-0 140.0-0	
గుంటూరుపాయకటు నీటిమందు ములుగు 1-కి రు 45, 50	
కాశపాస్త్రాయకట్టు ,, రు 60, 70	
బెల్లము బా 1-కి రు 85.0-0 60.0-0	
చింతపండు బా 1-కి రు 80.0-0 49.0-0	

(5) ఇనుము

పట్టరకం బా 1-కి వ రు 82.8-0 83.0-0	
చదరం ,, 88.0-0 88.0-0	
రవుండు ,, 82.0-0 86.0-0	

(6) లోహములు

పండి 100 తులంకు రు 78.0-0 81.8-0	
బంగారము, తులము 1-కి రు 24.2-0 24.10-0	
పవరను 1-కి 15.7-8	
ఇత్తడి బా 1-కి రు 265.0-0 272.0-0	
రాగి డిటా రు 30.0-0 305.0-0	
అస్కానక్కర బా 1-కి రు 88.8-0 89.0-0	

(7) రంగులు అలిజరైను

అవుక్కట్టుడు 20 డిగ్రీలు రు 76.0-0 77.0-0	
కొట్టిక్కట్టుడు డిటా ,, ,,	
సింహం డిటా ,, ,,	
గుర్రం డిటా ,, ,,	

(8) దూది

బోండా వస్త్రు బారువ 1-కి రు 820.0-0	
-------------------------------------	--

(9) నూలు

కోయంబుత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి రు 9.10.0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి రు 8.6.0	
పుట్టూరు తేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి రు 8.12.0	
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి రు 9.8.0	
డిటా నెం 14 డిటా రు 10.2.0	
మాశయేనుగ నెం 20 రు 11.15.0	
జపాన్ నెం 20 రు 12.0.0	
,, ,, 40 ఏ తేలిలు అయినను రు 15.2.0	
గోకాకు నెం 12½ రు 9.15.0	
వడ్డాక్ నెం 24½ రు 12.2.0	
14½ క్విల్స్ పక్షి రు 9.14.0	

పగుళ్లకు తెలము

వెల దబ్బీ 1-కి రు. 0-6-0. వి. పి. తో 0-11-0
1 దబ్బీ మొదలు 6 దబ్బీల వరకు పోక్తేజ 0-5-0 మూత్రము.
అరికాడు, అరిచేమలు, చర్మము కారకవలన, కితగాలి
మల పగిలి నీరుకారుటయు, తలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ
తెలమును రాచిన పగుళ్లమీది జిలపాయి మంచిచర్మము రాల
దు. పగుళ్లకొప్పియు నడుచును. స్వల్పక్రయము. కాలి పగు
ళ్లకు ఈ తెలము అత్యంతోపయోగకరము.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

మార్కెట్ సమస్య

(1)

యన్. సి. నరసింహాచార్య బి. యె. బొంబాయి

కొంతవరకు మార్కెట్ సమస్య విషయము, విదేశీవర్తక
మను కీర్తిక క్రింద వ్రాసియుంటిని : కాని ఈ సమస్యను పూ
ర్తిగా విశ్లేషించిపనిది, వర్తక సమస్యలన్నియు పూర్తిగా నెరు
గ గలుగుట కానేరదు. ఇది అతిదుర్భలముగా నేంచి యూర
కున్నయెడల ముఖ్యముగా నెరుగవలసినదియు, పరిశీలించవలసి
నట్టియు నుత్పత్తిమయగుసమస్య ననవసరముగా విడిచి. దేశాన్ని
త్య సిద్ధాంతముల నెరుగకుండుము. వర్తకమున వెనుకబడిట
యొకటి : ఆర్థికముగ మార్కెట్ సమస్యల దగ్గరల్లానుట యొకటి.
ఈ రెండు చిట్కల ను గూర్చి పూర్తిగా పాటుబడకున్న,
స్వరాజ్యానంతరమును, ఆర్థికముగ భారతదేశము దాస్యము
ననుభవించవలసినదే. ఏ చిట్క సమస్యలు ప్రజల నాందోళన
పరుపకున్నను, ఈ సమస్యలు మాత్రము ప్రజలు నాయకులను
చదులనని కానేరవు.

(1) ఆంధ్రుల ఆర్థిక ఆవశ్యకతలు

వైసమస్య ఒక రాజధానినిగూర్చి చర్చించుటకన్న భా
రత దేశమంతటగూర్చి చర్చించుట మంచిది : అయినను, ఆంధ్ర
దేశము కొంతవరకు వ్యాపారమున కాబట్టుగునత్పత్తికాధార
భూతముగా నుండుటచే కొంతవరకు ఆంధ్రపరిస్థితులనుసరించి
వైసమస్యనాలోచించవచ్చును : కాని ఆంధ్రదేశమునకు ఓడరేవు
లుగాని, విదేశీవర్తకముగాని విరివిగా లేనప్పుడు, వైసమస్య
ఆవశ్యకత ఏమి అడిగెదరేమో దీనికి కారణములు రెండు నా
అభిప్రాయమున గలవు.

(1) భారతదేశమంతటను గల వ్యవసాయప్రదేశముల
ఆంధ్రదేశము ముఖ్యస్థాన నాక్రమించుచున్నది : ఆంధ్రుల
ఆంధ్రదేశము నీ సమస్యపరిష్కారముపట్ల నాలోచించిన, భా
రతదేశమునంతట, ఈ విషయమున నాలోచించినట్లే యగును.

(2) ఈ సమస్యను పూర్తిగా నాలోచించవలసిన పరిస్థితు
లు ఇప్పటికే కొంతవరకు కలవు. విదేశీవర్తకము నూత్న
మయినను అచిరకాలముననే రేపుస్థానములు ప్రసంగింపబడు
సరికి మరల విజృంభించి, మార్కెట్ ఇబ్బందులు మనగడపయెద్ద
కే చూసనుటలో సందియ ముండజాలదు. ఈ కారణముల
నటుంచిన, ప్రస్తుతము భారతదాస్యమునకు కారణభూతము
లగు అంశములన్నియు ఈ సమస్యయందే ఇమిడియున్నవి.

అలోచించదగు అంశములు

- (1) మార్కెట్ దినదిన మార్పులు.
- (2) 1921 సంవత్సరమునంచి, మార్కెట్ పరిస్థితి.
- (3) భారతదేశపు సహాయహీనత: ప్రభుత్వపు ముఖ
వము.
- (4) మార్కెట్ మార్పులపట్ల కలిగిన వర్తకపువడిదుడు
కులు.

- (5) భారతదేశమునకును, ఇతరదేశములకు పోల్చి.
- (6) దేశావకాలమార్పుల విశ్లేషణ.

(2) దినదినగండుము, నూరేండ్లాయుస్సు

ప్రభుత్వమువారు భారతపరిపాలనమున కాలిడి సాగిం
చుచున్నప్పటినుండియు, నీమారువత్సరములనుండియు నీమార్కె
ట్ సమస్య వేధించుచున్నది. వర్తకము సాగుటకు మొదలిడినపు
డే, ఈసమస్యయు మొదలిడినది. దీనికి కారణములు విలపప
ట్ల బంగారువెండినాణెముల భేదములు, భారతదేశపు ఆర్థికనతహీ
యు క్రిందటివ్యాపముల చూచియుంటిని. ఇప్పుడు మనమాలో
చింపవలసినదెద్దియన, మార్కెట్ ధర ఎప్పటికప్పుటికి మారుచుం
డును. ఎల్లప్పుడును ఒకేరీతిగా నుండక పోవుటచే ఎంతయో భారత
దేశమునకు నష్టదాయకముగా నున్నదనుటలో సందియమేమి?
ఒక్క నెలలోనే భారతదేశపు, బ్రిటిషుదేశపు, మార్కెట్ ధర
మారుచుండును. ఒకబజారున ధరలు మారిన ప్రజలలో నెంతక
ష్ట ముచుండునో చదువరులు గ్రహింతురుగాక. అట్టితర భార
తదేశమునంతటను ఈమార్పులపట్ల వర్తకమునకు దినదినము గం
డుముగానున్నపుడు విదేశీవర్తక మెంతవత్సరాధినోండును? భా
రతదేశ మార్కెట్ ముగా నెన్ని వెలపొల్పును? మార్కెట్ ధర ఈ
దినదినగండుముతోనే, నూరేండ్లపైనిలిచెను. కాని శిశుకాలము
న చక్కబడుచునది, విషమస్థానము నాక్రమింపగలదు.

ప్రభుత్వచట్టములే ఈధరల నిర్ణయించుచున్నవి. ఈదిన
ము పానుకు రూ 15 అని చాచెదరు. మరికొన్నిదినములకు పా
నుకు 18 రూపాయలు మాత్రమే అని ప్రకటించెదరు. ఎల్లం

డి 17.8.0 రూపాయలధరకు మార్పునరు. ఈరీతిని మార్పులు
జెందుటచే మార్కెట్ సమస్య ముంత్రికులను పరిపాలకులగాని,
ఇతరులు మార్పు సాహసులుగారని తలంపవచ్చును.

(3) పెరుగు, విరుగు

మార్కెట్ సమస్యల చారిత్రము నాలోచించిన ధర పెరుగుట
మరల విరుగుటకేనని మనము గ్రహింపగలము. ఈదినము పాను
కు 18 రూపాయలయిన ఒక పానుకు 18 రూ॥ యిల విలువనే
చెల్లించవలసియుండును. మరల రేపు 15 రూపాయలధర కలిగిన
15 చెల్లించవలయును. మొదటిరేటు రెండవదానికన్న భారత
దేశమున కనుకూలించునగదా! కనుక మొదటిదాని ననుసరించి
మార్కెట్ సమస్య తగ్గినదనియు, రెండవధర ననుసరించి పెరిగినదని
చెప్ప వచ్చును. ఈదినమున 18 రూపాయలకు పకరాజ్యముల
నుండి కొన్నపరకులు, రేపు 15 రూపాయలకుపైగా నమ్మని
యెడల నేవర్తకుడును లాభకారికాదుగదా! ఈధర పెరుగుట
పరకుల తగ్గుబాటువల్లను గాని, ఈధరలు విరుగుటపరకులు విరి
విగా దిగుమతియగుటగాని, దేశమున నుత్పత్తియగుటవల్ల గాని
కాని పానుకుల పైఅంశములపట్ల నొక్కమాట గ్రహింతురు
గాక.

(4) రెండేండ్లలో 26 మార్పులు!

వైసవిషయమును, చరిత్రాంశముగా పరిశీలించినపై సత్య
ముబాగుగ బోధపడగలను. ఫిబ్రవరి 4 తేదీ 1921 సంవత్సరము
మొదలు, 1923 ఫిబ్రవరివరకు 26 మార్పు మార్కెట్ సమస్య
విరుగుటపొల్పినది. 1921 ఫిబ్రవరి 4 తేదీన రూ 14.12 పానుకు
ధరకలిగిన, రానురానుపొచ్చిపొచ్చి, రిజల్టేనాటికి రు 15.12 కు
వచ్చినది. అప్పుడు వర్తకులు పడ్డపాట్లను, జనసామాన్యము దిగు
మతులపై వెచ్చించవలసిన సామ్య ఎంత అధికమో గ్రహింప
గాను. ఇంతధర కలిగిన వర్తకము వెనుకబడ్డైనయెందుకా
రణమువల్లనో, ప్రభుత్వము ధరతగ్గించిన కాని దిగుమతులు సాగ
ననియో, 1921 ఆగష్టు 6 వ తారీఖునంచి వారవారము గాని
నెలనెలగాని, ధర తగ్గింపమొదలిడిరి. 1921 సెప్టెంబరునకు ధర,
రూ 12.8 కి వచ్చెను. మరల వృద్ధిజేయనెంచి అక్టోబరు 5
తారీఖునంచి ధర పెంచిపెంచి, 1922 ఫిబ్రవరి 27 వ తేదీకి
పానుకు 16 రూపాయలు చేసిరి. ఇంతధర మరల సంవత్సరన్న
ముందుగాని వెనుకగాని ఎప్పటికి లేదని చెప్పగలను. పానుకు
16 రూపాయల ధరఅన్న, రూపాయి విలువ 1 పిల్లంగు 2½
పెన్నులని గ్రహించునది.

(5) ధర దింపినగాని ద్రవ్యహీనత ప్రాప్తించుట

ఈ మార్పులపట్ల ప్రభుత్వ మొక తారము గ్రహించినది.
ధర పెంచి లాభించెదమన్న ఆశాభావ ముడుగంటినది. క్షినితో
వర్తకముగూడ అడుగుంటనెండు గ్రహించియో లేక, మొద
టికే ముప్పువచ్చుననియో మరల ధరలు తగ్గించు మార్గమును
పట్టిరి. మార్చి 1922, ఒకటవ తేదీనుంచి తగ్గించి తగ్గించి, 20
వ నవంబరుకు 15 రూపాయల ధరకు తెచ్చి అక్కడనుంచి
జనవరి 1923, 5 వ తేదీ నుంచి మరల తగ్గింపమొదలిడి, జన
వరి ఒక నెలలోనే 4 మార్పులకేసి 14 రూపాయలకు తెచ్చిరి.
మరల 25 ఆగష్టు 1923 కు 15 రూపాయలధరకు వచ్చినను,
అప్పటినుంచి డిసెంబరు 1923 కు, రూ 12.12 ధరకు దిం
పిరి. అక్కడనుంచి మరల పెంచిధరను పానుకు 14 రూపా
యలకు, 17 మే 1924 కు లాగుకునివచ్చిరి.

(6) సాధ్యపడక, సాగివచ్చినమార్గము

ఈ విధముగ ధర పెంచుట విఫలమయినందున, 17 మే
1924 నుంచి ఇప్పటివరకును, మార్కెట్ ధరను తగ్గుమార్గమును
బట్టించిరి. 17 వ మేనుంచి 19 జూలైవరకు 14 రూపాయల
ధరకు నిల్చిరి. కాని ఈ ధరయు లాభకారి కానందున 24
జూలై 1924 వ, రూ 13.12 కును, 8 ఆగష్టున రూ 13.8
కును తగ్గించిరి. ప్రస్తుతము ఈధరయు దుండుటయే గాని 14,
15 రూపాయలధరకు వచ్చుటలేదు. కాని ఏనివిషయము మారు
నో మనము గ్రహింపజాలము. ఇందుకుగూర్చి మనము నేర్పు
కొనదగు అంశముల ముందుగాముల పూర్తిగా విశ్లేషించెదను.

కర్తవ్యాలహరి

వెల సీ 1-కి అ. 6 వి. పి సహా 0-11-0

ఈ ద్రావకము మల చెవిలోను, చెవినుండి చీమ్ము
కొరకు, చెవిదిబ్బడ మొదలగునవి వెంటనే నయమగును.
సీ, 6 బొట్లు చెవిలో పోసిన బాధ వెంటనే తగ్గును.
అమృతాంజనము డిపో,
మదరాసు - బొంబాయి

విదేశ పత్రికాభిప్రాయములు

బెంగాలు శాసనసభ క్రిష్ణపరిశీతులు

లండను క్రైస్తవ ప్రతినిధుల నిరసనము

బెంగాలులోని తీర్పు అను క్రింద లండను క్రైస్తవ ప్రతినిధులు వ్రాయుచున్నది:-

వంగరాష్ట్ర శాసనసభ్యులు మంత్రుల చేతనములను నిరాకరించుటచే గవర్నరుగారు ఆంధ్రము కొంతకాలమువరకు రద్దుపరచి ప్రజాతాత్పర్యము శాసనముగూడ తానే చేయవలసివచ్చెను. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము భారతీయ రాజనీతిజ్ఞులకు స్వపరిపాకమగుచు కొన్ని పాఠముల నేర్పవలయును, వారిని ఇంక నెక్కువ అధికారముల విహించుటకు తగినవారిగా చేయుననియు భావించుచున్న వారందరికిని, ఈ స్వరాజ్యపక్షమువారి చర్యలను గరిగినఫలితము ఆశాభంగము కలిగించును. ఇది యొక పరిత్రకార్యముగా ఉపయోగించెను. శాసనసభ్యులు ఇప్పుడున్న అధికారముల నిర్వహించి యొకముం దెక్కువగా వచ్చువానికి తగియున్నారా లేదా యనువిషయము రుజువు చేసికొనుటకు అవకాశ మేర్పడినది. వారు పరిత్రకు నిలువజాలకుండిరి. ఈవోటు ప్రజలకు విజయము దెచ్చిననియు, ద్వంద్వప్రభుత్వము వశించవలసినదియు వారిప్రతిభలు ప్రకటించుచున్నవి. ఇందువారి కొకనూతనస్వాతంత్ర్య మగవడుచున్నది. 'బూటకము సంస్కరణము' లని నిరసించుట కవకాశము చిక్కెను. గవర్నరుగారు వారిని సహ్యమునకు చేవలెనని చాల ప్రయత్నించిరి. కొంతమంది మితవాదులను, ప్రభుత్వమునకు సహాయము చేయునన్న వహమ్మదీయులను నిరుత్సాహపరచియైన సమస్య యము కుదుర్చుచున్నది. మిత్రుగారు, ఓడిపోయిన రెండవ మంత్రయు ఒసంగిన రాజీనామాను వెంటనే అంగీకరించి స్వరాజ్యపక్షమువారి విజయమును గుర్తించెను. ప్రజాతాత్పర్యము బాగుబాగుగా సరిగ్గా నుండునని నీ. ఆర్. దాసుగారి సంగీతంప గోరెను. కాని దాసుగారు నిరాకరించిరి. మితవాదులు తాము ప్రభుత్వమువారికొక తేసినత్యాగమున కిది తగినఫలితము గాదని. అట్లు: యెట చాలతప్పని కొందరు భావించిరి. లిట్టుప్రభువు గాత్రేనెదర్చునని యాచిక్షులనున్నటిని ఎట్లు విడదీసెనో యప్పుడు దలచెట్లు టవనరము. ఆయన యిచ్చురు మహమ్మదీయులను ఒకహిందువుని మంత్రులుగా నియమించెను. కాని హిందువులై అట్లనప్పుటచేతను, క్రై ఎక్కువనందు ఓడిపోవుట చేతను, ఇరువురు మంత్రులతోనే పరిపాలన నాగించెను. స్వరాజ్యపక్షమువారు అయ్యుత్తరప్రదేశ్ కు నిరాకరించిరి. మహమ్మదీయస్వరాజ్యపక్షమువారిని తనవంకకు ద్విష్టకొన గవర్నరుగారు యత్నించిరి గాని, వారు గెల్చినపక్షమును విడచి పెట్టు నంగీకరింపలేదు. గవర్నరుగారు చేసిన యాచర్యమున్నియు సక్రమముగనే యున్నవి. అందుచే, మితవాదులకు కొపము వచ్చెను. సక్రమచర్యపట్ల స్వరాజ్యపక్షమువారి కెంతగౌరవమా మితవాదులకుగూడ నంతయో. ప్రభుత్వమువారు తమకు మిత్రులుగా నున్నవారిని బుజ్జగించుచుందురని వారు భావించిరి. అందుచే, ప్రభుత్వమువారి నిష్పక్షపాతచర్యకు విముగు చేంది మితవాదులలో కొందరు శత్రుపక్షమున జేరిరి. కాని సహాయము చేసినవారికి ప్రతిఫలము ముట్టజేప్పుట ప్రభుత్వమువారికి బాగుగ తెలియునని వారెరుంగదురు. ఇదివరకు మంత్రులుగానుండి ఎన్ని కలు జరిగినవిదవ రాజీనామానిచ్చిన మిత్రుగారు మంత్రుల తీరనముల నిరాకరించగూడదని గంభీరపన్యాసము నొసంగెను. ఆలసి ఉపన్యాసములను కొందరుసభ్యు లిటుదిరిగిరి.

సంస్కరణములు ఆచరణయోగ్యములు గానని తామురుజువు చేసినట్లు స్వరాజ్యపక్షమువారు క్రొత్తములు బలమట విపరీతముగనున్నది. భారతీయులలో రాజకీయములందు పాల్గొనువారు సంస్కరణముల నాచరణయందుచుటకు తోడ్పడెదమన నమృతముతో సంస్కరణ లాసంగబడెను. వాటిని నిలపయోగములుగా రుజువుచేయుటకై పట్టుబట్టి ప్రతికూలముగా పనిచేయుటకు ఒకసంస్థ యేర్పడినపుడుగూడ సవి జయప్రయత్నముగా కొనసాగునని యెప్పు రనుకొనలేదు? ఇరుపక్షములవారును మంచిగనుండినో జయప్రయత్నముగా నెరవేరియుండును. ఇండియా దేశమును పాలించువారు ఎంతమందిగ ప్రవర్తించుచున్నారో లిట్టుప్రభువుగారు అదేచిక్కులనున్న ప్రసరించిన విధానము తెలుపగలదు. దాసుగారి అనుచులగు స్వరాజ్యపక్షము వారి యం దు ఆ మంచి లేదు. సత్ప్రవర్తన వాంఛలేదు. ఆ పక్షమువారే భారతీయులలో విజ్ఞానవంతుల తరపున మాట్లాడుచున్నా మనుచుందురు. వంగరాష్ట్రము నందు ద్వంద్వప్రభుత్వమున కామరువుగానున్న రెండు ప్రంథములలో ఒకటి పక్షములచే నడి నిలువజాలదు. మధ్యరాష్ట్రములోగూడ స్వరాజ్యపక్షమువా రిట్టివిధానమునే అనుసరిం మంత్రుల తీరములు రూ. 2 ఉండినట్లు శత్రుయించిరి. మధ్యరాష్ట్రములలో ప్రభుత్వమును ప్రభుత్వము మొనర్చుచుండిరి. వంగరాష్ట్రములో అంతకన్న యెక్కువ విషయము జూపలేదు. 1919 చట్టమునందు భారతీయసభ్యులపై బాధ్యత

నుంచుటయందు తెలివితేటలను మొనర్చలేదు. శాసనసభ్యుల కొసగిన అధికారములను దుర్వినియోగ మొనర్చినచో, కాపాడుకొనుటకు తగినకట్టుబట్టుములు వట్టుమునందు గలవు. అవి మధ్య రాష్ట్రములలో అమలునకు వచ్చినవి. వంగరాష్ట్రములో అమలునకు రానున్నవి. మాంజేను చెప్పుకొను సంస్కరణములు నిరుపయోగము లయినట్లు స్వరాజ్యవాదులచర్య యాచర్యములేదనియు, ప్రభుత్వము ప్రభుత్వము కాలేదనియు ఆలించుచు ప్రభువు గారు ప్రభువుల సభలో నుడివిరి. ఓడింగ జరుగక పూర్వ మట్లునుడివెను. అధిక సంఖ్యాకులు పూనుకొని నపుడు రాజ్యాంగవిధానము నిరుపయోగమని రుజువు చేయజాలకుండిరి ఎవ్వరను ఓడింగ జరిగినవిదవ అనజాలరు. కాని వారు మధ్యరాష్ట్రములలో ప్రభుత్వమును ప్రభుత్వము మొనర్చజాలకుండిరి. ప్రభుత్వమువారు తమవిధిని నిర్వర్తించినచో ఎక్కువనుగూడ ప్రభుత్వము జాలరు.

దాసుగారు: అజ్ఞానులగు ఆంగ్లేయులకు దెలుపుచున్న అభిప్రాయ మేమన భారతదేశమునకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసంగుటయే ప్రస్తుత పరిస్థితులను తేల్చించగలదని. ఇండియాలో పార్లమెంటు సంస్థలను ప్రజాశాసనముగూడదని ఆతను ఒక పత్రికా నిలేఖరికి సంధర్భము మొసగినపుడు నుడివియుండెను. "మాదేశము నందలి పరిపాలన పూర్వము జాతిప్రాతినిధ్యమును జట్టియుండెడిది. ప్రతిగ్రామము స్వరేపాలన గలిగియుండెను. పార్లమెంటువిధానము మాకు అనుకూలమైనదిగాదు. పార్లమెంటు పరిపాలనమును మారు ప్రజాశాసనము అది భారతదేశము యొక్క ఆధికసాంఘిక మతాచారములకు విరుద్ధముగా నుండుటచే తప్పక అపజయము గాంచును." ఈ ప్రకటన సత్యమును దెలుపుచున్నది. కాని దాసుగారు తమకట్టివిధానము గావలెనో దెలుపలేదు. బహుశ బాల్కాయిగారి విధానము వంటిది, ప్రతి గ్రామము ఒకవిద్యాధికునిచే పరిపాలింపబడు విధానముగూర్చి ఆతను తలపోయుచుండును. ఇట్టి స్వప్నమునందలి ఆలోచన గాంధీగారికున్న దాసుగారికున్న ప్రకృతి మున్న బాధ్యత గలప్రభుత్వమువారికి జోక్యము లేదు. వారు నిర్వర్తించవలసిన విధియంతయు వ్యవసాయదారులతో గూడియున్న ప్రజాబాహుళ్యము ననుసరించియున్నది. వారికి బ్రిటీషురాజ్యముసౌఖ్యమును, శాంతిని న్యాయమును ఒసంగెను. వారికొకటి లా ఆర్డులకు (న్యాయ, క్రమములు) భంగము కలుగకుండ జూచు బాధ్యత ప్రభుత్వమువారు వహించి యున్నారు. వాటికి ఎవరు భంగము కలిగింప బ్రయత్నించినను అణచి వేయవలసియున్నది. ఈవిధ్యక్తమునకు అనుకూలముగానుండు భారతీయుల వాంఛలన్నింటిని ప్రసాదించుటకు పార్లమెంటు వారు సంసిద్ధులైయున్నారు. "ప్రభుత్వమువారిని ప్రభుత్వము విధానమును మోచించుటవలనగాని, యితర దెవరింపులకుగాని యాదేశములతో యేపక్షమువారు ఢీకొలు" అని మాన్యునట్లు గా రీమధ్య జేప్పునపుడు యాదేశము లందెట్లు మాట్లాడెను బలముజూపి దెవరిండు—దెవరింపులను మించినచర్యకే—ప్రభుత్వమును ప్రభుత్వముచేయుట, యిదియే స్వరాజ్యపక్షము వారి విధానము. మీరు ప్రధానమంత్రుగారి హెచ్చరికను వాదగ ఆలోచించుకొనెదరు గాక.

* * *

బెంగాలు తెలివితేటలను (మాంజేపర్ల గారి యను)

వంగరాష్ట్ర శాసనసభ మంత్రులకు తీరముగిచ్చుటకువరకు నిరాకరించెను. అనగా దాసుగారు తాను మంత్రుగా నుండరు. ఒకరిని మంత్రులుగా నుండనియెడల, అంతరక కాలము విజయము గాంచెను. ప్రజాతాత్పర్యము-విద్య, సానిక సుపరిపాలనశాఖ, వ్యవసాయము, పరిశ్రమము మున్నగునవి—మరల నిరంకుశ ప్రభుత్వమువారివరకు మును. సంస్కరణవిధానము కొన్నాళ్లనుకు వంగరాష్ట్రమునందు ఆచరణయందుండును. ఇట్లు జూగునని యిదివరకు తెలచియుంటిమి. కొన్నాళ్లనుండి వంగరాష్ట్రము నందు జాతీయోద్యమ మెరుగుమందెను. రాజకీయపార్టీలు జరుగుట, సాత్వికాదుల ఉద్యేయలను ప్రజలు మెచ్చుకొనుటతో పాటు, మతమునకు ప్రమాదము సంభవించుచున్న దనుకే తారకేశ్వరమునుండి వివరమున్నది. లిట్టుప్రభువుగారు నడుపు ప్రతి అంశమునందు ప్రతిచర్యయందును తప్పులుగనిపెట్టు ప్రతి కావిజ్ఞానము బయల్పడినది. ఇట్టి చర్యలు, అగౌరవము లేని నైనన, తరచుగా జరుగుచుండును. ఇవన్నియు బెంగాలులో తాత్కాలికవిజయము బడయుటకు పన్నుబడినవి. కాని దీర్ఘముగ ఆలోచించినచో నివర్ణియు భారతదేశమునకు నాశన కరము లగును.

స్వరాజ్యపక్ష వాయకులు ఒప్పుకొనిన దానినిబట్టి, 45 తేజబహదూరు సమ్రాటారును అనుభవజ్ఞులగు నిరంకర జాతీయతజ్ఞులు గావించిన సూచనలబట్టియు ఇండియాలోని విద్యాధికులు గోరునకేమా యిప్పుడు స్పష్టపడగలడు. ప్రస్తుతమునకు ఇండియాదేశపు వై నిక విదేశాంగవిధానముల విషయమున ఇంగ్లాండుదేశము బాధ్యతవహించి, యితర విషయములను పోలీసు ఆర్థికశాఖలతో సహా ఎన్నిక సంఘములకు బాధ్యతైన భారతీయమంత్రుల అధికారమున నుంచవలెను. అట్టి ఏర్పా

డేదియుగూడ అన్వేష్యమైతియు పరస్పర విశ్వాసము లేనిది కొనసాగనేరదు. మరియు, భారతీయులకు జాతీయభిమాన మునందు విదేశీయులపై ద్వేషములేనను నమృతము ఆంగ్లేయులకు కుదురవలెను. ఆంగ్లేయులకును తమకును గలసంబంధము యుద్ధముకగోనట్టిదికాననియు, ఆంగ్లేయులకును వివిధముల మధ్యను పరమత్వము పెంపొందించగలరనియు భారతీయులకు నమృత ముండవలెను. అప్పుడుగాని బ్రిటీషుప్రభుత్వమువారు పైన చెప్పినట్టి ఏర్పాటులతో సమకట్టురు. రెండేండ్లక్రిందట మితవాదులు ఉద్యోగములందు జూపిన శ్రద్ధనుబట్టియు, గాంధీ గారు ఆలివాదుల కొసగిన వైతికనిర్వహణములను బట్టియు, రాష్ట్రీయవిషయములన్నియు మంత్రులపర మొనర్చుచున్నని బ్రిటీషు లిబరలుపక్షమువారు యితరులు దలంచిరి. నేడు హిందూమహమ్మదీయ తగవులను, దాసుగారి నూతనచర్యలను జూడ హిందూమంత్రు యధిన మొనర్చబడు పోలీసువారికి హిందువులుగాని మహమ్మదీయులుగాని లొంగియుండురాయని సంభావము కలుగచున్నది. వచ్చేయేడుమాత్రము స్వరాజ్యపక్ష మతో గూడినట్టి శాసనసభ దాసుగారివంటి వాయకునికెంద, ఫలితములనుగూర్చి ఆలోచింపకుండ ప్రభుత్వ గాంటులను నిరాకరింపకుండురని ఏమి నమృతము గలదు? కేంద్రప్రభుత్వము అధికారమునకు లోపమువచ్చునని ఆలోచింపకుండ పోలీసువారిని తమ యధిన మొనర్చుకొని గాంటులను నిరాకరింతురు. మనము ఇండియాను విడిచిపెట్టిన విడచిపెట్టవలెను లేదా మనప్రత్యర్థులు మనలను మించునో యత్నింప నవకాశము లేనంత అధికారమునైన యుండునోనవలెను.

ఇట్టితీర్పు లిబరలుపక్షమువారి అభిమతమునకు విరుద్ధముగా నుండవచ్చును. కాని వారి అభిమతము ప్రకారము ప్రకారమే బ్రిటీషువిధాన ముండవలెనని గోరుచో భారతీయులు తప్పక దానికి తోడ్పడవలెను. దేశపాలనావిధానములు కేవలము స్వాధీను ననుసరించియుండవలె వారు రుజువు చేయవలసి యుండును. పూరిగా విశ్వసనీయులు గాని వారి యందైన కొంత విశ్వాస ముంచవలెను. ఒకరిన్నేపాము మనముగోరనచో వారి లోపములను కొంత నరకు మన్నింపవలసియుండును. ఇండియాలోని మితవాద వాయకులు యాచిధిని గుర్తించిరి. పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ గారుగూడ యాయుదేశమునకు వచ్చిరి తెలియుచున్నది. కొద్దిగానైన పశ్చాత్తాపపడిన పాపకర్మని క్షమించుట ఒకప్పుడు మంచిదని గాంధీగారికిగూడ తెలిసియుండును. బ్రిటీషులిబరలు పక్షము అభిప్రాయముతో నేకిభవించినగాని ఇండియా దేశము నకు ము కిలేదు. సినిఫీయను విధానమునకు సరియైన గాంధీ విధానము నిగుపయోగమని అనుభవముపై చెప్పినది. దాసుగారిలోనూ భారతీయ వాయకులందరు దౌర్జన్యమును నిరసించిరి. భారతీయులు దౌర్జన్యముతో మనరాజ్యమును కదలింపగలుగుదునట ఆసంభవము. అట్లు జేయగలిగినను భారతదేశమునకు నష్టమేకలుగను. "ఇచ్చినంతయు పుచ్చు"ని ఇంకను అధికము కావలెనని వాదించుడు" అను తిలకుగారి విధానమునకు బ్రిటీషు లిబరలుపక్షము విధానమునకు అట్టే వ్యత్యాసములేదు. అదియు "బాధ్యతాయంతప్రభుత్వ" మనబడును. "ఇచ్చినది నిరాకరించి, యింక సధికము చేసుకువరకు కొట్టుకొనుచుండును"ను దాసుగారి విధానము పెంకిల్లలపట్టువలెననున్నది. ఇది బ్రిటీషువారి మెప్పు బడయదు.

బెంగాలు సరిస్థితులు

(నేచనుప్రతిక)

బెంగాలు స్వరాజ్యపక్షమువారు మంత్రులతీరముల విషయమున తామునకొననిది నెరవేర్చిరి. కావున ఆరాష్ట్రమునందు రాజ్యాంగవిధానము నిలుపుదేయబడినది. శాసనసభ తిరిగి పమానేత్రైపుడు రిరి అనుకూలురు రిరి గురు ప్రతికూలురుతో జీతములు నిరాకరింపబడెను. అధ్యక్షుడిను కారుగాను సభకు కాలనిర్ణీతము లేక ముగించుచున్న నేతయయు చేయజాలకుండెను. గవర్నరు కిటునుప్రభువుగారు మంత్రులరాజీనామా నంగీకరించి ప్రజాతాత్పర్య అధికారమును తాను విహించుటతప్ప నేరేమియు జేయనేరకుండెను. నూతనమంత్రులను నియమింప బొలులేదు.

సి. ఆర్. దాసుగారి రావిషయమున కేవలము అపహాస్య భావముతో నుండిరి. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము నీడమైనదని ప్రకటించుటకు ఏర్పాదు ననుసరించినను అది సీతము కానేరదని ప్రకటించెను. అట్లొనర్చెను. అన్వేష్యపరకారము లేనిచో ద్వంద్వప్రభుత్వము అవధ్యమును. ప్రతిష్ఠంధముగూర్చి ఆచీయయుప్రభువు ప్రభువులసభలో మాట్లాడుచు, స్వరాజ్య గాంటుల నెదుర్కొనుటకు ప్రభుత్వమువా రెట్టివిధానకేవర్యనైన అవలంబింప సిద్ధముగ నున్నారని చెప్పెను.

ఆట్టివిధానము మధ్యరాష్ట్రములలోనున్న సర్ ప్రాంకు నైగారికి వీలయి యుండకేదేమో-కాని పత్రికాబల మెక్కువగ నుండి రాజకీయవిజ్ఞానాభివృద్ధిగల వంగరాష్ట్రమునందు వీలు పడదేమో యని మేము దలంచుచున్నాము.

తమాషాలు

(ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రత్యేకము)

న్యాయాధిపతి:—నీవేమియినా చెప్పకొంటావా?

ముద్దయి:—నాయోగ్యతను, పలుకుబడిని విచారించి, తగినశిక్ష విధించాలనని మనవిచేసుకొంటున్నాను.

న్యాయాధిపతి:—నీసంగతి చాలకాలంనుండి తెలుగును. నీకు తగినశిక్ష పదిసంవత్సరాలు.

మేజిస్ట్రేట్:—నీకెంతయన్ను.

ముసలిసాక్షి:—ముప్పయి.

మేజిస్ట్రేట్:—ముప్పయి, ఏమిటి?

సాక్షి:—సంవత్సరాలు!

మేజిస్ట్రేట్:—ముప్పయినెల లనుకొన్నానులే!

శాస్త్రిగారు:—నేను సంధ్యావందనం చేసుకునేవేళ, మీటింగుకు రమ్మమని అడుగుతాడు, అతనికది మర్యాదేనా?

స్నేహితుడు:—మీరు మామూలుగా సంధ్యావందనం చెయ్యరని అతనికి తెలుసునేమో.

శాస్త్రిగారు:—ఒకవేళ చెయ్యనక్కో, చేస్తానని అనుకోవడం పెద్దమనిషితోహా అవునా కాదా?

పంతులుగారు:—నా అల్లుడు, కుచేరుడుగా ఉండి తీరాతనిని నేను అనుకోవడంలేదు. రుణంలేకుండా, ఇంతమర్యాదగా జీవనం చేయగలిగితే చాలును.

మల్లయ్య:—అట్లాగయితే, మామగారివద్దనుంచి డబ్బు తీసుకుంటే, అది రుణమవుతుందా?

సోమయ్య:—నీవు వెళ్లివడేలోలో, కరువుగా ఉంటుందా?

కామయ్య:—నిజమే. నాతో కూడా కొంచెం తీసుకుని వచ్చాను.

పోరుగువాడు:—మీ అన్నయ్యబాన్ను ఏంబాగుండలేదు. ఫోటోగ్రాఫ్ వేసినవాడు చెడగొట్టాడు.

బాలుడు:—మా అన్నయ్యమాత్రం ఏం మంచివాడేమిటి? ఇండాక, నన్ను కొట్టి గిల్లాడు.

మొదటిస్టేజరు:—నాపార్టీకి న్యాయంఅంటే ఇష్టం.

రెండవస్టేజరు:—నాపార్టీకి అంతకంటే ఇష్టం.

మొదటిస్టేజరు:—అట్లాగయితే, కేసును పరిష్కారం చేయడం సులభమేనా?

రెండవస్టేజరు:—అయినా, న్యాయమంటే ఏమిటో నిర్ణయించడం చాలాకష్టం. అందు కింకాక న్యాయజ్యం కావలసి వస్తుంది.

ఉపన్యాసకుడు:—స్వర్ణానికి పోవడానికి మార్గమేమిటి?

ఒకసభికుడు:—చనిపోవడం.

డాక్టరు:—చనిపోవడానికి ముందుగా, జబ్బుపడి డాక్టరుదగ్గరికి పోవడం.

పడవకమాస్తా:—ఈపడవ పదిసంవత్సరాలనుంచి నడుస్తున్నది. ఇంతవరకు ఒక్కపర్యాయమయినా మునిగిపోలేదు.

ప్రయాణికుడు:—అట్లాగయితే, నాభయంతీరింది. నా కొకగది యిప్పించండి.

మామగారు:—నా తదనంతరంగానీ, నాకూతురికి ఆస్తిరాదని, తెలుసుకో.

అల్లుడు:—అయితేసరే. ఇంకా రెండుమూడేండ్లవాకా నాకు జీవనానికి సరిపోయ్యేవసతి ఉన్నదిలేండి.

బిచ్చగాడు:—పెండ్లానికి పిల్లలకు అన్నం చెట్టాలి. నావద్ద పైసాఅయినా లేదు. ధర్మంచేయండి, బాబూ.

యజమాని:—నిన్ను చూస్తే నాకెంతో జాలివేస్తుంది. నేనూ పెండ్లాంపిల్లలతో బాధపడుతున్నా వున్నాను.

ఉపన్యాసాంతమున, ధర్మవియ్యమని సభికులదగ్గరకు వెళ్తేను పంపిరి. దానిని బోర్లించి చూడగా ఒక్కపైసా అయినా లేకపోయెను.

ఉపన్యాసకుడు:—ఇంతవరకు అద్భుతవంతుడినే. నా పెట్టెయినా నాకు దక్కింది.

ఎల్లమ్మ:—ముప్పయియేండ్లయిండి నేను కాపరానికి వచ్చి, ఒక్కరోజయినా పోట్లాటలేకుండా గడుపుకున్నాం.

పుల్లమ్మ:—నాకు తెలియక అడుగుతాను, నీకు ఎట్లా తోచిందమ్మా? వినుగయినా పుట్టలేదా?

పట్టణవాసుడు:—నీకంటే బుద్ధిహీనుడిని నేనెక్కడా చూడలేదు.

పల్లెటూరివాడు:—అట్లా అనడం ధర్మమా? మీసంగతి మీరు మరిచిపోయినారు.

రామయ్య:—అయ్యా, మేమిచ్చేపన్నులకు ఏమి వస్తవండి?

ఉద్యోగి:—రసీదులు.

విద్యార్థి (వృద్ధునితో):—తాతగారూ, ఇంతకాలం మీరెట్లా బ్రతికారండి?

వృద్ధుడు:—నేను ఎప్పుడూ వైద్యుడిదగ్గరకు పోలేదు, నాయనా.

డాక్టరు:—నీది అశీర్వాదం. భోజనాత్మకమూ, భోజనాత్మకమూ, బాగా నవ్వుతూ కులాసాగా ఉండు.

రోగి:—అది ఏమాత్రం వీలుపడదండి. నేనే అన్నం వండుకోవాలి. భోజనంచేసినతరువాత, పాత్రలన్నీ నేనే తోముకోవాలి.

ఉపాధ్యాయుడు:—అపిల్లవాడిని కుంటవద్దకు తీసుకుపోయి, నీళ్లలో మంచారని తెలిసింది. ఇది ఎంతతప్పుపని? ఇందులో నీవు ఏంభాగం తీసుకున్నావు చెప్పు.

బాలుడు (గజగజవంతుడు)-ఒక్క కాలుమాత్రమేనండి.

వెల్లులిరసము

ఉపిరితిత్తులకు లాభకరము

డాక్టరు పాలగోడేటి వేంకటకృష్ణారావుగారు (ఎం. బి. బి. ఎస్.) 'పెవిషయమునూర్చి 'యాంటీ సెప్టిక్' అను వైద్యగ్రంథములో ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు.

పద్మనాభను 10 సంవత్సరాలకు. 1½ సంవత్సరముల క్రిందట తీవ్రమగు కీళ్లజ్వరముచే బాధపడెను. దానివలన గుండెకు జబ్బుజేసెను. క్రమేణా ఆతనికి దగ్గు, జ్వరముగల్గెను. దానికి ఏమందిచ్చినను ప్రయోజనము లేక ఆపుటచేనాదగ్గరకు తీసికొని వచ్చిరి.

9-9-22 తేదీని ఆ బాలని పరీక్షించిజూడ హృదయములో గుడగుడమునకేబ్బము నెమ్మదిగ వినిపించెను. హృదయము యొక్క పయభాగముందున్న మొదటికేబ్బము వినిపించలేదు.

ఉపిరితిత్తులు రెండుప్రక్కలను త్రియదగ్గునర్దులు కన్పించెను. ఉమ్మినిపరీక్షించి జూడ దోషముగ నుండెను.

కడుపు జలోదరమువలె నిండుగను కొంచెముగట్టిగ నుండెను. కొంచెమునీరుపట్టెను. గాలిపోవుచుండెను. శీతోష్ణ శీతి 100.3 డిగ్రీలుండెను.

చికిత్స

కేసు ఆతనికి విశేషములకునుందిచ్చిరి. వెల్లులిరసమును కీళ్లజ్వరముల కిచ్చుచుందును, 'యూటకు పైలకోజెన్' రసమును నాళములవారూ ఎక్కించిరి. (ఇకోజెన్ మను జేసిరి.) దీని వలనక్రమేణా అన్ని జబ్బులుకుదిరెను. ఇప్పుడు ఆ బాలుడు ఆరోగ్యముగ నున్నాడు. వెల్లులిరసమును ఇకోజెన్ మను చేసినపుడెల్ల కీరోష్ణ శీతి 108.1 డిగ్రీలకు బ్రాకుచుండెను. 2, 3 రోజులలో తగ్గుచుండెను. వెల్లులిరసముతో 6 పర్యాయములు, 'యూటకు పైలకోజెన్'తో 6 పర్యాయములు ఇకోజెన్ మను చేసిరి. చికిత్సపూర్తి అయినపిదప ఉపిరితిత్తులు మామూలు శబ్దముతో గూడుకొనెను. పొట్ట మా ములుగు మెత్తగ నుండెను. ఇంతవరకు జబ్బు తిరుగబెట్టలేదు. ఇప్పటి కొక సంవత్సరమైనది. పరీక్షించగోరువారు, చింతాద్రిపేటలో శ్యామకంపెనీ యజమానుని ఇంటి ఈ బాలుని జూడవచ్చును, గుండెలో అగుడగుడకేబ్బముమాత్రమున్నది.

ఉపిరి తిత్తుల రోగమునకు వెల్లులిరసము మంచి పని చేయునుగాన వాడవచ్చునని నాయజ్ఞప్రాయము.

ది మద్రాసు అండు

నదరన్ మరాటా

రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇకోకార్పొరేటుచేయబడినది.)

నోటీసు

ఎమ్. అండు ఎస్. ఎమ్ రైల్వేమిదనుండు స్టేషనుల అందుకుసంబంధించిన రైలుబండ్లకు పోవునట్టి ప్రయాణికుల టికెట్లన్నియు కార్యాలయము ఒకటి బెజవాడ టవునుల 17-9-24 తేదీనుండి తెలుపబడినదని యందుమూలముగా అందకిని తెలియజేయబడినది.

The Zandu Pharmaceutical works Ltd, Bombay

జాండు హౌస్ ధశాల లిమిటెడ్

బొంబాయి 38

జాండువారి చవనసాళ

జలుబు, దగ్గు, ఉబ్బసము మొదలయిన యెదురు రోములకు సంబంధించిన సమస్త రోగములకును దివ్య వైద్యమేగాక కఠినమనందలి నెత్తుగును శుభ్రపరచి చెడిపోయిన జీర్ణకోశమును బాగుచేసి జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధిపరుచేయుటయందు దక్షిణిగా మైనది

ఎల్లప్పుడూ జలుబు, దగ్గు, జ్వరము మొదలయినవాచేసి స్పీడింపబడుచు ఒక్కచిక్కిన శిశువులకు అమృత ప్రాయము.

గర-గర-అర (14-11-23) న బల్లారినుండి కె. కేశవరావు బి.ఎ., బి.యల్ గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

"మీ చక్కన పాకవలన నాకధికమైనగుణము కన్పించి ధన్యమి. దయచేసి రైల్వే పార్సులు ద్వారా మరి రెండుసేనీ." అయిన పంపుడు."

పెల 1 పాసు రు 2-8-0. ½ పాసు రు 1-8-0.

వి.పి. ప్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. రోరువారికి ప్రత్యేకముగా యిచ్చితముగా పంపబడును.

ఎల్లరును సేవింప తగినది. ఒక్కసారి వాడిమాచిన నుణము తెలియాలదు.

డా.మోదర్ అండు కంపెనీ, 43, నై నాబాబుగోడ్డు, ముద్రాము.

యనానీ శరీరారోగ్యసంబంధి

సర్వకాలములందు ఉపయోగించదగిన లేవ్యము. ఇది రక్తమును శుద్ధిపరచును. శ్రాత రక్తమును పుట్టించి మనో యుల్లాసము గలిగించును. దారుణమైన ఆకలిపుట్టించి కాయ నిద్రించేయును. అశీర్వతైత్వరోగములను, సర్వమేఘములను, నెగ, వాయి దుర్గుణములు, రసపట్టు, వీర్యనష్టమువలన కలుగు సర్వవ్యాధులను, త్రియ, శ్యావ, కాస, శ్లేష్మ రోగములను పదివిధముల మూలకంకలు నశింపజేయును. కులాసాగా కాలవిరోధము చేయుచును. శ్రీల శ్వేత రక్త కుసుమ ప్రదరరోగములను సర్వబహిష్కరకములను అద్భుతముగా కుదుర్చును. ఇది మెదడు ననుసరించుచుండు సర్వవ్యాధులను నివారణజేసి జ్ఞాపకశక్తిని సేత్రరోగములను బాగుజేయును. ఈలేవ్యము వనమూలికలతో తయారుచేయబడినది. ఇందులో రస విష గంధకాదులు వున్నట్లు యెవరైనా రుచివుపరిచేయెడల రు 500లు బహుమతి యివ్వబడును. ధనికులకు భీమలకు అందరకు ఉపయోగపడునట్లు తక్కువధరకు యిచ్చుచున్నాము. ఈ లేవ్యము సేవించిన ప్రతివారును దీని గుణములు తెలిసికొనిన పిమ్మట 24 తులముల బంగారము ఖరీదు చేయగల దని దృఢముగా నమ్ముగలరు. ఈలేవ్యము ప్రతిబడిపిల్లలకు మిక్కిలి ఆకర్షకమైన దని దృఢముగా నమ్ముచుండును. ఇది వాడేబిప్పడు ఏ విధమైన పత్తెములేదు. 24 తులముల లేవ్యము వెల ఖర్చులు సహా రు 2-8-0.

వలయువారు:—యం. అజీజుద్దీన్, ప్రొవైట్టర్లు, పితాపురము. గోదావరిజిల్లా ఆని వ్రాయనలెను.

పిల్లి 1-కే సుమ్మల తైలము రు. 0-8-0

ఈతైలము పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కుమ్మలకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

అమృతాంజనం డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి.

ఇంద్రియబాంధవము

న్యాయమూర్తి బిస్మి గారి మొదటి

నిన్నటిదినమున హోదా వారు అల్పమోహంతరము తిరిగి సమావేశమైనతోడనే ఇంద్రియలు బాంధవమునందు ప్రాసక్తికావన తరపున గ్రాంటుగారు తన అర్థమెంటును ప్రారంభించిరి. మొట్టమొదట ప్రభుత్వ గుమస్తా లేబి ముద్దాయిలు క్రిందోద్దేశమున నొసగినట్లు మొంటులను జదివి అది సరిగానన్నదియు లేనిదియు దానికి వారిప్పుడేమైన అధికముగ జేర్చెదరా యనియు సేకెను. ముద్దాయి లందరును అట్లు మొంటు సరిగ నే యున్నదనియు తామిప్పుడందుపై సేమియు జేర్చదలము నొనరించును నుడివిరి.

గ్రాంటుగారు

తన అర్థమెంటునందు మొట్టమొదట, ప్రాసక్తికావన పక్షమువారు ముద్దాయిల పక్షమువారును, నెప్పు విషయముల నిన్ను దినములనుండియు చాల ఓకతో వినినందులకు జూరీ కృతజ్ఞతను తెలిపెను. చాల ప్రత్యుత్తరము చెప్పి, వానినన్నటిని పరిక్షించుటచే, నీ కేసునందు చాల అలస్యము జరిగెను. కాని కేసుయొక్క వివరములలో జూరీకి యెక్కువ పరిచయము గలిగియుండుటచే యుద్దేశముగాని, జూరీ సభ్యులను తమతమ వ్యవహారములను జూచుకొనకుండ నాపియించవలెనను తలంపు చేశాడు.

ఈ కేసునందు మొదటినుండియు ప్రాసక్తికావన తరపున చాల న్యాయబుద్ధితోనే వ్యవహరింప బ్రయత్నించితిని. ఆ విషయమును జూరీవారికి వదిలివేసెదను. ముద్దాయిలు, చాల ప్రఖ్యాతిపొందిన న్యాయవాదియొక్క సహాయమును సంపాదించిరి. అతడు కేసుయొక్క వివరముల నన్నిటిని చాల కాశ్యముతో విమర్శించుటచేసెను. కాన తమ కనకూలముగ విషయములు, కోర్టువారికిని నీ కేసునందు ముద్దాయిలు అక్షేపించుటచేసెను.

గతకుక్రవారమునాడు నాన్నే హితుడు, ఈ ప్రాసక్తికావన ముద్దాయిలు ప్రాసక్తికావననియు, ప్రభుత్వమువారిది గాదనియు నూచించెను. అప్పుడు వాక్కియు, ఇదియంతవరకు ప్రాసక్తికావనమైనదియు ఎంతవరకు ప్రభుత్వమువారి ప్రాసక్తికావనమైనదియు వివరించితిని. అవిగూడ జూరీవారికి వదిలివేయుచున్నాను. మొత్తముగా కేసునందు చాల వివరములు చెప్పబడెను. ఇప్పుడు సంగ్రహముగ కేసువివరముల చెప్పు కొరకు చెక్కు లన్నిటికిని ఒకటికొక తయారుజేయుచున్నాను.

ఈ కేసునందలి విషయములు చాల సంకుచితము లైనవి. ముద్దాయిలు 5 గురును 6 ముద్దాయిలగు కేసును తీర్చి, రామచంద్రయ్యయను అప్రావరతోడను కుట్రపని (1) మోస మొనర్చుట (2) కృత్రిమము తెక్కలు వ్రాయుట (3) నమ్మక స్వామిద్రోహమొనర్చుట మొదలగు నేరములను - ఇంద్రియలు బాంధవమునందు పెద్ద పెద్ద మొత్తముల ధనమును దీసికొనుటకు నొనర్చిరి దోహదోపకారములతో దెలుపబడెను. ఈ కేసునందు కుట్రయొక్క, కుట్రయొక్క ఉద్దేశములుగూడ నెరవేర్చబడెనని నేను బుబుబుజేసితిని. పైని వివరింపబడిన మూడు నేరములలో నేయొక్క నేరమునొనర్చినను, నది కుట్రయంతకును వర్తిం చును. ఈ కుట్ర నేరముల కేసును 1918 ప్రవేశపెట్టబడెను. అంతకుపూర్వము ఇంగ్లండునందుండెడిది. దానిని పూర్తిగా నీడేశము నకుదెచ్చి కాననముతో జేర్చియుండుటచే నీ కేసునయొక్క అర్థమును పూర్తిగ గ్రహించుటకు గాను గ్రాంటుగారు ఆంగ్లేయ న్యాయస్థానతీర్పులనుండి కొన్నియువాహరణల నొసగిరి. ఎ. అనునాతడు సి. అనునాతనిజంతులకు "బి" యను నాతనితో కుట్రయొనర్చినయెడల, సి. అనునాతనిని జంపినను చంపకపోయిననుగూడ శిక్షార్హులే.

తరువాత గ్రాంటుగారు కేసుయొక్క కార్యక్రమ స్వరూపమునుగురించి న్యాయమూర్తికి వివరించిరి. ఈ సందర్భమున వి. సి. సి. 120 (ఎ) (బి) సెక్షనుగురించి వివరించి, కుట్రయొక్క యుద్దేశములు నిర్వర్తింపబడకపోయినను ఇద్దరుకంటే నెక్కువమంది ఒక నేరము నొనర్చుట కేకేభవించిన నేరమొనర్చినట్లే యనిన కేవి ప్రస్తుత నేరమునందు ముద్దాయి లొనర్చినది, మోసము గావచ్చుననియు, దోహదలెక్కల వ్రాయుట గావచ్చుననియు, నమ్మకద్రోహము గావచ్చుననియు నుడివెను.

మొదటి నేరము:— ముద్దాయిలు, బూటకము విషయముల దెలిపి బాంధవములను మోసమునర్చి ఇంద్రియలు బాంధవమునందు 416 వేల రూపాయలు దీసికొనిరి. ఈ సందర్భమున మోసమునొనర్చిన నేరమునంతయును తావులేకుండలు జాబుజేయబడెను. రెండవ నేరము: భారతదారునకునిలవయున్నదని యర్థముగనుటచేయుటచే సంతకము పెట్టుటచే ప్రైయిడికారులకు అసత్యములు తెలిపి ధనమునొసగుటల నొనర్చిన నేరము నొనర్చెను. రెండవ నేరము, విశ్వాసద్రోహ మొనర్చుట, అందుకు సహాయమొనర్చుట. శివశంకరము మొదలగు పాపింసు ఆఫీసరులకు, చెక్కులపై సంతకములు పెట్టి పంపుటలు రామచంద్రయ్య శివమొత్తు అను రెండవ నేరములను ముద్దాయిలు ప్రాసక్తికావించి సహాయమొనర్చిరి. ప్రైయిడికారులకు ఇంద్రియలు బాంధవములకు ధనము నొప్ప చెప్పబడెను. ఉద్దేశపూర్వకముగ అట్లు సంతకములొనర్చి, భారతలో నిలువలేనివారికి ధనమునిప్పించి విశ్వాసద్రోహము నొనర్చిరి. విశ్వాసద్రోహ మొనర్చుటయు అట్టి నేరమునకు సహాయ మొనర్చుటయు గూడ సహాయమేనని చెబుట గ్రాంటుగారు అయ్యు క్షేమల నుదాహరించిరి.

న్యాయాధిపతి:— రామచంద్రయ్య, శివమొత్తులు, తమ శాశ్వతస్వభావము బాంధవ ధనమును ముద్దాయిలకు చెల్లించి విశ్వాసద్రోహ మొనర్చిరి నుడివెను. వీరియరకును బాంధవము వారు ధనము నప్పించిరా?

గ్రాంటుగారు:— పాపింసు ఆఫీసరులద్వారా ధనముంచబడెను. అతని కసత్యములు తెలిపి అధనము నవహరించిరి.

న్యాయాధిపతి:— 1. ముద్దాయిలు రామచంద్రయ్య, శివమొత్తులను నేరమొనర్చుటకు ప్రోత్సహించిరి. కాని వారొనర్చలేదు.

గ్రాంటుగారు:— న్యాయశాస్త్రములో నిర్దుష్టబాధ్యతయను సమానము. రామచంద్రయ్య విశ్వాసద్రోహ నేరమొనర్చెను. ఈతడు కుట్రలోని వాడుగుటచే అందరివారందరును ఈతని చర్యకు సరిహద్దు బాధ్యులే.

మాడవ నేరము తెక్కలలో తప్పుడు వ్రాతలు వ్రాయుట. ఈ నేరము పూర్తిగా రుజువయ్యెను. కొంతకాలము అక్లియర్లు చెక్కులలో పొందిన తరువాత వాని నాపివేసిరి. అంతటితో నదిముగియలేదు. తరువాత తెక్కలలో అంకెలను రద్దుచే తప్పుడు అంకెలను వేయుట మొదలగు చర్యలను ప్రారంభించి ఈ ధనమును దీసికొనుచుండిరి. ముద్దాయిలు భారతయొక్క నిజపరిస్థితులను బాంధవ అధికారులకు తెలియకుండ నుంచుటకు గాను ఖచ్చి వీరమలించినవానిలో మరియొక మార్గము. మొదటి పద్ధతి ఖచ్చిగా దీనినవలంబించిరి. 477 (ఎ) సెక్షను క్రింద ఈ నేరముగూడ పూర్తిగా రుజువయ్యెను. అని గ్రాంటుగారు నుడివెరి.

గ్రాంటుగారు జూరీ నుద్దేశించి మరియు నిట్లు చెప్పి వాడంగిరి.

మరేకారు మొదలగు అప్రావరములకు పెద్దఉద్యోగుల చిన్న ఉద్యోగులెల్లరును అక్లియర్లు చెక్కులపై పాస్ చేయుటలేదని చెప్పియున్నారు. ఇప్పుడు చాదరిగారు ఆ పద్ధతి అనుసరింపబడుట లేని చెప్పచున్నారు. ఎవరివలన అట్టి పద్ధతి విచ్ఛేదమైనది? మరేకారులనగాని మరి ఏ ఇతర ఉద్యోగులవలనగానిగూడ. ఒక్క రెండ్రు గుమస్తాలవలనే ఆ పద్ధతి విచ్ఛిన్నమైనది. ముగ్గురు రెండ్రు గుమస్తాలవలనే ముద్దాయిలకు గలసంబంధముచేత మోసమునకు అవకాశముగలిగినది. చాదరిగారు 'మిస్ జాయిండర్' విషయమై ప్రస్తుతము మాట్లాడ నవసరము లేదని చెప్పిరి. పిదప గ్రాంటుగారు ముద్దాయిలపై మోసపరిచిన నేరమును సంగ్రహముగా జెప్పుచు 1, 2, 3, 4, ముద్దాయిలు బాంధవమును భారతదారులుగా నుండి రనియు, అర్థ సంవత్సర ఆడిటు (జూన్ 1922), పిదప మోసము కనుగొన బడి 1, 2, 3, 4, ముద్దాయిలు క్రమముగా రు 7,15,000 రు 8 ల పై బిల్లులు, రు 1 లకు పై బిల్లులు మోసముగా అపహరించినయియు, ఇది 18 మే 1922 నుంచి 1922 జనవరి 3 వ తేదీలోగా ఈ మోసము జరిగి యున్నట్లు కేసులను తెలియచున్నదనియు, అవామ్యుడు బాచా చెక్కులు సంబంధించినంతవరకు రామచంద్ర అయ్యర్, శివమొత్తు అను రెండ్రు గుమస్తా కారకులనియు, చెప్పెను.

1918 ఫలిమండి ఇంద్రియల బాంధవ (మద్రాసు) సం దోకపద్ధతివలన అక్లియర్లు చెక్కులపై డబ్బును పాస్ చేయుటకు లెక్కగనుమస్తాల కధికారులు గలిగినది. రెండ్రు గుమస్తా లిట్లు ప్రవరించినంతమాత్రముచే బాంధవమునందు అని స్థిరమైనవిషయములలో నొకటి ఎట్లగును? అది కేవలము రెండ్రు గుమస్తాల అక్రమము. ఏ మాత్రము భారతదారుల తెక్కల యందు జమలేని సమయముందు ఇంత పెద్ద మొత్తముల పాస్ చేయుటకుటకు బాంధవ అధికారు లంగీకరించెదరా? న్యాయ మూర్తులు నిట్లు మానేజరును విచారించుట అవసరమని తలచి విచారించిరి.

బిల్ మానేజరు సంతకము పెట్టుటచేతనకు పూర్వము పనిచేసినవాని పద్ధతిచే తానుగూడ అవలంబించెను. బిల్ మానేజరు చెక్కులను పాస్ చేయు మామూలుగలదా. లేదా యనున్నది వేరు నుండదు. అతడు తన పనిని సమకేమియు అందు జోక్యములేదు. అవామ్యుడు బాచా రెండు చెక్కులపై బిల్ మానేజరు సంతకమును పెట్టించెను. రెండ్రు గుమస్తాలు చెక్కులు పాస్ చేయుటకు సంపూర్ణ అధికారము గలవారని అతడు తలంచినపక్షమున బిల్ మానేజరు సంతకములకావలసినవచ్చెనని కావున అవామ్యుడు బాచాకు రెండ్రు కేపర్లు అన్వేషించుట అప్పుడు బాగుగా తెలియును.

ఈ నేరమునందలి ప్రతిపాక్షియు చెక్కు రిఫర్డు పుస్తకమును చెర్చి ఓవరు గ్రాఫ్టర్ నొసంగుటకు రెండ్రు గుమస్తా కధికారులు లేదని చెప్పియున్నారు. చాదరిగారు బాంధవమునందు న్నది ఆచరణ యందున్న ఏర్పాటని మరేకారుచే ఒప్పింప బ్రయత్నించిరి. కాని అది ఎంతమాత్రమును గాదు. నెలకు రు 100లు వేతనముగల రెండ్రు గుమస్తా కిట్టి అధికారులు గలవనటు వివరితముగా నున్నది. చాదరిగారు అన్వేషించియుండరని నాయభిప్రాయము. రెండ్రు గుమస్తా తాను స్వభావముచే ఆక్రమవర్తియై నందున నే మోసమునకు మూలమైనది. బిల్లు మానేజరుయొక్క సంతకములు కొన్ని నాటికోటికెట్లు చెక్కులపై గలవు. కాని అవిచారబాటని మరేకారు ఒప్పుకొని నారు. ఈ కేసునందు అదిమండి అంత్యమువరకు బాంధవ ప్రైయిడికారులకు తెలియకుండ మోసముజరుగుచు వచ్చినది.

ఎన్నియో సంవత్సరములనుండి ఇంద్రియల బాంధవ (మద్రాసు)నందు మోసములు చాల అరుదుగా చూచుచున్నాము. అది రెండ్రు గుమస్తాలు మొదలగు ఉద్యోగుల నమ్మకమును తెలుపుచున్నది. ఇట్టి మోసమును ఏమాత్రమైనను బాంధవము (పెద్ద ఉద్యోగులు) ఎరిగియుండినచో ఈ మోసములు జరుగుటకు అవకాశము లేకుండెడిది. రెండ్రు గుమస్తాకు ఆ అధికారము తీసివేయబడెడిది. సాధారణముగా ఇట్టి గుమస్తాలను నమ్మి పని జరుపుచుండురె గాని ప్రతిగుమస్తాను అతను ఫలాని ఫలమందు సంతకము పెట్టే నా లేదా యని మొదలైన వివరములను చూచుట అసంభవము. గ్రాంటుగారు తమ వాదనను ఇతర కేసుల నిదర్శనములచే బలపరచుచు మోసమునందు ప్రైయిడికారులకు తెలియక రెండ్రు గుమస్తాలకు, భారతదారులకు, గల ఏర్పాటులచే జరిగినదనియు, న్యాయమూర్తులనుండి ఆడిటు క్రమమైనది నమ్మనవచ్చునని చెప్పినయియు, ఏదో కృత్య అజ్ఞానముల మోసము నప్పుడు బయల్పడలేదనియు చెప్పిరి.

ఈ సమాధానమున కోర్టువారు నేటికి చారణ విరమించిరి.

నేటివిషయము

అవామ్యుడు బాచాయను మరియొకరుగలగని కుట్ర మార్గములనలంబించి ఇంద్రియలు బాంధవము మోసమునర్చిరి అలోపింపబడిన నేర విచారమున హోదా సమన్యనందు న్యాయమూర్తి బిస్మి గారియెదురు విచారణకు వచ్చినపుడు ప్రాసక్తికావన తరపున గ్రాంటుగారింకను తమసంగ్రహవాదమును సాగించిరి.

వారాంత్యము, మాసాంత్యము నివేదికలు

గ్రాంటుగారు, ఇంద్రియలు బాంధవమునందు ప్రతివారాంధ్య దినమునందు ప్రతిమహాంత్యదినమునందును బాంధవ లోని భారతాలయొక్క పరిస్థితిని తెలుపుటకు గాను రెయారు జేయబడు చుండు నివేదికముల గురించినవి. మాసాంత్య నివేదికములందు మొత్తములు రెండ్రు పండున్న ప్రకారము నేయబడును. వారాంత్య నివేదికలు ఋణముల కాఖవారీచే తయారుజేయబడును. రెండు నివేదికలలోను గూడ ముద్దాయిలు భారత సందర్భమున తప్పుడు అంకెలు వేచుబడుచుండెను. కార్యదర్శిగాని, కోశాధికారిగాని అనివేదించు, పరిక్షించినపుడు భారతదారుల నిజమును బాచావారికి తెలియకుండ జేయుటయే వారియుద్దేశము. ఇక ఓవరు గ్రాఫ్టర్ పుస్తకమును జూచుడు. రెండ్రు కేపర్లు అన్ని పద్ధతుల ఆపుస్తకములలో సరిగా జేర్చినవిగాని, చెక్కును సరిగా జూచెననిగాని తెలుసుకాధారములేదు.

తరువాత గ్రాంటుగారు బేల్ము షీటులలో అప్రావరముచే వేయబడిన కొన్ని తప్పుడు మొత్తములను గూడ, ముద్దాయిల జరుగకును ఇతర అధికారులను ముద్దాయిలు భారతములకు నిజమును తెలిపి దెలియించినయెడల, నీరక్షకులను తమలను వేయట కనసరమేమియును చూచుటకు భారతము. బిల్లుమానేజరు సాక్ష్య మొసంగినపుడు ముద్దాయిలు భారతముల ను తా నెప్పుడును జూచి పరిక్షింపలేదని నుడివెను.

తరువాత లంచములను గురించి నుడువును, రామచంద్రయ్యకు ముద్దాయి లంచముగల విషయమును, తప్పించు ములగు విషయములనుండి లోలగింప వీలులేదని నుడివెను. ముద్దా

యిటు బ్యాంకును మోసమొనర్చవలెనను నుద్దేశము లేనియెడల రామచంద్రయ్యకు లంచ మొనగుట కవకాశము లేదు. ఈవిషయమున రామచంద్రయ్య చెప్పినవిషయములను బట్టి, అతని నమ్మకమునని మిగిల్చుకొంటాడు. ఇతరసాక్షులచే బలపరచబడి విషయములనే అంగీకరించినను, 1 వ ముద్రాయి రామచంద్రయ్యచే 4000 ను చెల్లుట నొసగబడినందున, ఆమె తన రామస్వామి యనునాతని భారతగండ నొసగబడినవిషయము, రామస్వామి సాక్ష్యమొసగుచు బలపరిచెను. ఆసనము ముద్రాయిచే యగునెడల తిరిగి రామచంద్రయ్య కట్లు చేడను? 1922 సంవత్సరమునుండియు ప్రతి నెలకును ముద్రాయి కేడో యొక మొత్తము లంచముగ నొసగబడినట్లు అప్రూవరు నుడివెను. అందుల కొసగబడిన చెక్కుల నిదర్శనములుగూడ గలవు.

ముద్రాయిలయొక్క కృత్రమపు డుద్దేశమునకు మరియొక నిదర్శనమును జూడుదు. 1 ముద్రాయి గ్రామ్యుడై యును. గొప్పనని కుడగు శరత్తుడు. అట్టివానికిని, బ్యాంకులో లెడ్జరుకి పరగు రామచంద్రయ్యకును ఇంత అధికమున పంచయమునకు కారణ మేమయి నుండును? ముద్రాయియొక్క అప్పటి జొన్నత్వస్థితిని మీరు గమనింపవలెను. రామచంద్రయ్య తరుచు, తమ ఆస్తిను కులచ్చుచుండెడి వాడని ముద్రాయి యొక్క యుద్ధోగ్యులచే సాక్ష్యమొసగిరి. అతడు పైకట్రాకారములకచ్చటికి వ్రేసినట్లు దప్ప ఇందుకు మరి యెట్టిపరమాధాన ముండగలదు. అంతయెగాదు, ముద్రాయి, చెక్కులపై పేరును మాత్రము వ్రాసి బ్యాంకుచెక్కులను రామచంద్రయ్య కొసగుచుండెను. రామచంద్రయ్య వీనిని, ఇతరవర్తకుల కొరకుగూడ ధారాళముగ నుపయోగించెను. దానిని గమనించినయెడల రామచంద్రయ్య కును, ముద్రాయికినిగల పరిచయస్వభావమువ్యక్తము గాగలదు. అప్రూవరు రామచంద్రయ్య యెడ 1 ముద్రాయిగవ్వరుచు దయ మరియొక విషయములను గూడ చెలియవలెను. అతడు రామచంద్రయ్యకును, 1 ముద్రాయియును మరియొక లెడ్జరుకి పరగునగు పరిచయమునకును అయిన మందులవ్యయమును తానే భరించెను. ఈవిషయమున అప్రూవరు సాక్ష్యమును మీరు విశ్వసించకపోయినను, అట్లు మందులొసగిన అహమదు బాచాయొక్క ఇంటివైపునకు డాక్టరు పిల్లేగారే ఈవిషయమును బలపరచిరి. ఈసందర్భమునకు ఏమిసమాధానమును జెప్పనో నామిత్రుని ప్రశ్నించెదను.

ఆకాశరావన్న జాబునుగురించి యెంతయో జెప్పబడెను. కొన్ని కాలాలలో, నిట్టిమాసములు జరుగుచున్నవని యెప్పుడు, ఆకాశరావన్న జాబు అధికారుల కందినపుడు వారెట్టిచర్యను దీసుకొనకపోవుట అందరి విషయములు బ్యాంకులో జరుగుచున్నట్లు వైయధికారులకు చెలిపె ననుటకు సందర్భముని నామిత్రుడు నూచించెను. ఆజాబునకు బ్యాంకు అధికారు లొసగిన ప్రాముఖ్యతనుబట్టి, విలువ యేర్పడును. ఈజాబునచ్చిపుకు బిల్లుమానేజరు చర్యదీసుకొని యుండవలెనని మర్రేగాకు చెలిపి యుండిరి. ఈ విషయమును బిల్లుమానేజరు ప్రశ్నింపగా తానాజాబున కెట్టి ప్రాముఖ్యత నొసగలేదని యు, ఆజాబునకు ఫలితముగా నేభాతానుగానిలెడ్జరు కీవరులనుగాని పరీక్షించలేదనియు స్పష్టముగ చెలిపెను. బ్యాంకు అధికారులప్పుడెట్టి చర్యను దీసుకొనక పోవుట కిది నిదర్శనము అసమయమున 1 ముద్రాయి చాలగో వడ్డుడుగ పరిగణింపబడుచుండెనని గమనించినయెడల నాతని భారతగండ నొసగబడినట్లు కారణము చెలిపగలదు. అంతయ గాక, అతనికి మోసములనుగురించి చెలిపియు పూరకున్నయెడల నాతని కెట్టి భయముండును, అందువలన నాతనియందొగమునకుగూడ భంగమునచ్చి అతడు గూడ నీకుట్రదారులలో కేర్వబడెడు వాడు. కొంచెము వివేకముగలవారెవరునిట్టి బాధ్యతను అంగీకరింపరు. తన స్వార్థము నాలోచించుకొని యైన నాతడెందుల కంగీకరింపడు.

ఇది సీమిలనేరముగాని కీమిలను నేరముగాదని నామిత్రుడు నూచింపవచ్చును. అట్టి నూచనలను మీ యెదుటపెట్టుటకాదు చాల పరిశ్రమ దీసుకొనియుండవలెను. ముద్రాయి తాను తీసుకొనిన ధనమును తిరిగి చెల్లించెనుకారణముచే నిది కీమిలనునేరము గాకపోలేదు. నేరస్తుడు తాను దీసుకొనిన దానిని తిరిగి ఇచ్చుటతోపాటు శిక్షనుగూడ అనుభవించవలెను. బ్యాంకుఅధికారులు, అహమదు బాచానుండి 7 లక్షలను సెక్యూరిటీలను పుచ్చుకొనునపుడు, అతనిమీద కీమిలను కేసును దీసుకొని రామనువాగ్దానముపైన, నాతడాసెక్యూరిటీల నొసర్చెనని చాదరిగారనవచ్చును. కాని యిచ్చటి బ్యాంకుఅధికారుల కట్టి వాగ్దానము నొసగుట కెట్టి యధికారమున లేదు. అట్లానర్పలేదని కార్యదర్శియు, బిల్లుమానేజరును స్పష్టముగ చెలియుండిరి. అట్లానర్పించి వాదనకొరకంగీకరించి నను, అది ప్రాసిక్యూషన్ కనుమతించుచు యుత్తరువు జారీ

చేయబడకపూర్వమునర్పబడియుండవలెను గాన నట్టివాగ్దానమునకు విశ్వాసముండనేరదు. అంతయ గాను. తానుబ్యాంకునుమోస మొనర్చినట్లు ముద్రాయికి చెలియుననితానినర్పమువలనగూడగనుగొనవలెను. అహమదుబాచా మర్రేగాకు వద్దకు వచ్చి తానుగల లకు సెక్యూరిటీల నొసగెదననియు, క్షమింపవలెననియు నడిగెను. క్షమాపణ ఎందుకు? అతడా మొత్తములను, బ్యాంకు అధికారులకు చెలిసియే, బ్యాంకులోని ఆచారము ప్రకారము దీసుకొనుచున్నయెడల క్షమాపణను గోరనవసరముండునా? మర్రేగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు అంతవరకాతనినిన్నీ హితుని గడలచితినినియు, ఇప్పు డిట్లు నన్ను మోస మొనర్చితి వనియునడుగగా, అహమదు బాచా మారు మాటాడక తోకము దుమకొని చెల్లిపోయి పరునాడు క్షమింపవలెననిగోరెను. ఇది నత్పవీరత్వమని లక్షణమేనా? అతడు ప్రత్యవర్తకుడగుచో నేనేమి తప్పానర్పించిన వెంటనే యడుగడా?

ఈ కుట్ర 1921 లో ప్రారంభమయ్యెను. అప్పుడు మియానుజానుయొక్క భారత, 6 వ ముద్రాయిచే వ్రాయబడుచుండెను. అప్పుడుగూడ రామచంద్రయ్య అన్ క్లెయర్డు చెక్కుల పంపులు సాగుచుండెను. అప్పుడు పాసింగు ఆఫీసరుగ నుపయోగించు గారు, జ్యూర్రెయిని వ్రాసెను.

అన్ క్లెయర్డు చెక్కుపై పంపబడు చెక్కుల పంపులు యొక్క అర్థమును గ్రాంటుగారు వివరించుచు అన్ క్లెయర్డు చెక్కులు పంపులపంపబడిన తరువాతగాని చెక్కుల పంపరాదని యు, కోర్టులో దాఖలుజేయబడిన అన్ క్లెయర్డు చెక్కులన్నియు మధ్యాహ్నము 2 గంటల తరువాత, క్లెయరింగుపావునును మూసి వేసినతరువాత పంపబడినవేయనియు, వారు నిజముగ నుద్దేశముతో పంపబడినవగునెడల నవి అంతకుపూర్వమే పంపబడెడివనియు నుడివెను. మిగిలిన ముద్రాయి లందరకును, ఇతరబ్యాంకులలో బూటకము భారతాలు గలవు. ఆభారతాలు అక్లెయర్డు చెక్కులకు వసతుల కల్పించి చెల్లించుకొనుట కేర్వరపబడినవే. ఈ చెక్కులన్నియు ముద్రాయి లందుగురులలో ఒకరితోనొకరు పంపుకొనినవే. వీనిలో నుల్లాను మొయిద్దీను యొక్క అక్లెయర్డు చెక్కులే అధికము. ఇన్ని చెక్కులను మార్చుకొనుటకు కారణమేమి. వారితోమైన పరస్పరము వర్తకవాగ్దారములు గలవా బుణముల నిచ్చుట పుచ్చుకొనుట గలవాదనిన నట్టివేమియు లేదు. ఈవర్తకవారమునంతకు దామటకు బిల్లుమానేజరును కట్టుకొనుట అవసరమయ్యెను. బ్యాంకు నుండి ధనమును చెల్లించు నట్లానర్పటకు గూడ నవసరము.

అప్రూవరునుగురించి ఒకమాట అతనికి ఎట్టి నీతివర్తనయునుండదు. రామచంద్రయ్య అందులకు మినహాయింపుగాదు. అందుచే అతడు జెప్పిన విషయముల నన్నిటిని వదలివేసి ఇతర సాక్షులచే బలపరచబడిన విషయములనుమాత్రము అంగీకరించినను నాకు జాలును. మొట్టమొదట రామచంద్రయ్యను వశపరచుకొనిన తరువాత ముద్రాయిల చెక్కులు కాంటరు వద్ద నెప్పుడును కవరుక్రింద పంపుచుండిరి. ఇందువలన స్త్రీవర్డు మొదలగు అధికారుల కీఅన్ క్లెయర్డు చెక్కులవిషయము దేయనను విషయమే కారణము.

1922 జనవరి 1 తేదీనుండి అహమదుబాచా మియాకా జాను ఇర్వరు భారతాలును గా రామచంద్రయ్యకు మార్చబడెను. తరువాత గ్రాంటుగారు అను ముద్రాయిలకును రామచంద్రయ్యకును మొదలు నీనేరమునందు గలిగిన సంసర్గుములను వివరించి, 1వ ముద్రాయి, లెవ్వుమిగిలిన మొదటి నెల్లుల ముద్రాయిలును, వేర్వేరుబ్యాంకులందు బూటకపుభారతాల నేర్పరుచుకొని రనియు, ఇవియన్నియు అన్ క్లెయర్డు చెక్కులపద్ధతిని సరిగా నడపుకొనుట కేర్వరపబడినవే ననియు నుడివెను.

పిదప గ్రాంటుగారు ఇట్లుచెప్పిరి. పాతకాలయందు సహపాతికావడమే గాక రెండవ ముద్రయి రామచంద్రయ్యకు జనవరి 1 వ తేదీన రు 100 లు లంచమిచ్చెను. 1922 సం॥ ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీన సుల్తాను అదవతు ఒనరించినదానినే అహమదు బాచాచేసెను. రుక్మదీను పెయ్తో తోనొకసహాయు లెక్కును ఉంచినాడు. రుక్మదీను ఆసాటివరకు కే. రుక్మదీను అని వ్యవహరింపబడుచు పాతాత్తుగా యమ్. రుక్మదీనుగా మారినాడు. ఎందుకు పేరు మార్పు కొనవలెను? బ్యాంకులో క్రొత్త అకౌంటును ఏర్పరుచుట కొరకే. రుక్మదీను అహమదు బాచా కంపెనీయందు ఒక ఉద్యోగి. ఎచ్. యమ్. ఎ. ఆ. కంపెనీయందు మానేజరుగా గూడ నుండియున్నాడు. 1922 సం॥ ఆగష్టునందు రుక్మదీను మరియొక బాంకునందు అకౌంటు ఏర్పరుచుకొనుచు కే. రుక్మదీనునియే వ్యవహరించెను. అంతలో తిరిగి పేరుమారుట చలచిత్రము. కే. యను అక్షరమందు ఏదో కారణమున తన కియ్యము గలిగినదనియు అందుచే దానిని మార్చుకొనినాడని చాదరిగారు చెప్పెదరు. అది ఎంతవరకు సత్యమో మీకు చెలియగలదు. 14 వ ఫిబ్రవరియందు తాను మానేజరుగానున్న కం

పెనీయందే కే. రుక్మదీనుని వ్యవహరింపబడి 15 వ తేదీన ఇ పీరియల్ బాంకులో అకౌంటు ఏర్పరుచుటకు యమ్. రుక్మదీను.

గ్రాంటుగారు 14 వ ఫిబ్రవరియందు మార్చింట్లు బాంకు వై కే. రుక్మదీను చెక్కును జ్యూర్రెయిలో జూపించెను. 1922 ఫిబ్రవరి 1 వ తేదీన చార్జ్డ్ బాంకు క్రెకటరీకి వ్రాయుచు మరల కే. రుక్మదీనునియే వ్రాసెను. దీనియొక్క ఉద్దేశము స్పష్టమే. అహమదు బాచాయొక్క లాభముకొరకు రుక్మదీను తన పేరుమార్పుని ప్రత్యేక అకౌంటు ఏర్పరుచుచేసి కుట్రయందు పాల్గొనెను.

16 వ ముద్రయి రామచంద్రయ్యకు తనను శివార్లు చేయవలెననిదగా 1 వ ముద్రయిని కోరెను. అహమదు బాచాయొక్క పుస్తకములలో తాను రు 4,000 లు అప్రూవరుకు అప్పుగా నిచ్చినట్లు తెలుపుచున్నది. తనకు బాంకులో జమలేనప్పుడు, తాను జబ్బాకీతిలోనుండియు, రు 4000 లు తానెట్లు ఇవ్వగలిగెను? అయ్య 1922 సం॥ ఫిబ్రవరి 21 వ తేదీన ఇవ్వబడెను. చెక్కుడొలుబాంకుపయి ఆర్. రామచంద్రయ్య మీద వ్రాయబడెను. ఇంపీరియల్ బాంకుపయిగాక అప్రూవర్ మామయగు ఆర్. రామచంద్రయ్యకు డొలుబాంకు పయి ఏలవాయవలెను. అనుమానమునండి తప్పించుకొనుటకే ఆమెత్తము తిరిగిచెల్లించబడినట్లు తెలియుచున్నది. మరియొక తేదీన రు 2,000 లు తిరిగి అప్పుగా ఇవ్వబడి చెల్లించబడినవి. డొలుబాంకునుంచి చెక్కునచ్చినపిదప మార్చి 7 వ తేదీనరకు దానిని చెల్లబడికి బాంకునందు దాఖలు చేయలేదు. మార్చి యందు అహమదుబాచాఅకౌంటులో 1,70,000 లనుండి, రు 1,90,000 లకును తరువాత 2,18,000లకును పెరిగిపోయినది. పిమ్మట మొత్తములు తీయుటకు ఆహమదుబాచా సంకల్పించు బ్యాంకునందలి నమ్మకద్రోహులైన లెడ్జరుగురుసాలు మరియొక పన్నుగడ బనిరి.

యమ్. కే. శ్రీనివాసను ఒక కంపెనీయందు మానేజరుగా ఉంటావచ్చెను. అతను అహమదుబాచాను నమ్మి పూర్తి చేయని చెక్కులను అహమదు బాచాకు ఇచ్చెడివాడనని చెప్పి యున్నాడు. మార్చి మే నెలలలో ఇంపీరియల్ బ్యాంకుమీద చెక్కులుతీసినాడు. యమ్. కే. శ్రీనివాసను అకౌంటు ద్రామ చంద్రయ్య మాదుచు వచ్చెను. యమ్. కే. శ్రీనివాసను అకౌంటులో డబ్బుతీయబడి అహమదుబాచాకు చేరుచుండెను. తాను అహమదుబాచాకొరకే అకౌంటు నేర్పరచినానని శ్రీనివాసను చెప్పినాడు. అహమదుబాచా అకౌంటులో డబ్బు చెల్లబడి అధికముగా నున్నప్పుడు యమ్. కే. శ్రీనివాసను అకౌంటునందు తీయుచుండెడివారు. శ్రీనివాసను అకౌంటులో జాలె, నెప్టెంబరు నెలలయందు 60 చెక్కులు తీయబడియుండెను. ఇందు మూడుచెక్కులు మాత్రము శ్రీనివాసునిద్వారా మియానుజానుకు జేంచెను. యమ్. కే. శ్రీనివాసను తనసాక్ష్య మందు తాను మియానుజానును జూచుటలేవ్ పరిచయములేదని చెప్పియుండెను. అట్టి పరిస్థితులందు తన అకౌంటుద్వారా చెక్కుల నెట్లు మియానుజానున కిచ్చెను. :ట్టితిరి రుక్మదీను యొక్క 18 చెక్కులు శ్రీనివాసను అకౌంటునందు కేర్వబడెను. అది మహమ్మదుబాచా లాభముకొరకు తీయబడెను. తనకు బాంకునందు క్రెడిటు లేనప్పుడు శ్రీనివాసను నేవనలో బాంకు నందు చెక్కులుదీసి 1, 4 ముద్రాయిల కొసంగెను. పిమ్మట అహమదు బాచా రామస్వామి యను మరియొక లెడ్జరుమాస్తా (ఇంపీరియల్ బ్యాంకు) తో వచయము గావించుకొనెను. రామస్వామికి 1922 సం॥ జూను 12 వ తేదీన అహమదుబాచా రు 1,000 లు అప్పుగానిచ్చెను. దానికి ఎట్టిజవాబుదారిలేదు. ఆ రు1000 ఇంతకుజేసిన సహాయమునకై ఒసంగబడినది. కొన్నిసంయములందు తన అకౌంటు పెరిగిపోగా 1 వ ముద్రయి 4వ ముద్రయి అకౌంటులో చెక్కులు తీసియుండెను. చాదరిగారు ఇంపీరియల్ బ్యాంకు అధికారులు దీని నెందుకు కనిపెట్టలేదనియు, అహమదుబాచా అనేకమారులు ఇంపీరియల్ బ్యాంకునకు కన్వనయములందు సహాయ మొనర్చినందున వారికెల్లరకు విశ్వాసార్హుడయ్యెననియు, అందు వలన వారు చెలిసియుండియు అడ్డుజెప్పలేదని చెప్పియున్నారు. కాని, 2, 3, 4, 5 ముద్రాయిలవిషయమై ఏమిజెప్పెదరు? అహమదుబాచానునుప్పులకు బ్యాంకువారు ఏల సౌకర్యము గలగకజేయవలెను? వారికి తెలిసియుండిన, వెంటనే ఆపియుండెడివారు.

ప్యాసింగు ఆఫీసరులవిషయమై చాదరిగారు “కవరు ను పాసింగు ఆఫీసర్లు జూడ నవసరము లేదని చెప్పియున్నారు. కావున వడ్డీపరిజూరునపుడు వారు మొత్తములను జూచెదరేగాని అకౌంటు వివరములు చూడరు. బ్యాంకునందలి ఇంగ్లీషు ఇండియను ఉద్యోగులెల్లరకు మహమ్మదుబాచాపై అభిమాన ముండజాలరు. వారంత్యపు బాలస్సు షీలులందు మొత్తములను లు లెడ్జరుతో సరిపుచ్చుటయందు రామచంద్రయ్యకు చాల గ్రతగా నుండెను. అట్లు మొత్తము భేదించి నచో మోసము బయలుపడెడిది. పాసింగు ఆఫీసర్లు చెక్కింగు దినమునవారంత్యపు బాలస్సు

పీటలను లెడ్డెరుతో సరిజూచునపుడు వారు ఈ మోసమును కనుగొనియుండవలెనని చాచరిగారునుడివియున్నారు. కాని వారు మోసము జరుగుచున్నదని తలచలేదు. మామూలుగానే మొత్తములు సరిపోవునా, లేదా యనిజూచిరి. వివరములు జూచుటకు అనగనము కలుగలేదు. మోసములు బయల్పడిన పిమ్మట అక్కంటులో దిద్దుబాటులు జరిగినవని చాచరిగారివాదన పోలీసువారి వశము చేయబడకముందు రామచంద్రయ్యచే పుస్తకములలో మార్పులు చేయబడినవి. వారాంత్యపుణ్యునివేదిక (లైబ్రరరీ స్టేటుమెంటు) యందు తప్పకసంఖ్యలన్నియు మార్పు జేందకయున్నవి. ఇంపీరియల్ బాంకు లెడ్డెరు గుమాస్తాలు దానిని వ్రాసియుండిరి.

ఆర్. ఆమ్యున్ అనుదానిని పోలీసువారు పుస్తకములు వశపరచుకొనిన పిదప ఆర్. వాగూడు అని మార్చబడినవని చాచరిగారివాదన. ఇది ఎంత మాత్రము నమ్ముటకు విూలేదు. ముక్రేగారు తాను ఎప్పుడు అధికమైన పనియందు నిమగ్నుడైయుండునని చెప్పియున్నాడు. బ్యాంకునకు వెళ్టటేగానుండి అట్లు ఎప్పుడు పనియందు తీరుబడిలేకయుండుట ఎల్లరును నమ్మకగిన హంశము. అందువలన ముక్రేగారు వారాంత్యపు నివేదికనుజూచుటకు అవకాశములేకపోయెను. హెడ్ అకౌంట్లు ఓవరుడ్రాఫ్టు ప్యాసుచేసియున్నందున ముక్రే ఇందునుగురించి అనుమానపడలేదు. దీనివలన ముక్రే ఓవరుడ్రాఫ్టులు తీయుట తెలిసియుండుటయేగాక అందులకు సమ్మతించెనని చెప్పవగునా? అప్రూవరు తనసాక్ష్యమందు హిల్లుగాని లెడ్డెరులకొరకు పంపుచుండెనని చెప్పియున్నాడు. హిల్లుగారి యొక్క సాక్ష్యమును మీరు ఒప్పుకొని నచో హిల్లుగారు ఎప్పుడును అహమ్మదు బాచా అకౌంట్లు జూడలేదు. అన్ క్లెయర్డ్ చెక్కులు దాఖలుచేసి ఓవరుడ్రాఫ్టులు తీయుచుండిరి. ఇదియే చివరవరకు సాగినది. దీనికిగాను గామచంద్రయ్యుడు లెక్కలలో మార్పులు జేయుచువచ్చెను. మార్చి 15 వ తేదీనుండి జూను ఆఖరులో వల ఈమార్పులు బరిగను వారాంత్యపు బాలన్సుదినమున 1 వ ముద్దయ అన్ క్లెయర్డ్ చెక్కులు తీయుచుండెను. అహమ్మదుబాచాకొరకు రామచంద్రయ్యుడు తాత్కాలిక ఓవరుడ్రాఫ్టులు ఉంచుచువచ్చెను. కాని నిజముగా అదికల్లదగినదికాదు.

పిమ్మట కోర్టువారు అల్పహారములకై లేచిరి.

తారకేశ్వరము

కలకత్తాలో బహిరంగసభ

బహిరంగసభలో బాబూ శ్యామసుందరచక్రవర్తిగారు కూడ వాచనమిచ్చిరి. మహాత్ముడు ఒక సంఘముయొక్క అధికారమును లోబరుచుట మతవిరోధమని తెలిపిరి. మధ్య మధ్య పలువురు అల్లరిచేయసాగిరి.

ప్రభాతగిరిని మహాత్ముగా నియమింపగూడదని సచ్చిదానంధునియే తెలిపెను.

ఒకంబడిక వరతులు సంశ్చిత్తికరముగా లేవని చాలవత్రికలు వ్రాసెను.

మహాత్ము సతీతచంద్రగిరిని తొలగింపవలెనని జదాశరీ పింకోగారును మరి ఆర్యుడు మంగ్గీ జిల్లాజడ్జీగార్డులో తెచ్చిన సివిలుడానాలో దేశభగ్ను దాసుగాను సాక్ష్యమిచ్చిరి.

“ఒకంబడిక వరతులను చర్చించుటకు జరిగిన సభలో చాల తీవ్రముచర్చ జరిగినది. ప్రభాతగిరిని మహాత్ముగా నియమింపగూడదని గతసభలో బ్రాహ్మణసభ వారాక్షేపించిరి. ఈ దానాను వాయిదావేసవలెనని బ్రాహ్మణసభవారు కోరెదరనియు అందులకు వారుంగీకరింపదరనియువింటిని. వరతులను బ్రాహ్మణసభవారికి తెలిపితిని. వారంగీకరించినపిమ్మటనే నేను నాసమ్మతిని తెలిపితిని.” అనిదాసుగారు నుడిచిరి. సతీతచంద్రగిరి, ప్రభాతచంద్రగిరుల న్యాయవాదులు వాదించిరి. పిమ్మట వాదుల న్యాయవాది రాజీనామా పిటిషను దాఖలుచేసెను. సివిలుడానా. పరిష్కరింపబడినపిమ్మట రాజీనామా పిటిషను గూర్చి ఆలోచించెదనని న్యాయాధిపతి తెలిపెను. (ఆ.ప్రె.)

కఫహరిచూరము

విన్నపాన్ని 1-కి 0-8-0 (6 డబ్బీల మందుగలది) 1-కి రూ 2-0-0

ఈ చూరము మహాత్ములచే చేయబడినది.

1. తిబ్బనము, కానీసన, కైరత్తజ్వరము మొదలగు జానీల ఉపయోగించును. దీని వెంటనుంచుకొనుట మంచిది.

అమృతాంజనము డిబో బాంబాయి, ముద్రాను.

మహాత్ముని నిరంతరతము

తెలకుఘట్టమునందు సభ

నిన్నటిదినము సాయంత్రము ట్రైప్లికేణి లిలకు ఘట్టమునందు మద్రాసు ముసల్మానులతరపున “మహాత్ముని 21 దినముల ఉపవాసదీక్ష” పై తమ ఆతురతను గనుపరచుటకై, మహాత్మునిదీక్ష మానవలసినదిగా వేడుటకై” సభజరిగినది. మాల్వీ అబ్దుల్ లతీఫ్ సమాధిగారు అధ్యక్షతవహించిరి.

అధ్యక్షులు హిందీభాషలో ఉపన్యసించుచు, తాము సమావేశమైన ఉద్దేశమును తెలిపిరి. ప్రస్తుతపరిస్థితులు చాల్కి ప్టుగా నన్నవనియు, వెనుకటి ఉత్సాహము మనయందు గన్పడుట లేదనియు, మహాత్ముని నిరంతరతము బూనెనని ప్రతిమావపుని హృదయము పరితపింపవలసియున్నదనియు, దేని కొరకునై మహాత్ము డిట్టిదీక్షబూనెనో అట్టిహిందూమహాత్ముడియ సభ్యుల వెంటనే సమకూర్చగడంగలేననియు తీర్మానముల వెల్లరు ఆమోదించవలయునని నుడిచిరి.

హిందూ ఖానుగారు ఈ క్రిందితీర్మానములను ఉపపాదించిరి:—

(1) మద్రాసు ముసల్మానుల ఈ సమావేశము మహాత్ము గాంధీగారి వారముల ఉపవాసముపై తమయొక్క ఆతురతను గన్పరుచుచున్నది. పంజాబు, డెల్లీ, కోల్కత్తా, కల్కత్తా, గుల్జరాలోని హిందూమహాత్ముడియులు తమ భేదములను అంతరింపజేయువలయునని వాదించియున్నది. దేశవాయకులను శాంతివాతావరణము నెలకొల్పవలెనని ఆశించుచున్నది. మరియు నీ సమావేశము మహాత్ముడివారకు సలిపిన ఉపవాసమే దీర్ఘమనియు తక్షణమే ఉపవాసము చాలింపవలయునని మహాత్ముని అనేకవిధముల ప్రార్థించుచున్నది.

(2) ఈ సమావేశము మద్రాసునందలి హిందూమహాత్ముడియులకు ఈ నెల 24 వ తేదీ (కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు మాల నా మహాత్ముదాల్ గారు నిర్రేశించినటుల) ప్రార్థనదినముగా పరిగణింపకొరచున్నది.

పిదప ఆంగ్లమున ఈ విధముగా ఉపన్యసించిరి. స్టావరులారా.

వైశీర్యానములో విషయమంతయు లేటల్లెముగా విశదముచున్నది. ఇచ్చట సమావేశమైనవారెల్లరును పరిస్థితులను గమనించియుందురు. మహాత్మునియొక్క జీవితోగూడిన సమస్యయిది. అందు మనకెల్లరకు శ్రద్ధయుండవలెను. పంజాబు మొదలకు ఉత్తరహిందూస్థానమునందలి హిందూమహాత్ముడియులు మహాత్మునిమాటను స్వరాజ్యప్రాప్తిని దేశవార్యునిమోచనమును బానిసత్వమును మునిగియున్న హిందూదేశస్థులకు ఎయ్యది అమాల్మోమో అట్టి మహాత్ముని జీవితముగూడ నిరసించి పోరాడుటజూడ దుర్భరము. ఒకప్పుడతాబ్రహ్మమైగా నా సృశృంఖలములచే బంధింపబడియున్న భరతదేశ ముక్తికై మహాత్మునివలనే గలుగవలెను. డిల్లీ కాంటూన్ మెన్టరీ తదితర పట్టణములవారు తమ భేదములకెల్లను స్వపిజ్ఞేపనలను ఇది గొప్పకష్టముగాదు. హిందువులు మహాత్ముడియులు తమకును ముల యందు తాము అభిమానము గలిగియుండవచ్చును. కాని ఈ రాటుల కట్టి యువశాశ్వము లేదు. కాని ఈ అల్లలకత్తియు బాధ్యులైనవారు వేరొకరు గలరు. అట్టివానిని మనము ఏకీభవించుటవలన దూరముగ పారదీనలెన. హిందూమహాత్ముడియులు ఒక్కజాతి యనియు, సోదరభావముతో నెలంగదురనియు ప్రపంచమున కొందఱు మనప్రపంచమున కెల్లడినావలసి యున్నది. మరలనింపార నా హిందూమహాత్ముడియు సోదరులను ప్రస్తుత తీవ్రపరిస్థితులను గమనింప గోరెదను. ఇప్పటికి మహాత్ము దుపవసించుట మొదటిది రి దినము లైనది. ఇంతవరకు ఉపవసించినది చాలను. ఇక ఉపవాసదీక్షనుమానవలసినదిగా మహాత్ముడియుల పక్షమునను మద్రాసుపౌరులపక్షమునను మహాత్ముని వేడుచు ఆవహానీయు డెందులకైనై ఉపవాసదీక్ష బూనెనో యాయుదేశము సభ్యుల జెందిగాక యని కొరుచున్నాను. దేశీయమహాసభాభ్యుత్థు లగు మాలనా మహాత్ముదాల్ గారు నిర్రేశించినటుల ఈ నెల 24 వ తేదీ ఎల్లరును ప్రార్థనలు జరుపవలెనని వేడుచు విరమించుచున్నాను.

పిదప మాతీలు అబ్దుల్ రజీజ్ సాహెబుగారు తీర్మానములను బలపరచిరి.

బషీఅహమ్మద్ సాహెబుగారు ఆంగ్లమున ముచ్చటించుచు, సమావేశమయొక్క మఖ్యోద్దేశమును చెబుచును, మహాత్ముని భిలాభిలో సమస్యకను మొత్తముమీద దేశమునకును గావించిన

మహాత్ముని సేవ నుగ్గడంచిరి. ముసల్మాను లెల్లరు వెనుకంబేవయు సహాయుండు మహాత్ముని భిలాభాతునకు నిరుపమాన సహాయము జేసెను. ముసల్మాను సోదరుల నయనములను విప్పజేసివారియందు ఉత్సాహమును పురికొల్పు ప్రబోధనలను గావించినవాడు మహాత్ముడే. ఇరుపక్షములవారను స్వతంత్ర ముసల్మాననియు, అట్టిస్వతంత్రత మకమునకుగూడ ముఖ్యమనియు విశ్వసించిన భేదముల కెడ ముండదు. పలువురు మహాత్ముతీయులు (చెన్నరాష్ట్రీతరులు) విజమైన హిందూమహాత్ముడియ పక్కతను గమనించలేదనియు, మహాత్ముడియులు శాంతి నూనకపోయిన తమకు స్వతంత్రత లేకబోగా హిందువులస్వతంత్రతకు ప్రతిబంధకముగా నిలిచెదనియు, రీ సంవత్సరముల పయస్సనందు మహాత్ము డిట్టి దీర్ఘ నిరంతరత ప్రతీతిలకు బూనుట ఉపద్రవకర మైనకారణమున అట్టిదీక్షను విరమించవలదని కొరుచు, వారి ఆశయమును నెరవేర్చెదరు గాక యని కొరుచున్నాను.

విమ్మట నిది క్రినివాసయ్యుగారు తమిళభాషయందు మాట్లాడుచు హిందూమహాత్ముడియకలహములు ఎంతవరకుండునో అంతవరకు స్వరాజ్యమున కన్పలనియు, కాని మద్రాసు రాజధాని అట్టి కలహములకు లోనుగానందులకు సంతసించుచున్నారనియు, దీనిని ఆదర్శముగా ఉత్తరహిందూస్థానము వారు చూచికొని శాంతి నెలకొల్పవలెనని నుడిచిరి.

సాఫీముహమ్మదుగారు తమిళభాషయందు తీర్మానముల పక్షమున మాట్లాడిరి.

తీర్మానములెల్లను సభ్యులందరే నేకగ్రీవముగా నంగీకరింపబడినవి.

అధ్యక్షులకు వందనములతో సభ ముగిసెను.

మిరాపూరు బాంబుకేసు

ఇంగ్లీషుమహాత్మిక ప్రధానన్యాయము

నిన్న 22 వ తేదీని కలకత్తా హైకోర్టులో న్యాయాధ్యక్షునిగారి ఎదుట మద్రాసు న్యాయవాది మనగడనేక గారు యింగ్లీషుమహాత్మిక ప్రకటించిన ప్రధానన్యాయముగూర్చి తెలిపిరి. “మీకు అన్వేషణ గా నుండుచే యావిషయమును నేను న్యాయాధ్యక్షునిగారికి 18 వ తేదీని విన్నవించితిని. వాదనాత్మిక కవళాశిమిచ్చుటనుగూర్చి నూచించిరి. 19 వ తేదీని యింగ్లీషుమహాత్మిక ప్రకటించి ఆ విషయమును ప్రకటించిరే గాని నురేమియును వ్రాయలేదు. శనివారమునాడు ప్రధానన్యాయమున వారు కర్ణము తుమాపణ ప్రకటించబడెను.

న్యాయాధ్యక్షుని ఇప్పుడు మీరు పిటిషను దాఖలుచేసెదరా? నేనుగారు-న్యాయాధ్యక్షునిగారును గూర్చి విచారణ జరుపవచ్చును. వెనుక అమృతబహదూర త్రికను గూర్చి అటులజరిగినది మీకు తెలిసియే యున్నది.

న్యాయాధ్యక్షునిగారు మేన కలదా? నేను-ఇప్పుడు ప్రధాన న్యాయాధ్యక్షునిగా నున్నవారు అమృతబహదూర త్రిక కేసులోనిదీని తీర్పు ప్రమాణము. రెజీనా గ్రేకేసు ఆంగ్లదేశమునజరిగినది. ఆ కేసులో ఆమృతబహదూర వలన యతి దుకడు దీనముగా తుమాపణ కోరినను అతిని తుమాపణ అంగీకరింపబడలేదు. ఇప్పుడు యింగ్లీషుమహాత్మిక ప్రకటించినది తుమాపణయే కాదు. ఈ కేసులో యిదరేపై హత్మికర మరోపింపబడెను. అందువలన వారు ప్రాణాపాయస్థితిలో నున్నారు. అట్టిస్థితిలో కలకత్తాలో చాలప్రచారముగల యొకపత్రిక యిట్టి ప్రధానన్యాయమును ప్రకటించిపుడు జూరరులు దుర్భిప్రాసానుమత పాలనకు నుచు అనుకూలములు. కానియిప్పుడు నియమింపబడిన జూరరులను తొలగించినగాని న్యాయాధ్యక్షుని గలుగవచ్చును. ఈ కేసులో తీర్పుచెప్పబడినటులే అపత్రికలో ప్రకటించబడిన ఇంకొక రాజద్రోహపు కేసును యాత్మకమును సంబంధము గలవనిగూడ ప్రకటించబడెను. ఆ రాజద్రోహపు కేసును ప్రభుత్వన్యాయవాది యొకను దాఖలు జేయవలెదగు గన నిపుడు జూరరులను తొలగించినపులు అభ్యుపగతును వాయిదావేసినచో కొంతవరకు గర్హబాటును.

న్యాయాధ్యక్షుని—ఈన్యాయమును చాలమంది చదివియుందురు. గానప్రతి వారిని జూరరులుగా నియమించుట వలనవిమిలభము కలుగును. నాను దానిని చదువలేదని ఎల్లరుచెప్పకలగును.

ప్రభుత్వన్యాయవాది:—ఆన్యాయమును ప్రకటించుట తప్పుగాదని తెలుపుటకు నేనులేవలెదగునని దీనివలన ఫిర్యాదిలకి అధికముగనష్టము కలుగును. ఈజూరరులను తొలగించుటకు నేనంగీకరింపజాలను.

జూరీఫోర్ము:—మూలకన్వేషణను ఆన్యాయముచదువలేదు.

ఈసంభాషణ 20 గివెట్టు కేసుచూచిన ప్రారంభమైనది.

(ఆ.ప్రె.)

సాంఘిక వార్తలు

రాకపోకలు:—నీ. యస్. కృష్ణారావుగారు (కానక భూషణ) మహమ్మద్ కాశీంసేట్గారు, ఈ యుద్ధమున మద్యమును వర్షిరి.

మరణముల నివేదికము:—ఈనెల 20 వ తేదీ తో ఆంధ్రమహాసభలో 1000 కి 40.9 చనిపోయిరి. దీనికి పూర్వము వారము 95.8 చనిపోయిరి. ఇరువురికి కలరాతగిలినది 1 చనిపోయెను. మనూచి 15 గురికి తగిలి 4 గురు చనిపోయిరి. 20 మంది మిగతా జ్వరములచే మరణించిరి. క్రిందటి సంవత్సరము యావారములో 1000 కి 31.1 మరణించిరి.

లక్ష్మీ భీమాకంఠెస్:—ఈ కేరతో పంజాబులో భీమాకంఠెస్ యొక్క టి ఫ్లాఫింపడినది. ఇందు సుప్రసిద్ధ భారతీయ నాయకులగు లాలా లజపతిరాయి, మోతీలాల్ నెహ్రూ మొదలగువారున్నారు. ప్రముఖులగు లాలాభేనుపతిరాయి, లాలాదిప్ సింగ్ మొదలగువరకు లున్నారు. పండిత కే. సంతానం గారు దీనికి మ్యానేజింగ్ డైరెక్టరుగా నున్నారు. దీనికితగిన ప్రోత్సాహమిచ్చి ప్రజలు ఆదరింతురగాక యని బొంబాయి క్రానికలుపత్రిక వ్రాసినది.

చెన్నపురి మండల ఆంధ్ర కాంగ్రెసు సంఘము:— 22.9.24వ తేదీన నిర్వీర్యసంఖ్య రానందున నిలుపుదలజేయుచిన పైసంఘపు కార్యనిర్వాహకవర్గమువేళము రేపుబుధవారమునా యంకాలను ర్హుంటలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమున జరుగును. సభ్యులెల్లరు తప్పక సభకు రావలసివస్తును. గద్దె రంగయ్యనాయుడు, కార్యదర్శి.

ఆంధ్రమహాసభలు

పై సభల యాహ్వానసంఘ మినెల 24 వ తేదీ బుధవారము సాయంకాలము 5½ గంటలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమున సమావేశమగును. ఆహ్వానసంఘసభ్యులును సభ్యులుగా చేరగోరువారును విచ్చేయవలెను.

నె|| సుబ్బారాయుడు
సం|| కార్యదర్శి.

మావిళాల సహాయసంఘము

మహమ్మదీయుల సభ

తిరువళ్ళిక్కేడి చాళులో మొన్న శనివారం రాత్రి 9-30 గంటలకు వరదలచే బాధపడుచున్న మావిళాల వీధిమము గా సహాయము చేయవలయునో ఆలోచించుటకు మహమ్మదీయుల లాకసభ జేసిరి. హుజుంబి యిబ్రాహిం సేట్ గారు అధ్యక్షులుగా నుండిరి.

అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

“రాత్రి యంత ప్రాద్దుపోయినను నెత్తిపైన మేఘములు యుండుటతో బెడరించుచున్నను యింట్ల యంతమంది సభ్యులు కూడుట మనకు బాధితులగు మావిళా సోదరులయెడగల దయ, అభిమానములను చాటుచున్నది. ప్రకృతి క్రోధోద్రేకముచే కలిగిన నా శ న ము యొక్క ఫలితములను చెప్పటకు మహాపన్యాసకు డనవుడు. బాధలకు గురియై, పసిబాలురు సోదరీమణులు, స్వమతావలంబకులు మనపై విశ్వాసతో మనుండ మన మహమ్మదీయులు చేతులనుకట్టుకొని చూచుచు నూకుండజాలరు. బీదలైననూ భ్యాసంతులైననూ ఎవరితోచినది వారు ప్రత్యేకముగా సహాయముచేసిన మతాభిమానమును, సర్వజన సోదరభావమును బహిరంగపరచుడు” అని యుపన్యాసన దర్శమున వర్ణింతుడు చెప్పెను. వరదపాతిన ప్రదేశములకు పోయియూచినచిన్న మాలానా హజీఅహమ్మద్ ముక్తారుగారు నిదర్శనపూర్వముగ బాధితుల అసభ్యులను వచించిరి. ఈయన తన ఉపన్యాససందర్భమున “ఈసభాధ్యక్షుడు 1000 రూప్యముల విరాళమునిచ్చిరిని చెప్పనే గొప్ప యాత్సాహము చెలరేగెను. మరికొన్ని విరాళములు ప్రోగుచేయబడెను. యాహూబ్ హుస్సేనుగారి కృతిజ్ఞతావందనములతో సభముగ సెను.

ఆంధ్రరాష్ట్రమున నూలువడుకుట

రెండవ వాయిదాకు పంపబడిన నూలువివరములు

సెప్టెంబరు నెల 15 వ తేదీలోగా 404 గురు సభ్యులును 468 గురు యితరులును 15 వ తేదీ దాటినవిమ్మట 126 గురు సభ్యులును 110 మంది యితరులును అఖిలభారత ఖద్దరుసంఘమునకు నూలు పంపిరి.

మొత్తముసభ్యులు 530 మంది యితరులు 573 మంది

మొత్తము 1103 మంది

గోదావరి మండలమే అగ్రస్థానము వహించినది. ఆమండలమునుండి 285 మంది నూలుపంపిరి. గుంటూరు మండలము ద్వితీయస్థానమును బడసినది. వచ్చిమకృష్ణామండలము చాల వెనుకబడినది. ఇతర మండలములలో చాల అభివృద్ధి కలిగినది.

21 మంది ఆంధ్ర స్త్రీలు నూలు పంపిరి

మొదటి వాయిదాకు 51 మందిస్త్రీలు మాత్రమే పంపిరి. ఈసారి 215 మందిస్త్రీలు పంపిరి. (కార్యదర్శితంతివార్త).

రవీంద్రనాథటాకూరు

తును

20.9.24 తేదీన తుని పురవాసులు చాలమంది మహా కవియగు రవీంద్రనాథ టాకూరు గారిని రెయిల్వేమనదక్షిణాచి వారితో కొంతతడవు ముచ్చటించి భవ్యులైరి. మూర్తిభవించిన శాంతివలె నున్న వారిశరీరాకృతిని, అమృత ప్రవాహమునుపోలి న వారిమృదుమధుర సంభాషణను పడేపడే తలచుకొనుచు పోయెను తిరిగి యిల్లకుబోయిరి. ఆప్పుడు రవీంద్రునికి కొందరు పుష్పములను, కొందరు ఫలములను సమర్పించిరి. కే. సోమన్న గారి ప్రోత్సాహముతో తయారగు విచిత్రమైన లక్కడబ్బి నోక దానిని వారికి కానుకగా నొసగిరి. ఒకదానిలో నోకటి చొప్పున నీడబ్బిలో నిరువదికాల్గు డబ్బి లిముడియున్నది. మహా భాష్యం నుబ్బారాయుడుగారు బి. యే. యల్లి, శ్రీ మహాకవిని గుఱించి సంస్కృతమున రచించిన శ్లోకములను కవీంద్రునికి సమర్పించిరి. ఒక విలేఖరి.

శ్రీ రవీంద్రనాథ టాకూరు మహాకవి
యశోభూషణనవరత్నాని

1. ఆనందేందు సుధామోదం! హేమ్మిజ్ఞానార్క-తైజసే! మేలయత్యతిరమ్యాసి! రవీంద్రకవిపుంగవ॥
2. విశ్వవ్యాప్తమహాకాంత్యా! కీర్త్యతేందో తిశోహితే! తద్భవ్యమానసోన్మేషా! త్తమజ్జోషయనేపునః॥
3. పూర్వం మోహద్వికలమనసా స్వార్థసర్వార్థచైరం! నిత్యం మత్వా స్వగత మఖిలం పారవశ్యం విభావ్య! భీత్యాక్రాంతః కథమపి భవద్వాక్య మాధుర్యమగ్నుః! సర్వం చైకం సకలమనసా వేద్మి దుఃఖం త్యజామి॥
4. నానాధు సర్వహంధానాం! నాస్యాకమితి సాధుచ! సాధుత్వ మేతయోస్సంగే! విదుఃప్రాజ్ఞా భవాదృశాః॥
5. ఇచ్ఛామాత్రేణ సంప్రాప్తుం! స్వేచ్ఛామిచ్ఛంతి యేజనాః! అగ్రేసంబోధ్యతాన్వహ్ను! న్ముక్తింనయసి కాశ్యతీం॥
6. యుష్మద్వాగ్యర్థతే చిత్రం! త్రిలింగేష్వీతి పాణిని! యతోప్రవాచ మునిర్వాగ్య! తద్విద్య స్త్యత్పరంమదా॥
7. పుంభారతేత్యయా వ్యక్తం! సర్వస్వంప్రీత్యైపుంస్త యోః తత ఏకం విఃస్వంతతే! త్రిలింగేష్వీవావిద్యతే॥
8. త్వత్ప్రావ్యవృత్తాజ్ఞాత! విసర్గజ్ఞానసంపదా! యుక్తం విత్కృకవిత్వంకే! కవీ త్వమితి విద్యహే॥
9. స్వాస్థ్యే మానామనాభ్యాం! సకాలీనత్వ మావయోః! భవద్భవనలాభేన! నూన మేష్యామి తత్పరమ్॥
10. ఉత్పన్నేన మహాభాష్యే! సార్థకే పండితాన్వయే! సుబ్రహ్మణ్యేన దత్తాని! కవేరత్నాని భూషయ॥

మహాభాష్యం నుబ్బారాయడు, బి. ఎ., యల్. టి. తుని.

కోహటుహిందూసహాయనిధి

లాల్లాజీ 2000 రూపాయల నిచ్చెను.

లాల్లాజీపతిరాయిగారు కోహటుహిందూసహాయనిధికి 2000రూపాయల సెనగిరి. త్వరలోనచటికి వచ్చేదనిని రావల్పిండి హిందూసభవారికి తెలియజేసిరి. (అ. ప్రె.)

“హృదయైక్యము”

(నింగుఇండియా)

ఒక విలేఖరి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:
“మీరు బొంబాయి మ్యునిసిపల్ సన్యాసమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ‘హృదయైక్యము’ అను ప్రయోగమును జేసితిరి. నేను దానిపై మననముజేసి ఆలోచించితిని. విశ్వమునందు హృదయైక్యరహస్య మున్నటుల గనుగొంటిని. ఇత్యుది సత్యమునందు ఋతమునందును గలదు. ఈహృదయైక్యమే ఒక నక్షత్రమును మరియొకదానిని కట్టియుంచి ఆకాశమునందు నిలచియుండునటుల జేసినది. ఈహృదయైక్యమే ప్రపంచములోని వస్తుసమదాయము నొకదాని కొకదానిని బంధించియున్నది. నీళ్లనగా బొగ్గుపులుసువాయువును ప్రాణవాయువును కలియుటయని రసాయనశాస్త్రజ్ఞులు కనిపెట్టిరి. కాని రెంటిని ఒకటిజేసినను వానిగుండ విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహించినగాని నీరుగాక పోయెను. అవిద్యుచ్ఛక్తియే ప్రకృతియందు హృదయైక్యముయ్యెను. హృదయైక్యమే వస్తుపరిణామము గలుగజేయును. మంచుగడ్డను నీరు జేయును, నీరును మంచుగడ్డజేయును. పరిణామమును, అంతర్నిహితత్వము, పదార్థమునందు జీవము జేరుటయు, పదార్థము జీవములో గలియుటయు అంతయు హృదయైక్యమువల్లనే జరుగును.
శివుని యర్ధాంగి గావలెనని పార్వతీదేవి జేసిన తపస్సు హిందూమతమునందు గాన్పించును. పార్వతీదేవి భగవచ్ఛక్తియే, మానవరూపము దాల్చెను. మున్నోకసాధకునకు భగవంతుడావిధమున ప్రత్యక్షమయ్యెనని నాభావము. పార్వతీయందు భగవద్వివక్షకే చక్కగ ప్రకటితమయ్యెను. పార్వతీ తపస్సునందు ప్రాణప్రాణమును హృదయైక్యభావము మానవులందరును చూచి నేర్చుకొనునటుల గాన్పించుచున్నది. మీరు దానిని జయింపగల్గి రాజకీయరంగమున అలీసోదరులతోను ఇతరులతోగూడ హృదయైక్యమును గల్గియుండిరి. తత్ఫలితముగ మేమును వివిధజాతులవార మేకమై ఒక భారతజాతి కావలెనని చూచుచున్నాము. దేశము మిమ్ముల నాదర్శముగ గైకొని హృదయైక్యమును బొందుటకై తపశ్శక్తిని గాంచుగాక!”
నేనీ లేఖను ప్రచురించునది అందు నన్ను సోగడిన దానికిగాదు. ఈ విలేఖకుడు హృదయైక్యముయొక్క ప్రాశస్త్యమును దెల్పుచు ఒకమతమువారను భావమువారునుగాని అలీసోదరులనంటివారిలో నాయైక్యమునందు దాని నాయన గాంచెను. “మన మనేకవిషయములందు జేత్యరుగనున్నను మనల నిట్లు బంధించునదేదీ? ఇరంతయు అందరకు నొక్కజేయగు భగవంతుని యెడ భయభక్తులుగావా?” యని క్రిందటివారమే పెద్దన్నయడిగెను. ఆయన చెప్పినది సత్యమును సత్యముగ నుండెను. కొర్రాను, బైబిలు, తాలూగు, అవేస్త, గీత వీనియన్నిటిలోను ఆభగవంతుడు గాన్పించునపుడు మనమొకళ్లొకళ్లము పోట్లాడుకొనుచు ఆయన నేల దూషింపవలెను? హిందూయములందును బయళ్లలోనుగూడ ఒకజేమూర్కుడు వెలుగుచున్నాడు. మంచుగురియదేశములందలి వారికొకవిధముగను, బయళ్లలో నుండువారికొవిధముగను సూర్యరశ్మి తగులునని వారు పోట్లాడుకొనుటయపుస్తకములు సిద్ధాంతములున్నపుడు మనము హృదయైక్యముబొంది మోక్షము గాంచుటకు వాని నుపయోగించుననుకుండచానిసలసుగుటకు బంధనములగ నేల జేసికొనవలెను?
మో॥ కె॥ గాంధీ

దక్షిణదేశపు వరదల హామీ

ప్రతి, డబ్బు, ఏవిధమైన సహాయమైన చేయవలెను (ఎంగుండియా)

జార్జిటో సెపుగారు కెయిలలోనుండి తెలిపినట్లునడే త దేవుగ తిరునామలలో వచ్చిన కష్టమును వర్ణించుచు యాక్రిం చివిధముగ నొక మిత్రునకు బంపెను.

“ఇచట ముఖ్యమైనవిషయము వరదలు. నేనునుకాపు నమున్న యిల్లు కొబ్బరితోట యొకను తడిచియు తడుచినినిజా చినయెడల నీరుయెంతవత్తునో తెలియగలదు. అనీరు ఇంటి లోనికివడక టింటిలోనికివంటయింటలలోనికివచ్చియెంతపాడుకే సెనోగూడ తెలియగలదు. తోట కొంతభాగము డిబ్బిపెట్టుకొని పోయెను. చాలకష్టముగలదు. కాని మరింతవత్తున లేకుండనే బ్రే టబడితిమని నానమ్మకము. శేపుబయలుదేరి నష్టము జెందినప్రదే శేముల పరిక్షింప నుద్దేశించియున్నాను.

ప్రస్తుతస్థితిగతులంతలను యిట్లున్నవి. మొట్టమొదలు వరదదెబ్బతిగినపుడు శ్రీపురుషులు అన్నము లేక ధాన్యము లేక వానలో తడిచెటమీదను ఇండ్లకప్పులమీదను ఉండవలసి వచ్చిన కొక జాతి పోయినవి. వెంటనే ఆ రణు దీర్చి, అన్నము లేని జనము కన్నము బెట్టి సహాయము చేయుటవరకువచ్చెను. ఆసహాయముజరిగెను. ఇప్పుడా యంతరము దాటినది. ప్రజలు డిబ్బి వేకుకొనిపోయిన ధూమమును, పడిపోయినయిండ్లకునుపోయి దైర్యముతో తమపనులదా ముజేసికొనుచున్నారు. వారిజీవితకాలములో దాచియుంచుకొ న్నయమాల్యవస్తుభాంధారంబు ముగియవచ్చినవి. వానితో వారుజీవింపజాలరు. ఉన్నమూలధనము నివ్వబడినందునారు. త్వరలోనే వారలకుఅధోగతిప్రాప్తియను. ఆదాచుమా వచ్చున దేమియులేదు. ఈసంవత్సరము పంటలుఅన్నియును ధాన్యము, జయలు, పండ్లు, దుంపలు అన్నియునుకొట్టుకొనిపోయినవి. అన గా ఆరు నెలలపాసాననుగను. ఇంతటితోబోలేదు. వచ్చేసంవ త్వరము విత్తనాటటుకేమియులేదు. అనగా ఒకసంవత్సరము పంటనాశనమయ్యెను. విత్తనములను ఏప్రిలు మేనెలలో యెండ బెట్టివర్షపు అదురురాగానే విత్తుట ఆచారముగనుండెను. ఈ విత్తనాలుచాలముఖ్యము. పీసికొపులు జాగ్రత్తగొట్టాలినుంచె దను. ఈసంవత్సర మాచిత్రనాలేమియులేవు. ఇప్పుడున్న డబ్బు కాస్తఅయిపోగానే ఒకసంవత్సరము కరువుదప్ప మరేమియును లేదు. అందువలన ఫలితములు చాలదుర్భరముగనుండును.

చేయవలసినవి మూడుపనులుగలవు. (1) ఈలోపల విత్త నాలను ఆహారమును సరఫరాచేయుట. ఇదిసాధ్యముగాదు. భా రమదుర్భరముగనుండును. ఇతరులెవరును నెత్తినబెట్టుకొని జేసె దరన్నమాట కలలోవార్త. ప్రభుత్వమువారి పనినిజేయవచ్చు నుకాని కాంగ్రెసుచేయజాలరు. (2) పునర్నిర్మాణము, అనగా పడిపోయినయిండ్లనుపాడుబడ్డపొలాలను బాగుజేయుటకుసహాయ ముజేయుట. ఇదియుసాధ్యముగాదు. ప్రభుత్వమువారు వ్యవసాయమునుమరిచి సహాయముజేయవచ్చును. కాని నష్టము అపరి మితముగలచేత ప్రభుత్వమువారైనను జేయుటకుసాధ్యముగాదను కొనెదను. (3) వచ్చే 12 నెలలవరకును వ్యవసాయమునందు వచ్చు రక్తియేమియులేదు గావున వారికి మరియొకవృత్తిని దేనినైన జూపవలయును. ఈసందర్భమున మనము కొంతజేయవచ్చును. నేను చాలముమాట అనుకొనుచున్నాను. ఏమియులేనిదానికన్న కనిపము యోమాత్రమువచ్చినను సరేయని యీ నష్టబడినవారు పడుకునటలజేసెను. ఇటువంటిప్పుడు కరువువచ్చినదనగా పని యేమియు లేదన్నమాటయే. కాబట్టి మనముచేయగల్గినది పనిలే నివారలకు లాభకరమగు పనినిగలుగజేయుటయే.

ఇట్టికొట్టుబాటును జేయుట. కెంతయోపనిజేయవలెను. కాని కష్టమైనను సులభమైనను ఒక్కమునుభ్యుడు బాగాపనిజే సినయెడల అంతకన్న యెక్కువవారిని మించకపోవచ్చును గాని యీపని జేయవచ్చినయెడ నాతలంపు. ఏపనికైనను దాని దానికష్టములుగలవు. ఇప్పుడిచటవచ్చినకష్టముయిచ్చుప్రతిలేదు ఇది ప్రతిపండుప్రదేశముగాదు. ఇచట ప్రతిపండునాపండదా యనువిషయము ప్రస్తుతప్రయోజనములకక్కరవచ్చునదిగాదు. హుటపడుతుంటు ముఖ్యముగ దూదికావలయును. దూదితెప్పిం నూలుపడికించి నేయించి, నేసినదాని అమ్మినయెడల హా తలనది పనిజరుగుచు పొట్టనిండును. ఇచట సహాయమునకు ంధిజీ యేమిజేయనుద్దేశించికో నాకు తెలియదు. అందుచేతనే ఇంతప్రాయశలపించెను. అసానీయే టెడుప్రెసువారు, వరదలవచ్చి, కష్టబడినవారిసహాయమునకై పడుకుడు అనియిచ్చినసలహా

బహిష్కారముల నాపుట

కొంతకాలమా లేక పూర్తిగ రద్దుజేసినట్లా? (ఎంగుండియా)

ఒకమిత్రు డిటువ్రాయుచున్నాడు.

“మీరుబహిష్కారముల నాపవలెనని గావించిన నూచన రద్దుజేయుటకు మారుపేరుగాదా”? నాకుమాత్రము అట్లుగాదు. బహిష్కారములరద్దుజేయవలెనని ప్రస్తుతముద్దేశమేయున్నయెడ ల అట్లు జెప్పటకు వెనుదీయని వాడనే. వానిని మరల నాచరణ లో బెట్టినవరకు గానించక పోవచ్చును. వానినాపుటచే కాభివృద్ధి కవసరమని తోచినట్లే మరల నాచరణలో బెట్టుట చేకాభివృద్ధి కవసరమని తోచినయెడల అట్లుజేయుమని చెప్పటా కేమాత్రము వెనుదీయనివాడనే.

“ఇంకొక సంవత్సరముపాటు ఒకరినొకరు చంపుకొనుటో ట్టాటల నాపియుండుట లేదా” యని మిత్రుడడుగుచున్నాడు. లేదనియే నేను మరల ప్రత్యుత్తరమిచ్చెదను. సంవత్సరాంతమున కు మన మెక్కడనున్నామో తెలియును. సంవత్సరాంతమునకు గూడ తీవ్రవిభేదములు నిలచియుండునెడల బహిష్కారములను పునర్యధిగ్రహణము. రాజకీయరంగమున పనిజేయువారల కవి అవసరములని నమ్మకముగల్గిననే జాతీయకార్యవిధానము గాగ లవు. అట్టిది జరుగవచ్చును అవి యెప్పుడు సంభావ్యమయొక్క సిద్ధాంతమో మతమో మాత్రమేయెందుడవలెను. ప్రభుత్వమువారి మాత్రము లొంగినను దేశములో నోరుండి బాగా పనిజేయుగ లకొద్దిమంది మాటమీదనే లొంగదరను విషయమును మనకు కాదనరాదు. ఈపక్షమువారు అనేకవిభాగములై పోట్లాడు కొనునెడల యేమియునురాదు. సంవత్సరాంతమున వేదో ఒకటి గావలెను. మార్చువర్షపూర్వ రాజకీయకార్యములందే అనగా బహిష్కారములందే పొల్లొనవలెను. లేదా రాజకీయవేత్తల గువారు బహిష్కారముల వలన ప్రయోజనములేదని గుర్తించి అంత రభివృద్ధి గాంచుట ముఖ్యమని గుర్తించి తీరవలయును. అప్పుడు బహిష్కారములను తప్పక అంగీకరింపవలసి యుండును అంతరభివృద్ధియు, రాజకీయ కార్యచరణయును అందరును అంగీకరింపదరు. అన్ని పక్షములవారును ఒకరిగారు సహాయము జేసికొన్నపుడు వారు కొందరిని నెల్ల నిచ్చునటుల ప్రభుత్వము వారిని నిర్బంధపెట్టవచ్చును.

నేను గావించిన నూచనముద్దేశ్యము దేశమునంతను ఒక వో జేర్చి అన్ని పక్షములను ఒకదానిపై నొకటి పనిజేయుచు ఒకటే పనిజేయుటకు మారుననియే. మహాద్దేశ్యము వ్యవస్థయైనను యెడమొకములు తెడమొకములు లేకుండ సదుద్దేశ్యములతో చేయగవచ్చును. ఒకయుద్దమము ఆపియుంచుటలోన సాధారణ మేమియులేదు. ఆమార్గమునం దసలు చైతన్య ముండునెడల ఆపియుంచిన దానికి మరింత బలముండును. కావునబహిష్కార ములందు విలువగలదని నమ్మువారు కొంతకాల మాపగనే కాశ్య తముగ పోవుననిమాత్రము భయపడ నక్కరలేదు. అట్లునమ్మిన వారు యిట్టియంతాతము గలుగకుండ కాపాడవలసి యుం డును.

మో॥ క॥ గాంధీ

ను ప్రకటించిరి. అప్పటికాసలహా నిర్దయడు చెప్పినదానివలె నుండెను.”

వరదలురాగానే మరియొకమిత్రుడు వ్రాసినది కూడ స త్యమే. విప్లవముగల్గి యెన్నిమానములైనను గలుగనివత్తును ఒ క్కొక్కోజాలో ప్రకృతినిర్దయరాల్చే చేసినట్లుండెనని ఆయన చెప్పెను. వెంటనేజేయుటలసిన సహాయమైనవిదపనే నిజమైనస హాయమారంభమగును. ఎంగుండియా నవజీవను పాతకులు నా విజ్ఞప్తినిగౌరవించివిరివిగనే సహాయముజేయుచున్నారు ఈసహాయము అచట కష్టము జేందిపనిజేయువారలకు విరివిగవోషకపా వచ్చును. దూదివర్షముల ధనరూపమున బంపజాలనపుడు దూది నైనవంపగోరెదను. ఇంకొకసంవత్సరమువరకును భూమిసాగుజేసి కొన పీలులేని శేలకొలదిమందికి రాటుముదప్ప మరియొకతారక మేమియులేదు. ఈకష్టములపాలైన శ్రీపురుషులకు పనిదొరు కునుపాయముల తెల్పుమని నేను ప్రచారకులగోరుచున్నాను. రాటుమునాకు అట్లాటప్పానంటిదిగాదు. శేలకొలదిమంది పనిజే యుటకు మరియొకమైన పనియున్నయెడల యీవిరాళములు వచ్చినవానినన్నిటిని అందుకునియొగించెదనని ఆపవలసిన వారికి హామీనిచ్చెదను.

మో॥ క॥ గాంధీ.

బీహారు రాష్ట్రమునూలు

విమర్శనము ఒకఆక్షేపణ (ఎంగుండియా)

బీహారునుండి యాక్రింది ఆక్షేపణ వచ్చెననియు దానిని సరిజేయవలసినదనియు అఖిల భారతఖిల్దరుబోధకార్యదర్శి నాకు బంపెను.

“వివిధరాష్ట్రములనుండియు సభ్యులు పంపిన నూలును గూర్చి గాంధీమహాత్ముడు 4వ లేదే ఎంగుండియాలో దెల్పిన యభిప్రాయమును మేము చూచితిమి. బీహారుగూర్చివ్రాయుచు అక్కడినుండి వచ్చిననూలులో రాజేంద్రప్రసాదుగారు పంపినది తప్ప మరియొకటి మంచిదనిచెప్పటకు పీలులేదని వ్రాసిరి. అందు వలన నిచట బాంగ వడుకగలవారలకు నిరుత్సాహకరముగనుం డునను నుద్దేశ్యముతో యాక్రిందిసభ్యులును తడితరులును పంపిన నూలును పునః పరిశీలింపవలె నని నేను కోరుచున్నాను. అవి కొంతవరకైనను బాగున్నయెడల వానినిగూర్చి యేమాత్రమైన ను వ్రాయవలెనని కోరుచున్నాను.

తేఖలో దెల్పిన 17 పేర్లను వదలివేసితిని. అందులకు కార్య దర్శినిన్ని 17 సభ్యులనున్న త్త మా పణ గోరుచున్నాను. జరిగినవని యేమనగా అసలు మొదట గుజరాతీలో వ్రాసి నవజీవములో ప్రకటించినట్లు. దానినికొంత ముగ భాసాంతరిక రించి ఎంగుండియాలో ప్రకటించుకొకసంపాదకునకిచ్చితిని. అయ్యదిసరిజూడకుండ ప్రకటించబడెను. అసలు మొదటవ్రాసిన దానిలో బీహారుకేమియు అన్యాయముజరుగ లేదు. బీహారుగూ ర్చి అసలువ్రాసిన దానిలో నిట్లుగలదు.

“వచ్చిననూలు అంతయును మొత్తముమీద ఒకటిగనే యున్న పిష్టిలోచాలనరకు ఎగుడుదిగుగుగ వడుకబడినది దూది మంచిది యు. నూలును తడవలేదు. బాబురాజేంద్రప్రసాదు 10148 గజములుపంపెను. అది రివనెంబరు దగ్గర గానుండును. గానిసహము గ- ఒకటేమాదిరిగ పిట్టకట్టబడినవి. ఇంతమంచి నూలు ఈరాష్ట్రమునుండి వచ్చినదానిలో మరొకటి లేదు.

ఎంగుండియాలో ప్రకటించినదానివలన బీహారుకు జరిగిన అన్యాయమునకు విచార మగుచున్నది. రెండవనెలలో బంపునూలునందు యీపరిశీలకుడు దెల్పినలోపములు లేకుండు భాగముగల్గెనని నేనునమ్మెదను. సింధుదేశమును గూర్చివ్రాసిన భాగమునుగూడ దెబ్బచు అచటనుండి గూడ ఆక్షేపణ రా వచ్చునని తెల్పుచున్నారు. సింధుదేశమునుగూర్చిన విదివేక మునుగూడ పూర్తిగ ప్రకటించెదను.

రెండునూలుకట్టలలోదప్ప యొక్కడనుగాని నూలు నడుగుటలలవాటున్నటులే గానించను. కొన్నికట్టలలో పిట్టవే క్కెగగనుండి ప్రమాణములన్నియు చిత్రముగనున్నవి. నూలేమి యు తిడిసినట్లే లేదు. కొందరునూలును పిట్టగ చుట్టవైనా లేదు.

సింధుదేశము దీనిని నైపుణ్యము, యాక్రిందివిధముగ భా సారీకరించినవానిని నేను తుమింపగోరెదను విచారకరమగువ్యవహారమిది. నూలువడుకుట అలవాటైనటుల లెక్కడను గావరా దు. సింధుదేశవాసులార, జాగ్రత్త:

మో॥ క॥ గాంధీ

సిమ్లా:—ఒకప్రకటన

సెప్టెంబరు:—హజారాజగు హుస్సేనుకు సహాయము జేయు నిమిత్తము (ఫ్రెంచి రాష్ట్రమును దాటుటకు బ్రిటీషు సైనికులకు అనుజ్ఞ యియ్యబడునని ప్రకటించబడినవార్త నిరా ధారమైనది. (అ. ప్రె.)

గయలో కలరా

యాత్రికులకు మందలించు

చిస్ నూరా, సెప్టెంబరు 20:— గయకుపోవలసిన యాత్రికులకు హుగ్లిజిల్లా ఆరోగ్యశాఖాధికారి గయపట్టణమం దును గయజిల్లాయందును అపాయకరమైన కలరా అంటువ్యాధి ప్రబలియున్నదని మందలించెను. (అ. ప్రె.)

హక్కులను తొలగించుదావాలు

చాందూపూరు సెప్టెంబరు 17:—నీలకంఠ రామయ్యనను తదితరులపైనను హక్కులను తొలగించుటకై సభాయుక్తుడగు స్టేటు సెక్రటరీ తెచ్చిన 7దావాలయొక్కనిచారణ నేడు బాండు ధూమనసబుకోర్టులో పూర్తియయ్యెను. తీర్పు చెప్పలేదు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1924-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 23-వ తేది
మంగళవారము

మహాత్ముని మనశ్శాంతి

స్నేహితుల కెంతకష్టముగ నున్నను భారతీయుల హృదయము లెంత ఆందోళనపూరితములై యున్నను వైద్యులెట్టియాతురము జూపుచున్నను ఉపవాసమును విరమింపు డని అన్నిమూలలనుండియు వార్తలన్నిచేరుచున్నను ఆసేతు హిమాచల షర్యంతము & పూర్వసంచలన మెంత గలిగినను గాంధీమహాత్ముడు మాత్రము మనశ్శాంతి గుదిరినది. మహాత్ముడు వ్రాసిన లేఖలో తనకు సంపూర్ణ మగుశాంతి గుదిరెనని వ్రాసిరి. ఉపవాసమును విరమించిన ఆత్మనే పోగొట్టుకొందు నని మహాత్ముడు వ్రాసిన వాక్యమునుబట్టి అతనిపరితాప మెంతగాఢమయినదో గ్రహింపవచ్చును. శరీరబలము తగ్గినను మహాత్మునికి ఆత్మబల మధికమయినది. ఉపవాసమునకు కారణము, తమ మతవిశ్వాస మని మహాత్ముడు తెలిపియుండెను. ఆకారణముచేతనే యితరులతో యోచింపకుండ మహాత్ము డిట్టి నిర్ణయము గావించుకొనెను. మహాత్ముని కిది యొకసాధన. సాధనవిషయమున మహాత్ము డితరులతో యోచించుట పొసగదు. యోచించినను దీని యుపయోగమును గ్రహింపాలవారరుదుగ నుండురు. స్వల్ప ప్రయోజనముల నాధారముజేసికొని ఇట్టి ఘనసమస్యలను విచారించుటచే అందలి షరమార్గమును గుర్తింప వీలు గలుగుట లేదు.

ఇట్టి ప్రాయశ్చిత్తవిధి ననుసరించుటకు తా నెక్కడనే తగినవాడని, మహాత్ముడు పలుకుటయందెట్టి యతిశయోక్తి లేదు. ఇతరులు తనమార్గము ననుసరింపవలదని గూడ మహాత్ముడు మందలించెను. హృదయనైర్మల్యము గల మహామహాలు పొందెడి పరితాపమే ధరాతలమునంతను కంపింపజేయును. ఇతరులు ఉపసంపాదన కర్మలేకున్నను, తనకు తోడ్పడవలయునని మహాత్ముడు కోరుచున్నాడు. హిందూ మహమ్మదీయ సమ్మేళమునకు ప్రతివారును తమ శక్తిసంతను వినియోగించుటకు సంసిద్ధతజూపి, మహాత్మునికి నివేదించినయెడల, అతని పరితాపము దొలగి ఉపవాసకాలము తగ్గక మౌనము. అందుకు మారుగ, మహాత్మునిశరీరారోగ్యము విషయమున ఆ తురము జూపి నంతమాత్రమున అతడు తనదీక్షనువిడనాడజాలడు. “దేశవిముక్తికై సలిపిన షరమ స్వార్థత్యాగముగ భావించిన, ప్రపంచచారిత్రమున మహాత్ముడు సలిపిన కార్యమునకు సాటిలేదని ఇండియను పాపలు రిఫార్మరు ప్రతిక వ్రాయుచున్నది. మహాత్ముని నిర్ణయమును విమర్శించుటకు మారుగ ఎవరిమట్టుకు వారు మహాత్ముని సంకల్పమునకు తోడ్పడుచో ఉపవాస మంతరించునని సోషలిస్టరూపు ప్రతిక దెలిపిన సంగతి యథార్థమనుటకు సందియములేదు.

నాయకసమావేశము శుక్రవారము నాడు డిల్లీలో గూడుచున్నది. ఆదినము హిందూదేశ చరిత్రయందత్యంత పరిచితుడైనము. ఇతరుల ప్రోద్బలము లేక తమ సమస్యలను తాము పరిష్కరించుటకు నాయకు లాదినమున ప్రయత్నించెదరు. ఏ జాతి తనమోక్షమునకు పరులపై నాధారపడియుండునో, స్వశక్తియందు విశ్వాసము గోల్పోవునో, ఏజాతి అంతర్విభేదములను పరిష్కరించుకొనజాలక నిరాశజెందునో, ఏజాతిఆత్మవిశ్వాసమునుకోల్పోయి స్వాతంత్ర్యముతనయందుగానక వెలుపల నెక్కడనో గలదని నెడకుచుండునో, ఆజాతి అడుగున బడియుండక తప్పదు. హిందూమహమ్మదీయ కలహములు దేశమున కితిరవిధముల నెట్టియపకారము నొనర్చినను తమ వ్యవహారములను తామే పరిష్కరించుకొనవలయుననియు ఇతరులుతమను రక్షింపజాలరను నీతిని భారతజాతికి బోధించెను. మహాత్ముడు తన తపశ్శక్తి సంతను ధారబోసి ప్రాణత్యాగము గావించుట కయినను ముందుకు వచ్చునంతటి సందిగ్ధసిద్ధిని గలుగజేసెను. ప్రజల కింకను పశ్చాత్తాపము గలుగనిచో సత్యరాభివృద్ధికి తావుండదు. కాని ప్రజల హృదయములు మార్పు జెందుచున్నవి. ఆత్మపరీక్ష ప్రబలుచున్నది. అన్నిపక్షములవారును అన్నిమతములవారును దేశమాతకు గలిగిన అవమానమును దొలగింప బద్ధకంకణు లగుచున్నారు.

నేడు ప్రజలు చూపెడిసంచలనము తాత్కాలికో యోగకరముగనుండి ప్రయోజనములేదు. శాశ్వతలాభము గలిగించుటకు తోడ్పడవలయును. మహాత్ముడు కేవల వాగ్దానములతో సంతృప్తిజెందడు. నాయకు లిందుకొరకై ఆత్మార్పణము సలుపవలయును. అందుకు సంసిద్ధులయినగాని మహాత్ముని పరిపూర్ణ త్యాగముఫలవంతముకానేరదు. అన్నిమతములవారును డిల్లీకి బోవుచున్నారు. క్రైస్తవమత గురువగు రివరెండు వెస్టుకాటుగారు కలకత్తానుండి డిల్లీకి వెడలుట శుభసూచకము. బ్రిటీషు ప్రముఖులు ప్రజలలో చీలికను బుట్టించి కలహములను జెంచుటకుగాక తమ శక్తిని జాత్యైక్యమును బలపరుచుటకు వినియోగించుచో తమ దేశమునకును సామ్రాజ్యమునకును మేలొనగూర్తురు. రేపటిదినము మహాత్ముని జన్మదినము. శుక్రవారము నాయక సమావేశ దినము. ఈ రెండుదినములును చాలముఖ్యమయినవి. శుక్రవారము హారతాళము నవలంబించి కనులనన్నిటిని కట్టిపెట్టి మహాత్ముని ఆరోగ్యమునకును హిందూమహమ్మదీయసమ్మేళనమునకు శుభము చేకూరుగాక యని ప్రార్థింపవలయునని శ్యామసుందరచక్రవర్తి ప్రభృతులు కలకత్తా ప్రజలను హెచ్చరించుచున్నారు. రేపటిదినము ప్రార్థనదినముగ నవలంబింపవలయునని, దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు ఆంధ్రులను హెచ్చరించుచున్నారు. ఇతర ప్రదేశములలోగూడ ఉపవాసమునకును ప్రార్థనకును తగినపర్యాటలు గావించి ప్రజలు తమనిశ్చయమును బలపరుచుకొనుట యుక్తము. ఇంతకన్నను అనుకూలతరుణము సంభవింపబోదు. గాంధీ మహాత్ముడు మహమ్మదీయ ప్రతికలకు జవాబిచ్చుచు “నాకు హృదయసమ్మేళనము గావలయును గాని కృత్రిమైక్యము పనికిరాదు. అట్టి ఫలితమునకై

మీరు కృషిసలుపుడు” అని హెచ్చరించెను. మానవశ్రేయమును పెంపొందించుటకును భారతీయులలో సోదరభావమును బలపరుచుటకును సత్య అహింసాధర్మములను పునఃప్రతిష్ఠించుటకును మహాత్ముడు సంకల్పించుటయగాక తదరమై ఆత్మార్పణగావించెను. అట్టి మహామహునికి తోడ్పడుటకన్నను భారతీయుని కుత్సప్తధర్మ మేది గలదు? ఉపవాసముచే మహాత్మునిమనము శాంతిమొందెను. కాని అయ్యది భారతజాతికి అవమానకరము. భారతీయులు తమకార్యదీక్షవలననే మహాత్ముని మనోవేదనను తొలగించి మాతృదేశమున శాంతిని సుప్రతిష్ఠితము గావించవలయును. అట్టిశక్తిని ప్రసాదించి భారతీయులను ధన్యుల జేయుటకు ఆపరాత్మరుడు తోడ్పడుగాక!

మహాత్మునిసంకల్పము సిద్ధించుగాక!

పన్నులసంఘమురద్దుగావలయును

పన్నులసంఘమును రద్దు జేయ వలయు నని జన్నాగారు దెచ్చిన సవరణ సంగీకరించి, హైందవ శాసనసభవారు తమ ధర్మమును నెరవేర్చిరి. మున్నందుగ, ఆర్థిక విచారణసంఘము నేర్పరచి, ప్రజల ఆర్థికసిద్ధిని కనుగొనవలయు నని కోరిరి. హిందూదేశము దారిద్ర్య మనుభవించుచున్నదనియు, ప్రజలరాబడి అత్యల్పమనియు మాంటుఫర్డు నివేదిక మంగీకరించెనని, వెనుక దెలిపియుంటిమి. హిందూదేశము ధనరాసులతో తులదూగుచున్నదని, సర్ బ్లాకెట్టు భాలు శాస్త్రవేత్తలు తలంపవచ్చును. ఇట్టిచారిత్ర పన్నులని నొకలక్క గాదు. కాని ముప్పార్దుల గంజిత్రావుటకు శక్తిలేని ప్రజలకుమాత్రమే దారిద్ర్యబాధ గోచరించును. యూరపియను పరకసంఘప్రతినిధి యగు విల్సనుగారు, హిందూదేశము మిగుల ధనవంతమగు దేశమనియు, హిందూదేశపు విశ్వర్యము రాసురాను వృద్ధి యగుచున్నదనియు, అందుచే పన్నులను రాబట్టు మార్గము నాలోచించుట యవసరమనియు వాక్చచ్చిరి. విల్సనుగారు, తమతోడి పరకులసిద్ధి ననునరించి, భారతీయులసిద్ధిని గ్రహించుచున్నారు. అంతియగాని, ప్రజాసామాన్యస్థితిని వీరు పరికించు యుండరు. సర్విసు సభ్యుల వేతనములు హెచ్చవలయునను కోర్కెగూడ, విల్సనుగారి కోర్కెకు తుల్యముగ నున్నది. హిందూదేశపు ధనరాసులదృశ్యమై చాలకాలమయ్యెను. వానిపై నాశబెట్టుకొనుట వట్టిభ్రమ దక్క వేరు గాదు.

పండిత మదనమోహనమాలవ్యాగారు దెలిపినటుల హిందూదేశమునందు పన్ను లన్నిటిమీదను విధింపబడెను. ఇంకను మిగిలినదేమియు గనుపింపదు. పన్నుల విచారణ సంఘమును నియమించుట హిందూదేశము నవమానించుటయేయని మాలవ్యాగారు దెలిపిన విషయమునందతిశయోక్తి లేదు. హిందూదేశదారిద్ర్యము ప్రత్యక్షముగ గనుపించుచుండ ఇంకను రుజువుతో బనియేలేదు. బ్లాకెట్టుగారి కొకపేజీ సందియమున్నచో, నాయకులు పినసంగతులన్నియు అసత్యములనితలచినచో, విచారణసంఘమును నియమించి సత్యక్షయైక్యప్రహింపవచ్చును. అంతియగాని ప్రజల ఆర్థికశక్తిని గ్రహింపకుండ పన్నుల విధించుమార్గముల నరె

యుట, బండికి వెనుక గుట్టమును గట్టినట్లులుండును. హైందవశాసనసభవారు స్వప్నముగ తేలి పిన పిమ్మటగూడ బ్లాక్టుగారు పన్నులవిచారణను జరిగించెదరా? లేక శాసనసభవారి కోర్కెను గౌరవించెదరా? బ్లాక్టుగారు రోకఃనిని దలపెట్టిన పిమ్మట సామాన్యముగ వెనుదీయరు. లీకమీషను వలదని శాసనసభవారు తీర్మానించినను ఆతీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు లెక్కపెట్టకబోయిరి పన్నుల విచారణవిషయమున మాత్రము వేరు మార్గము నవలంబింతురా? జన్నాగారి సవరణ యందు ఆర్థికవిచారణయు పన్నులవిచారణయు గూడ కలసియున్నవి. ఐనను బ్లాక్టుగారు పన్నుల విచారణ తప్పదని చెప్పిరి. శాసనసభాభిప్రాయము పట్ల వీరి కెట్టిగౌరవము గలదో గ్రహించవచ్చును.

లేబరుపక్షము: బాప్టిస్టాగారి యనుభవము లేబరుపక్షమువారు హిందూ దేశము నకు స్వరూపాల ననుగ్రహించెదరని గాఢముగ నమ్మిన వారిలో బాప్టిస్టాగా రొకరు. లేబరుపక్షమువారు స్వయంనిర్ణయ సూత్రము నంగీకరించుటకు వెనుక ప్రోద్బలపరచినవారిలో, బాప్టిస్టాగా రొకరు. అంత రాతీయ కార్మికసభకు వెడలి, వీరిపుడుమాత్రమే దేశము చేరియున్నారు. వీరు ఇండియామంత్రులు, కామన్సు సభ్యులు, లేబరుపక్షనాయకులు మున్నగువారితో హిందూ దేశవిషయముగూర్చి సంప్రతించిరి. తుదకు తేలిసభలిత మేమి? ఆశ కెట్టియెడము కనుపించదని, వీరు గ్రహించిరి. లేబరుపక్షమువారు విశాలాశయ ప్రేరేతులనుభావముదొలగిపోయినది. లేబరుపక్షము తమ వెనుకటివాగ్ధానములను నీటగలిపెను. రాబోవు ఎన్నికలకు పిమ్మటనయినను స్వరూపాలన మిచ్చెదరను నాశ, బాప్టిస్టాగారికి లేదు. ఒకటిరెండు పురుషాంతరములలోపల స్వరాజ్య మీయవలయు నను కోర్కె లేబరుపక్షమునకు లేదని, వీరు కనుగొనిరి. కీర్తి శేషులగు గ్లాడుస్టర్లుగారు, ఐర్లెండుపహారాలు సమస్యను ఎన్నికలలో వివాదాంశముగ జేసియండ్చిరి. అంతమాత్రముచొరవ నయినను హిందూ దేశవిషయమున గావించుటకు లేబరుపక్షము సాహసింపదని బాప్టిస్టాగాడు సూచించిరి. బాప్టిస్టాగా రివిషయమై ప్రస్తావించగ, లేబరుసభ్యులు భయముజూపిరి. హిందూదేశ సమస్యను ముందుకుదెచ్చిన, తమకపజయము గలుగునని లేబరుపక్షమువారు సూచించిరట. రుష్యాసమస్యకొరకు, అన్ని పక్షములవారును పోరాడెదరు గాని హిందూదేశముకొర కెవరును పోరాడువారు లేరు. హిందూదేశమునకు సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి గూడదనుటలో అన్ని పక్షములను ఏకీభావము జూపుచున్నది. పోనీ, రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును ప్రసాదించుటకు పూనుకొందరని యయినను బాప్టిస్టాగారికి నమ్మకము గలుగకున్నది. పదినవత్యరముల గడువువరకు సంస్కరణశాసనమును మార్చరని వీరికి రూఢిగ చెలిసినది. లేబరు ప్రభుత్వముపై బాప్టిస్టాగారికి నమ్మకము దొలగినను కార్మికులపై నింకను ఆశగలదు. కాని అదియు అడియాస యనియే తలంపవలయును. ప్రజలు ఎంతకాలము పరాధీనులై పరాశ్రయస్వభావులై యందురో వారి నెవరును గౌరవించుట లరు. ప్రజలు తమ్ముతాము గౌరవించుకొనవలయును. స్వతంత్రత నాధారపడుట ముఖ్యము. నిర్మాణవ్యక్తతనుబాప్టి

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

గంధీ మహాత్మని వుజానిధి

అక్షిరూపాయలు సమర్పించవలెను

యథాశక్తిని తోడ్పడుడు

చందాలు

49142-10-5

ఇదివఱకు

ఇదివఱకు

ఇదివఱకు

ఇదివఱకు

ఇదివఱకు

ఇదివఱకు

స్తాగారుగుర్తించుచున్నారు. కాని యూరకగుర్తించి లాభములేదు. నిర్మాణసాధ్యమునకు నాయకులెల్లరునుగలిసి పాటుబడవలయును. స్వరాజ్యనిర్మాణము హిందూ దేశమునందే ప్రారంభమగును. పరులుచేయగలసహాయ మత్యల్పము. ఇంగ్లండుకు బోయి వచ్చిన నాయకు లందరును ఈసంగతిని గ్రహించి నందులకు సంతసింపవచ్చును.

రైల్వేబోర్డు : భారతీయసభ్యుడు

రైల్వేబోర్డునం దింతవరకు భారతీయులను సభ్యులుగ జేర్చుకొనలేదు. ఒక్కరి నయినను సభ్యునిగ జేర్చుకొనవలయునని సర్దారు యోగింద సింగుగారు ప్లేటుకొన్నిలుసభలో తీర్మానము నుపపాదించిరి. ఇట్టి స్వల్పపు కోర్కెకు సయితము ప్రభుత్వ సభ్యుడు ఆక్షేపించెను. ఇందు కింకను సమయము రాలేదని వాదించెను. భారతీయులు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకసభలలో నయినను సభ్యులు గావచ్చునుగాని, రైల్వేబోర్డునందు గాజాలరుగాబోలు! మైసూరు రైల్వేలను భారతీయులు జయప్రదముగ నిర్వహించుచున్నను, రైల్వేబోర్డులో వీరుసభ్యులుగ నుండుటకు తగకున్నారు. సర్ ఉమరు హనుత్ ఖానుగారుగూడ, యోగిందసింగుగారి తీర్మానము నామోదించిరి. భారతీయుల కన్నతోద్యోగముల నీయకున్నచో, వారు అసహాయవాదు లగుదురని జెడలించిరి. తుదకు యోగిందసింగుగారి తీర్మానము ప్లేటుకొన్నిలు సభ వారి చే నంగీకరింపబడినను, ప్రభుత్వమువా రింతత్వరలో దీని నమలుకొ జెట్టరని విశదమగుచున్నది. స్వల్పవరములను పొందుటకయినను, ఎంతకాలమో వేచియుండవలసి వచ్చుచున్నది. సర్విసు యద్యోగుల వేతనముల విషయమున జూజెడి ఆతురము, ఇతరవిషయములలో గనుపించుటలేదు. తీర్మానములు, వాని త్రోవనయవి పోవుచున్నవి.

సభలో నిందుకు సంబంధించిన తీర్మానము చర్చకు వచ్చెను. కొంతదూరము చర్చించి రేపటివరకు చర్చ నాపివైచిరి. శాసనసభవా రీతీర్మానము నంగీకరించెద రనుటకు సందేహములేదు. కాని ప్రభుత్వమువారిట్టి యన్యాయపు పన్నును తొలగించెదరనునాశ కవకాశము గనుపించదు. స్వరాజ్యసిద్ధి వలనగాని ఇట్టి యన్యాయములు ఉలగు నని దోచదు. ఆర్థికవిచారణసంఘము వారు గూడ యీ పన్నును రద్దుజేయవలసిన దని కోరిరి. కాని వారి సిఫార్సులు ఫలింపకబోయెను. బొంబాయి మిల్లుల సంఘమువారి పన్నుచారిత్రమును పూన గ్రుచ్చినట్లుల వివరించి దీనివలన గలిగెడి యనరములను తేటపరచిరి. ఈమారయినను ప్రభుత్వము వారు తమదృక్పథమును మాన్చుకొందురేమో చూడవలయును.

మద్రాసు కార్పరేషనుసభలు

మద్రాసు కార్పరేషనుసభలు నిర్ణీతసంఖ్య లేక నిలిచిపోవుట విచిత్రము. కార్పరేషను పరిపాలనా నివేదికమును చర్చించుటకై కూర్చిన ప్రత్యేకసమావేశము గూడ రెండుమారు లిందుచే నిలిచిపోయెను. నిన్నటిదినము సామాన్యసభయు ప్రత్యేకసభయు జరుగవల్యెను. ముఖ్య విషయములను చర్చింపవలసిన సమయమున గూడ సభ్యులు హాజరుగాకుండుట శోచనీయము గాదా? సభ్యులు తమవిధులగూర్చి దీసికొనవలసినశ్రద్ధ యిదియేనా? తమప్రతినిధులు ఉపేక్ష వహించునపుడు ఓటరులు వారిని మేల్కొలుపువలయును. ప్రతినిధులు తమ ధర్మమును నెరవేర్చుకన్నచో వారిని రాజీనామా నీయుడని కోరవలయును. కార్పరేషను పరిపాలనమును చర్చించుటకన్నను సభ్యులకు ముఖ్యవిషయ మేముండును? మొ తముమీద కార్పరేషనువైఖరి యందు పూర్తిగా మార్పు గలుగవలసి యున్నది. ఎక్కుడు శ్రద్ధాసక్తు లగు సభ్యు లీ సభయందు ప్రవేశించి ప్రజాభ్యుదయమును పెంపొందింప వలయును. స్వాతంత్ర్యభావభరితులను సేవాసక్తులను తీరికగలవారిని తమ ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొని ప్రజలు సాసికన్యరూపాలనా లాభములను పొందవలయును. ప్రజలు ఉపేక్ష జూపుచో మాత్రము ప్రసుతిపరిస్థితులు చక్కబడనేరవు.

ఒక పరిశోధక కార్యాలయము

రాంచి, సెప్టెంబరు 20:— వీహు పరిస్థితి గవర్నరు సర్ హెన్రీస్ట్రీలుగారు శేషు నాథ ఖింబర్ లక్ష్మణగూర్చిన పరిశోధక కార్యాలయమును ప్రారంభమయించిరి. (అ.ప్ర.)

విదేశవార్తలు

ఇరాకు-మసోలు

ఆంగ్లో-తుర్కు-హక్కు

జనీవా, సెప్టెంబరు 20:—ఇరాకుసరిహద్దు తగాదాను గురించి జాతిసమితిసభవారు పార్శ్వప్రభువు పెత్తనాధికారుల జెప్పినసంగతులను వివరించి మసోలు గ్రామమున చాలమంది తురుష్క ప్రజలున్నారనియు ఇరాకునల్లవుడును అనబోలియాలో జేరినదనియు అందుచే దానిని తుర్క్లలో జేసినదనియు పొత్తిపాదారనిరి. కర్దులు, తురుష్కులు ఇరాకులో జేర్చబడుటకు అంగీకరించినది నిర్ధారణజేసిరి. సరిహద్దుసమస్యను పరిష్కారము జేయుటకుముందు పూర్వమున్న పరిస్థితులనేదుంచునలె ననుబడంబడిక యున్నను సరిహద్దులో బ్రిటిషుసమస్యములు ప్రచలనము గావించి చాలమంది తురుష్కులను తీతగాతులు గను హతులగున జేసెననిరి.

ఈవిషయమై తుర్క ప్రతినిధి జేసినసంగతినిబ్రిటిషు వారొప్పుకొనరు. ఈవిషయమును బ్రిటిషుతురుష్కు ప్రభుత్వ మువారు లేఖనములగు ఆలోచించుచున్నారని పార్శ్వప్ర భువు తెలియజేసెను. ధర్మ ఆపుజేయబడెను.

పార్శ్వప్రభు నివాదము

ఇప్పుడు పరిష్కారము చేయవలసిన విషయము అసలు ఇరాకు సరిహద్దు తెలులున్నచో అట్లుల నిర్వచించుటకు జాతిస మితిసభవారిని ఆహ్వానించిరి. ఆక్రమణనాటినుండి పాలించు చున్న మోర్షాగ మసోలుసమస్యను పరిష్కారము జేయుట గాదనిరి. లాసేను ఒడంబడిక అనబంధము ననుసరించి జాతి సమితివారు మధ్యనర్దులగ ప్రవర్తించెదరనిరి.

మసోలు ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించి తీర్మానింపవలె నని తురుష్క ప్రభుత్వమువారివాదము. కాని ఈసరిహద్దుప్రజలు చాలమంది విద్యాగంధము నేరుగనివారు. ఇట్టిచిక్క-సమస్యను వారు పరిష్కారము చేయగల సమర్థులుగారు. అట్లుజేసిన ఆం వోళనమునకు కారణమగును. అల్లులుగూడ గలుగును. ఈతగ వును పరిష్కరించుటకు నిష్పాక్షిక భావము స్వార్థము లేని సభ్యులతో గూడుకొన్న సంఘమువారు పరిష్కరింప వలెనని పార్శ్వప్రభువు తెలియజేసెను.

హెడజాబిపై దాడి

నాహాబీలముట్టడియుద్ధేష్యము

కొయ్, సెప్టెంబరు 20:— హెడజాబిపై దండె విడియుటకు కారణము భారతదేశపు మసల్మానును గోలుటయే యని ఇలిక్ పాదుగారి అనుచరుడు దమాషుసులో తెలియ జేసెను. హెడజాబిని విడిచిపెట్టిపోవలెనని గోరినపుడు హు సేనురాజుగారు వెదలకుండుటచే వెలుపున ముట్టడించినది. మెక్కాదగ్గర ముట్టడి ఆగిపోయినది. పవిత్రప్రదేశమును ముట్ట డించుటకు వీలులేక పోవుటయే కారణము. హెడజాబినిహుసే నురాజు పాలననుండి తప్పించుటకే మెక్కానరకు నాహా బీలు దండె త్రిరనిరి.

రూరుఖాల్

పరాసులు మరలుట

కొలను, సెప్టెంబరు 20:—ఈవారము రూరులో ప్రెంచి వారంతగ ఖాళీజేయలేదు. ఆక్రమించుకొన్న ప్రదేశపు విస్తీ ర్ణమైన తగ్గలేదు. కాని ఈవారము కొన్నిగ్రామములు మరల బడినను అన్యధి అంతగా లెక్కలోనికిరాదు. కొన్నినిర్బంధ ములను తొలగించిరి. లేక సడలించిరి. హోలెండు, రైనులకు ఖాళీపడవలు పొగూడదను ఉత్తరవును రద్దజేసిరి. ఓడలు పోవుటకపుడు నిర్బంధములు లేవు.

నిండుసమావేశము

జనీవా, సెప్టెంబరు 20:— 7 రోజులు ఈసంఘమువారు చర్చించిరి. నేడు అసంఖ్యీయ పూర్తిగ సమావేశమైరి.

భయములేదను ఒడంబడిక

తయారుచేయుటలో చిక్కులు

లండన్, సెప్టెంబరు 21:—పరాసులుకొర అభయపు టొడంబడికవిషయమై, జర్మనులనుండి భయముండదని అభ యమునిచ్చి ఒడంబడికలు పరాసులు గోరుచున్నారు. దీనిని తయారుచేయుట కష్టముగనున్నది. దావ్యరు జేసేసుగారి విదా నము నంగీకరించలేదు. బ్రిటిషుప్రతినిధులు దీనికి నిరోధమును తావుటచే చాల ఆతురతగనున్నది. అక్టోబరులోపుగ ఈ ఒడం బడికనుగూర్చి అసంఖ్యీయ ఆలోచించుటకు వీలులేదనుచున్నారు.

వైస్రములను తగ్గించుట

జనీవా ఒడంబడిక

ప్రెంచియభిప్రాయము

లండన్, సెప్టెంబరు 21:—సాయంకాలము 11-40 వైస్ర ములను తగ్గించువిషయమై జనీవాలో జేయు ఒడంబడికను కడ పటిసారి ప్రకటించుటకుముందు అపుడే ప్యారిసులో అతిజాగ రత్న వ్యాఖ్య యొనర్చుచున్నది.

మధ్యవర్తిత్వము, అభయములకులలోనై వైస్రములను తగ్గించుటనుగూర్చి ఏర్పాటుజేయవలెనని ప్రెంచివారివాదము. అది చాలవరకు నెట్లనని తెలియచున్నది. వైస్రములను తగ్గిం చుటకాలోచించుసభ గూడనుండుట ప్రాంసుకు చాలకష్టము. ప్రెంచి ప్రతినిధులు అతిజాగరత్నతోనున్న గాని ప్రాంసుకు బల హీనముగ ప్రతివత్తిని పరిస్థితులను గలుగజేసినవా రగుదు రను చున్నారు.

దొమినియను పరిస్థితులు

జనీవా, సెప్టెంబరు 21:—సామ్రాజ్యప్రతినిధులు దొమి నియను ప్రతినిధులతో ముచ్చటించి సంగతినందర్పము లన్నిటిని వైస్రములను తగ్గించువిషయమై తెలియజేసిరి. వైస్రములను తగ్గించుటకు కొన్నివిషయముల నాలోచించి తెలియజేయవలె నన్న సంఘమువారు తమనిజేదికమును ప్రకటించిన వెంటనే తమయభిప్రాయమును తెలియజేసెదరు. ఎప్పటికపుడు తమ ప్రభుత్వములవారికి దొమినియను ప్రతినిధులు ఏమిజరుగుచున్నది తెలియజేయుచున్నారు.

గొప్ప వైమానికపయనము

మ్యాడ్రిడు, సెప్టెంబరు 21:— 20 తేదీని కోభంగారు తండ్లరునజేరి. మ్యాడ్రిడునుండి లండనుకు తిరిగిబోవుట కుద్దే శించిరి. కోభంగారు తిరిగిరాలేదు.చాల ఆతురతగనున్నది. విచా రణను ప్రారంభించిరి.

లండన్, సెప్టెంబరు 22:— కోభంగారు లండనుజేరిరి. పొగమంచుగాయుండుటచే మ్యాడ్రిడుకు బోలేదు.

ఆంగ్లో-సోవియటు ఒడంబడిక

సవరణవిషయము

అంగీకారమును సూచనలు లేవు

లండన్, సెప్టెంబరు 21:—రాత్రి 10/50ఆంగ్లో-సోవియ టు ఒడంబడికప్రకారము బ్రిటిషువారు రషియా కీయదలచిన ఋణవిషయమును లిబరల్స్ ఆకేపించుటకు ఏకమైనదియు ఒడం బడిక అంగీకారముగావలెనని కార్మికమంత్రివర్యులవారు గోరి రేని,లిబరల్స్ను సంతృప్తిపరచగలరా యని లైమ్పుప్రతివాదిలే ఖిరి యడుగుచున్నారు. ఒడంబడికను సవరణ జేయవచ్చునని ఎన్నిసార్లులో పార్లమెంటులో రాంకేమన్డొనాల్డుగారు జెప్పి రి. కాని ఇది చేయబడుటకు వీలున్నదా యని శంకించుచు న్నారు.

సోవియటుప్రతినిధుల సమ్మతిలేనిదే ఎటుల సవరణజేసె దనో తెలియకున్నది. ఆలోచించుటకు కష్టముగనున్నది. ఏ డ ట్లున్నను సవరణలేనిదే అంగీకరింపబడు సూచనలు గనిపింపవు. కాని రాజీ ఏకాభిప్రాయము కుదురుననే కార్మికపక్షమువా రకేపించుచున్నారు. ఈ ఒడంబడికవిషయమై మరల ఎన్నికలు జరుగవచ్చుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారికిగూడ ఇప్పుడు ఎన్నికలు మరలజరుగుట ఇష్టములేదనియు దేశములో ప్రజలుగూడ అదే ప్రకారము అనుచున్నారనియు తెలియుచున్నది.

ఆంగ్లో-సోవియటు ఒడంబడిక

నక్ ఈరికుగెడ్డిసుగారి యభిప్రాయము

లండన్, సెప్టెంబరు 18:—బ్రిటిషుపరిశ్రమలకు లాభకర మగునట్టియు ముఖ్యమైనట్టియు హక్కులను సీధాంతములను ఆం గ్లో-సోవియటుఒడంబడిక హరించెను. సోవియటువర్తకపు కమిషనరులకు ఏమియు భయములేమండ అభయమునొసగిరి. ప్రాత రషియాప్రభుత్వమువారి పద్ధతిప్రకారము ఇంగ్లండులోనున్న 15,000000 పానులు తిరిగి సోవియటుల కీయబడుచున్నవి. బ్రిటిషుకంపెనీలకు అభయములేదు. ఈ ఒడంబడికప్రకారము రాయబారులకు పంపూర్ణ అభయము నొసగిరి. రషియనుప్రజలు గ్రేటుబ్రిటను న్యాయస్థానములకు లోనగుననిరి. కాని రషియ నులు యధికారమును శిరనావహించెదమని అభయమునీయలేదని గెడ్డిసుగారు నుడివిరి.

ఆంగ్లో-సోవియటు ఒడంబడిక

పరిహారము

నష్టమును హానినిబొందిన జాతులవారలకు పరిహారమును ఆంగ్లో-సోవియటు ఒడంబడికప్రకారము పందిబెట్టుటకు సోవి యటులు ముగ్గురిని నియమించిరి.

సోవియటు ఋణసమస్య

రషియనులకు 300000000 పానుల ఋణమును 5 దేడ్ లోపుగ నిచ్చెదరని షిట్టిగారనిరని కెస్టర్లిగారు హాల్లో తమ యుపన్యాసనందర్పమున దెలియజేసిరి.

పొలములో కొంపలంటుకొని 9 గురు పనివాండ్లు చని పోయిరి. ఇందులో 5 గురు స్త్రీలున్నారు.

మరణవృత్తాంతము

ప్రపంచములో సిమెంటు పరిశ్రమయందు ప్రత్యేక జ్ఞా నముగలనిధి బ్యాంబరుగారును ఆయన సోదరుడును మోటారు బండి మోటారు త్రొక్కుడుబండి డ్రీకొనుటచే దెబ్బతెగిరి చని పోయిరి. మోటారు సైకిలు ప్రక్క తొట్టిలో తీవ్రయగు గాయ ములు తగిలెను. బ్యాంబరుగారి కొడుకుకు కొన్ని గాయములు తగిలెను.

జర్మనీ దిగుమతులు

ప్రెంచిసుంకములు

లండన్, సెప్టెంబరు 21 —రాత్రి 9-15 జర్మను దిగుమతు లపై ప్రెంచివారు నూటికి 26 చొ॥ 11 పన్నును విధించుట దాన్ నివేదికమునకు విరుద్ధమని బాధ్యులగు జర్మను లనుచు న్నారు. దాన్ నివేదికము ప్రకార మేర్పాటు చేయబడిన ఆర్థికపు తేంపులు తాదుమారగునని భయపడుచున్నారు. గ్రేటుబ్రిటను ఇట్టి పన్నును విధించుటకు నివేదికములోనే ఉండదననియు ప్రెంచివారి కట్టిభయములేదనియు తెలియు చున్నది. వర్తకపుటొడంబడికకై జేరమాడుటకు ఇది ఒక ఆయుధముగ పరాసులు బెట్టుకొనిరనుచున్నారు. అక్టోబరు 1 తేదీ నుండి ప్రెంచివారి పన్నులను : ధించారు.

బ్యాక్సిమాగన్ గారిని రాజ్యాధిపతిగను విజయనేనాని గారు గౌరవించుట తప్పని బెంపను పత్రిక నడుపు చున్నది.

ఇటలీ ప్రీమ్యూనరీ

సభ్యులను, వారికార్యాలయములను ప్యాసిస్టులు ముట్ట డించి నష్టమును గలుగజేసి బాధించుచున్నారని ఇటలీ ప్రీమ్యూ సనీ గ్ర్యాండుమార్షరు సీనీరులరిగన్ గారు మసోలివీగారికి కలురంపిరి. తాము దేశభక్తులమనియు ప్యాసిస్టులకు ప్రతిహాలు రముగామనియు తెలియజేసిరి.

చెంబ్లీలో విమానమొకటి పయనమగుచు ఇంజను పాడగుటచే విమానము అంటుకొనెను. పూర్తిగ నాశన మాయెను.

చీనాయుద్ధము

చంగ్గోలిన్ నేనలు చిన్తోవానుండి చోయంగు న్యూచింగు పంక్తిని ఆక్రమించుకొనెను. చాంగ్గోలిన్ గారి నేనలు మ్యాన్ హెకనును ముట్టడించిరి. చీనాబ్యాంకరు చనిపోయెను. విదేశాంగరాయబారులు కాన్సులరు అధికారులకు ఆక్షేపణను బంపిరి.

లూయింగు పియరగ్నస్య్యాంబంగు నేనలు ఇంకను లోబ డకనే పోరుచున్నది.

కేంద్రప్రభుత్వతీర్మానము

పికింగు, సెప్టెంబరు 20:—ఉత్తరమున మంచూరియా యుద్ధనాయకుని తొలగించువరకు యుద్ధమును సాగించెదనని కేంద్రప్రభుత్వ సర్వసేనాధిపతి తెలియజేసెను. మంచూరియా ముష్డేసులకు నేనలను బంపుటకు ఇంకను ఆలస్యముగా లేదనిరి. దక్షిణమంచూరియా యినుపదారి మరితర విదేశాంగలాభములను ఇదివరకున్నటులే కాపాడెదరు. చంగ్గోలిన్ గారిని తొలగించు వరకు ప్రభుత్వమువారు క్యాంటునుగూర్చి వేదనబడుటకు తలంచ లేదనిరి. ముష్డేసుపయి కేసుటకు పూసిపూగారు నేనలను తయారు జేయుచున్నారు.

ఫ్రెంచి వైఖరి

చీనా పోరాటమును అపాపహములను బెట్టుకొనక నిష్పాక్షిక భావముతో ఆలోచించెదమని ప్రెంచివారనుచున్నా రని పెటిటు ప్యా్రిసిక్ పత్రికవాకొనుచున్నది. తమకుభయము లేనంతవరకు ఇట్లు చేసెదరట.

జాతినమిలి

జర్మనీ చేరునా ?

జనీవా, సెప్టెంబరు 21:— జాతినమిలి వారిసభ (అసెంబ్లీ) సగము జరుగుచుండగానే మద్యన అకస్మాత్తుగ దాడులు వ్యాపకముగా జర్మనీకి తేచిపోవుటచే చాలవ్యాఖ్యానములు బయలుదేరినవి. వ్యాపకముగా తమభాగ్యతమిదనే ప్రవర్తించుచున్న రష్యానుచున్నారని జర్మనీని జాతినమిలి జేరవలెనని ఒత్తిడి కలుగజేయుట సమంజసము గాదనుచున్నారు.

మరాఠ్ పోరాటము

మ్యాడ్రీడ్, సెప్టెంబరు 20:— ప్రాతమంత్ర కొడుకగు రఫాల్ గుర్రాగారిని అరెస్టు జేసిరి. స్పెయినునేమలు గోర్రామును అక్రమించుననెను. తూర్పు బాల్కన్యా పర్వతములలో తమ స్థానములను బలపరుచునుచున్నారట.

మగ్నానాలుగారి మోటారుబండి

మగ్నానాలుగారికి గ్రాంటుగారిచ్చిన మోటారుబండి విషయమై దరిమాపుజేసి విచారించుటకు పార్లమెంటు మరల సమావేశమైనపుడు పార్లమెంటుసభ్యులు ప్రయత్నించెదరు.

ఇటలీ స్విజ్జన్ కు విభేదములు

ఇటలీని స్విజ్జన్ కుండుకుగల విభేదములను మధ్యవర్తుల ద్వారా పరిష్కారము జేసికొను బంధంబునకు సంకేతమైనది.

పెరిషియా పరిపాలక క్రైమానిక

నివేదికము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

పెహర్వా, ఆగష్టు 28:— దాక్టరుహిల్సుపానుగారిట్లు ప్రాయముచున్నారు. 1802 సంవత్సరాంతమున పరిశీతు లుత్సాహకరముగగ్గించెను. 1808 సంవత్సరము మొదలు మూడు సంవత్సరాలలో ఆదాయము హెచ్చెను.

పెషియాలో ఆర్థికసంస్కరణము, ఆర్థిక ప్రసన్నిర్యాణమును ఒక్క అమెరికనులే చేయలేదు. ఇంతకంటే ముఖ్యమైనపనులు ఇతరప్రభుత్వకాపులు సహకారముతో పనిజేసిన సైరజేరును కాని అట్టిసహకారము కానరాదు.

అమెరికను నిర్వహణమును కొనియాడుచు ఆర్థికసంస్కరణములకు అభ్యంతరమును గలుగజేసిన తుదకంతయు వ్యర్థమగు ననుచున్నారు.

మనపని ఎందుకు ఆలస్యమైనదో ఎందుకు తుదకు అసాధ్యమగునో నేను తెలుపవచ్చు పెరిషియానులకు ద్రోహముజేసిన వాడనగుదును. 1808 సంవత్సరముమొదటి మూడుమాసములలో సహకారము దొరకలేదు. మాపనిని ఆక్షేపించిరి. అభ్యంతరములను గలుగజేసిరి. ముఖ్యముగ కొన్ని ఏర్పాటులను నిరాకరించిరి. లక్ష్యపెట్టలేదు. మాకంట్రాక్టులు విరుద్ధముగ జేయబడెను. ఎవరును పూర్తిజేయలేదు. పెరిషియా ప్రభుత్వమువారు స్వీయమొనర్చలేదు. ఆర్థికపత్రమును ఆమోదించలేదు. పొట్టు తెలిగ్రామముండ్రులు అక్రమముగ సొమ్మును ఖర్చుజేసి పాడు జేయుచున్నారు.

ఆర్థికసంస్కరణము విఫలమయ్యెనేని దానికి మా హితవును విననివారును, మా ఏర్పాటులను నిరాకరించినవారును, మా ప్రయత్నములతో బోక్యము కలుగజేసికొని అభ్యంతరమును కలుగజేసినవారే ఈ తరవాదులగుదురు.

జగల్గుల్ పాపాగారు లండను కు

బయల్ దేరిరి

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, సెప్టెంబరు 23:— పరిష్కారము గావలసిన ఆంగ్లో ఈజిప్టు సమస్యలను నిర్వహించుటకు మగ్నానాలుగారితో రాయభారములను జరుపుటకు లండనుకు జగల్గుల్ పాపాగారు పయనమైరి. సందేహములతో అనుమానములతో అల్లుగొనియున్న రాచకేయపరిశీతులను అనుమానరాహిత్యముగ జేసెననని జగల్గుల్ పాపాగారునుడివిరి.

సామ్రాజ్యవత్సభ

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండనులో సామ్రాజ్యవత్సభము 22 తేదీని సమావేశమైరి. చండిక క్యామారంతరుడుగాను మధ్యవారహేయమును గుర్తునూర్చి సభవారికి తెలియజేసిరి. బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారి మతసహనమును సందర్భవశమున ప్రశంసించిరి.

చీనాపరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, సెప్టెంబరు 23:— ఇరుపక్షములవారును పెద్ద ప్రయత్నముల నొనర్చుచున్నారు. వ్యాపిగవర్షులు రెండు పటాలములను స్వయంచేసెనననిరి. పదిలతల తూటాలను ఇచ్చెనననిరి. ఇతడు మంచిపాలకుడు. ఆదర్శప్రాయుడగు గవర్నరునుటచేతను వ్యాపయబుద్ధిగలవాడగుటచేతను, విశేషమడగుటచేతను 18 ఏండ్లనుండి ఏయిద్దములందును పాల్గొనుటకు నిరాకరించుటచేతను ఇతడిట్లు వాగ్ధత్తి మొనర్చుటచే అందరికిని ఆశ్చర్యమందును. హార్డించెదరని పికింగువార్తలు తెలుపుచున్నవి.

ఈజిప్టువార్తలు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, సెప్టెంబరు 23:— జగల్గుల్ పాపాగారినిజంప నెంచిన ద్రోహిదగ్గర కొన్ని కాగితములు దొరికెను. దీనినెంతయోముఖ్యముగ జెప్పుచున్నారు. ఈకాగితమును పార్లమెంటువారు విశేషాంక కార్యాలయమువారికి అందజేసినదనుచున్నారు. దీనియందు అబ్బాసమ్మినుగారి రాచకేయద్రోశ్యములేవియోకొంచెము తెలుపబడినవి. ఈజిప్టును శక్తిబ్రేలును లాభము నిమిత్తము వినియోగించుకొని అరబ్బుప్రజలను రాచకేయ జాతిఆశయములతో సంఘర్షణలకు నేర్పాటుజేసి తుదకు వీరిని బ్రిటిషుపాలనమున క్రిందాడునట్లుట ఏర్పాటు జేయచున్నారు.

లండనులో హైందవభోజన

జనత్రిగృహము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, సెప్టెంబరు 23:— లండనులో హైందవభోజన జనత్రిగృహమును ఏర్పాటుజేయుటకు బాలాగిరిధరబాయి, అగర్యాలా మదితెరులు ముగ్గురును లండనువచ్చిరి.

మహారాజశ్రీ మచిలీపట్నం

డి|| ము|| కోర్టువారి సముఖమునకు

S. C. నూటు నెం 214/24

వాదులు:— ప్రదముగిరి గోపాలరత్నంగార్లు.

ప్రతివాదులు:— పట్నాల నూర్యనారాయణ.

వాదులు యీ ప్రతివాదిమీద ఖాతానబట్టి రు 21-0-0 దావా తెచ్చి నోటీసులుచేయించగా సర్వకానందున 29-9-24 తేదీకి వాయిదావేయబడినది. ఆక్షేపణలువున్నవారు వాయిదా రోజున 11 గంటలకు సదరుకోర్టువారియెదుట హాజరయి చెప్పుకోవలెను. లేనియెడల ఆరోజున యక్కాన్వెట్టిగా డిక్రియివ్వబడునని యిందుములముగా తెలుసుకోవలెను.

ఎమ్. వి. రామానుజరావు,

వాదులతరపున ప్రతిష్ఠాపక.

స్థానికానుకోర్టు మదరాసు

నూటు నెం 10223-23

వాది:— రంగప్ప రాఘవఅయ్యంగారు.

ప్రతివాదులు:— 1. మక్కల రామసామిరెడ్డి 2 మక్కల వెంకటరెడ్డి వ్యాపారస్థులు, చెంగలరాయపేట విశాఖపట్టణము.

చైకనువరచినవాది ప్రతివాదులపైన 1920 సం॥ ఏప్రిల్ 27 తేదీ వ్రాసేయిచ్చిన ప్రాంసరీనోటు నడ్డితోసహకర్ష 1378-12-1 కోర్టులో దావాచేసిఉన్నందునలన చైకనువరచినకేసు మదరాసు స్థానికానుకోర్టు మొదటిబిడ్డయిందుగా 29-9-24 తేదీన వాయిదా వేయబడియున్నదని తెలిసికొనలయును.

జి. ఎన్. తిరుమలూచారియార్,

జి. తిరువేంగడాచారియార్,

వాదినకోర్టు.

కలరా వ్యాధి

బి. 1-కి 12 మౌతలు నెల 9-6-0

లెరా క్షేత్రవలెనే ఒకరిపై ఒకరు అంటుకాళ్ళను.

లెరా తగిన వెంటనే చురుచు లెటు అవశ్యకము.

అన్ని గొర్రెలకు కిర్రా, మగ గొర్రెలకు బొగ్గి కొమ్మలు

రంపవీరూరి

గాం నుల్లదొర అప్పీలు

(ప్రధానన్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి

రెయిలీగార్ల యెదుట)

ఏజెన్సీ పితూరీదారులలో నొకడగు గాం నుల్లదొర అను నతనిపైన, వాట్టేరునీజెన్సీ ఆదేశములు నెవన్నుజడ్డి విధించినవరకు గణితమైన ముద్రాయి హైకోర్టువారికి గావించుకొనిన అప్పీలు నందు, ఈదినమున ఆక్టీంగుప్రధానన్యాయమూర్తి న్యాయమూర్తి రెయిలీగార్లు భిన్నాభిప్రాయములు దెబ్బపుడు నేర్వేరు తీర్పులను నొసగిరి. ప్రధానన్యాయమూర్తి గారు తమతీర్పునందు, ముద్రాయిపై క్రిందకోర్టువారు విధించిశిక్షను ఖాయపరుపవలెనని యెంచిరి. న్యాయమూర్తి రెయిలీగారు, నేరాకోపణల నొకటిగాజేర్చి ఆరోపించుటయందు పొరబాటుజరిగెననియు అమిన్ జాయిండరు ఆఫ్ చార్జెస్ అందుచే తిరిగివిచారణ జేయవలెననియు సభిప్రాయమునొసగెను. అందుచే నీకేసు మరియొక న్యాయమూర్తివిచారించి తీర్పుజెప్పును. ఈఫీతుారికి సంబంధించిన పోతరాజు మరినల్లురునుగూడ గావించుకొనిన అప్పీలు నందుగూడ నిట్టితీర్పు చెప్పబడెను.

గాం నుల్లదొరపై ఆతడు ప్రభుత్వముపై కత్తికట్టి యుద్ధ మొనర్చెనని యారోపింపబడెను. అల్లూరి శ్రీరామరాజుగారిచే ప్రారంభింపబడిన రంపవీరుగబాటునం దీతడు తిరుగబాటు నాయకులలో నొకడని ఆరోపింపబడెను. వీరు 1922 సం॥ ఆగష్టు 22 తేదీన మొదట చింతనపల్లి పోలీసు స్టేషను నెదిర్చి అందరి వస్తువులకు దోచుకొనిపోయిరి. కెండిపేట, రాజసుంజి, (గోదావరిజిల్లా) అనుప్రదేశములలోని పోలీసు స్టేషనులనుగూడ వీరు దోచుకొనిపోయిరి. తిరుగబాటు కాలమునవీరు స్కాటుకడ్డ, హెయిడరు అనువిదవురుపోలీసు నూపరింపెం డెంటులను తుపాకులతో గాల్చిచంపిరి.

ముద్రాయి యొసగిన స్టేటుమెంటునందు, పైపోలీసు స్టేషనుల నెదిర్చినవారిలో దానొకడనని ఆంగీకరించి శ్రీరామరాజు చంపెదనని బెదురించుటచే తిరుగబాటుదారులలో చేరితిననియు 1922 డిసెంబరు 6 తేదీన శివగపురము యుద్ధము ముగిసినతరువాత, తిరుగ బాటుదారులనుండి తప్పించుకొని పారిపోయినట్లు తిననియు దెలిపెను.

ముద్రాయి తరపున సి. మార్కండేయులు గారు వాదించుచు- వల్లు దొరరాజుగారిబలంతముచేతిరుగబాటుదారులలో జేరెననియు, అంతియగాక ఆతడునాయకులలోనొకడని ఋజువుజేయబడలేదనియు నుడివెను. ముద్రాయి యుద్ధమొనర్చెనను నేరమొనర్చెనేగాని హత్యనేర మొనర్చ లేదుగాన, మరణశిక్షకంటే తక్కువశిక్షను విధింపవలసినదని ప్రార్థించెను. ప్రభుత్వ న్యాయవాది:- జి. సి. అడముగారు ముద్రాయితరపు న్యాయవాది:- పి. మార్కండేయులు గారు.

కార్పరేషను సమావేశము

కోరము లేక నిలిపివేయబడెను

నిన్నటిసాయంత్రమున కేర్వరుపబడిన కార్పరేషను సంఘముయొక్క (1) స్పెషలు మీటింగును (2) కమిషనరుపరిపాలనానివేదికను చర్చించుట కేర్వరుపబడిన విలంబిత ప్రత్యేక సమావేశమును గూడ, న్యూ నెం 0 ఖ్యాత సభ్యులు హాజరుకాలేదను కారణముచే నాపివేయబడెను. ఇందు మొదటి సమావేశము పోలీసుకమిషనరు రోడ్డువర్గ రైల్వేవిజుల క్రాసింగును నిలిపియుంచవలెననియు, ఆక్రాసింగువద్ద నిర్మింపబడు ఒనుబుద్ధికి డాక్టరు టి. ఎం. నాయరును తెనయని నేరుపెట్టవలెననియు రెండు తీర్మానములగురించి చర్చించుటకు గాను, 11 గురుగభ్యులతోకపై నీదినము సాయంత్రము 5-15 గంటల కేర్వరుపబడెను. కాని 5 క్లక్ గంటలవరకు వేదియున్నను 18 సభ్యులకున్న సెక్యువ హాజరుగాలేదు. సభ్యులగుట కవసరమగు కనిష్టసంఖ్యాకసభ్యులు హాజరుగాకపోవుటచే నాపివేయబడెను. రెండవసభ 5-30 నిమిషముల కేర్వరుపబడెను. కాని ఈసభకుగూడ పైకారణములచేతనే అధ్యక్షుడు నిలిపివేసెను.

మహాత్ముని మహా పవాసదిక్ష

ఆ ర వ రో జు

ఇండియా మెట్రోపోలిటన్ మోస్టరీవరెండు ఫోను వెస్టు
కటుగారు గూడ 26 వ తేదీ సభకు వెల్లెదరు

బాబూ శ్యామసుందరచక్రవర్తి, నటరాజను, రామలింగారెడ్డిగార్లు ప్రకటనము

మహాత్ముని కుర్చీమీద కూర్చుండబెట్టి తీసికొనివెళ్లిరి

26 వ తేదీని హారటాలు జరుపవలెను

వంగరాష్ట్రనాయకుల ప్రకటనము

నిన్న 95 పానుల తూగెను

13 వ తేదీని 101 పానులుండెను, 22 వ తేదీని 95 పానులు తూగెను. 5 రోజులకును ఆరుపానులు తగ్గినది

సి. ఎఫ్. ఆంధ్రానుగారు తాత్కాలికముగా ఎంగుయిండియా పత్రికను నడిపెదరు

రేపు 24 వ తేదీని ప్రార్థనలు జరుపవలెను

దేశభక్త కొండా వేంకటప్పయ్యపంతులుగారి ప్రకటన

నాయకులసభ

26 వ తేదీని ఢిల్లీలో జరుగనున్న నాయకుల సభకువచ్చెదనని భారతదేశ క్రైస్తవమత ప్రధానాచార్యుడు మోస్టరీవరెండు ఫోను వెస్టుకటుడిడి (మెట్రోపోలిటన్ ఆఫ్ ఇండియా) గారు వ్రాసిరి. ఆయన యను దేశబంధు దాసుగారును 25 వ తేదీ రాత్రి ఢిల్లీ చేరెదరు. స్వామ్యుగారు 23 వ తేదీని, గోకర్ణ నాథమిశ్రగారు 26 తేదీని ఢిల్లీ చేరెదరు.

మహాత్ముని ప్రకటనలు

“నేనెవ్వరితోడను ఆలోచించకుండ తటాలున యాదీక్షను ప్రారంభించుటకు ప్రబలకారణము లున్నవి. నాకు మతసంబంధమున గల నమ్మకమే ఆంధ్రునకు కారణము. నావిధిని నేను నిర్వహించుచున్నాను. అదికష్టతరమేయైనను అందులకు నామిత్రులవ్యయను పరిశిషి చగూడదు. నాకిప్పుడు చాల శాంతి కలిగినదేగాని ఎట్టి అశక్తియును కలుగలేదు” అని మహాత్ముడు వ్రాసినలేఖ 22 వ తేదీని వెలువడిన నవజీవనపత్రిక ప్రత్యేక సంచికయందు ప్రకటించబడెను. డాక్టరు అన్నాగారు మహాత్ముని దేహస్థిని గమనించుచున్నారు.

తంతివార్త

“తాత్కాలికముగ వివాదాలను విరమించుటకు లాహోరుపత్రికలు పూనుకొనెనని మీరు పంపినతంతివార్త చేరినది. మీకు వందనములుగాని తాత్కాలిక విరామము చాలదు. అతిశయోక్తులను వ్రాయుట విషప్రయోగమువంటిది. ఉద్రేకమును కలిగించుట అసత్యములను కల్పించుట గూడ హానికరములేగాన వానిని అన్నిటిని పూర్తిగా తొలగింపవలెను. మనఃపూర్వకముగ మైత్రి గాఢముగా కలుగవలెనుగాని అటుకులు పెట్టుటవలన లాభము కలుగదు. కాన నట్టి యైకమత్యమును స్థిరముగా కలిగించుటకు మీరు కృషిసలుపవలెను. హిందువులును మహమ్మదీయులునుగూడ పత్రికలలో సత్యతరములను ప్రకటించగూడదు” అని మహాత్ముడు లాహోరు ముస్లిం టోటులుకు పత్రికకు తంతివార్తను పంపెను.

మహమ్మదాలీగారి తంతివార్త

“మీవలె నేనుగూడ మహమ్మదీయుడనుగాన నావిజ్ఞప్తినిగూడ వివరించెదను. శాంతిని సద్భావమును కలిగించుటకు గట్టికృషి సలుపవలెను. హిందువులలో నెవరైన నక్రమముగా ప్రవర్తించినటులబలమగు సాక్ష్యముండిననుగూడ గడుపులోపల మీరేమియును పత్రికలో వ్రాయకుడు. విశేషులకును పాఠకులకునుగూడ నటులె తెలుపుడు. సోదరుడగు నాప్రార్థనమును పెడచెవిని పెట్టుకుడు. నా సోదరుడును నాయకుడును యిప్పుడు నాకతిథియు గూడనగు మహాత్మునిజీవితమునుగూర్చి నాకు గలిగిన శంకను నివారించుటకు తోడ్పడుడు” అని మాలానా మహమ్మదాలీగారు గూడ నాపత్రికకు తంతివార్త నంపిరి.

వంగరాష్ట్రమున హారటాలు

బాబూ శ్యామసుందర చక్రవర్తిగారు

“హిందువులును మహమ్మదీయులును పోట్లాడుచుండుటచే మహాత్ముడు భరింపజాలక పోయెను. తాను తొలగింపజాలనిదురస్థ కలిగినపుడు ఉపవసించి ప్రార్థించుటయే కర్తవ్యమని మహాత్ముడు నిశ్చయించెను గాన యీనెల 18 వ తేదీ మొదలు అక్టోబరునెల 8 వ తేదీవరకును 21 రోజులు ఉపవాస మొనర్చుటకు దీక్షబూనెను. ఇది మనజాతికి గొప్ప విషమదశ నున బాధ్యత చాల ప్రబలము. మహాత్ముడు చాల నీరసస్థితిలో నున్నాడు. అట్టిస్థితిలో నడిచితిని ఉపవసించినచో ఏమి జరుగనో తెలుపజాలము.

కాన యీనెల 26 వ తేదీశుక్రవారమునాడు వంగరాష్ట్రమునం దంతటను ఉదయము 6 గంటలు మొదలు మధ్యాహ్నము 2 గంటలవరకును హారటాలు జరుపగోరెదము. అంతవరకును అందరును భుజింపకుండచుండి ప్రార్థనలు జరుపగోరెదము. ఇండ్లలోనుండియో దేవళములలోను మసీదులలోను కూడియో ప్రార్థనలు జరుపవలెను. మధ్యాహ్నము సభలుజరిపి మతసామరస్యమును ప్రబోధించుచు సువస్యసింపవలెను. దేశీయులందరును నీరీతిగా ముఖ్యముగా ఆనాడు జరిపెదరని నమ్మదము” అని గో

రుమీ బాబుశ్యామసుందరచక్రవర్తి, ముజఫ్ఫరుహమాను, ప్రభులచంద్రఘోషు, అమరేంద్రనాథబసుగార్లు సంతకములు చేసి కరపత్రములను ప్రకటించి.

శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు

“మేము విశ్వాసహీనులము. జలియనువాలా బాగు అవమానము నపుడే మరచితిమి. జాతీయదైన్యమును విస్మరించితిమి 1921 లో సోదరభావమును కలిగియుందుమని చేసిన ప్రమాణములను పదట గలిపితిమి. మీరు ఉపవాసదీక్షను విరమింపగోరెదను. హిందూమహమ్మదీయ ప్రముఖులును యితర నాయకులును ఢిల్లీలో సమావేశమయ్యెదరుగాన వారి ప్రయత్నములవలన మీకును దేశీయులకును కలిగినమనఃకోభ తొలగునుగాక” అని రెడ్డిగారు మహాత్మునకు తంతివార్త నంపిరి.

కె. నటరాజనుగారు

“మహాత్ముడు పూనిన ఉపవాసదీక్షను వరికింపగా దేశహితార్థము ప్రపంచమున త్యాగశీలురు చేసిన మహోన్నత త్యాగము లెవ్వియును గూడ మహాత్ముని త్యాగము న కీడుగా వని తెలుపకతప్పదు. ప్రాచీనకాలమున రోమకసామ్రాజ్యమున ప్రతివత్సరమునుమానవులకత్తులుబూనిపోరాడియు సింహములు మున్నగు క్రూరసత్వములను తలపడియు వందలకొలదిగా చనిపోవుచుండిరి. ఈదారుణపథలను వినోదక్రీడలుగా ప్రజలు చూచి ఆనందించుచుండిరి. అసియాఖండమునుండి అటకేగిన తెలామకూను అను నొకనన్యాసి ఒకసారి అటకేగెను అపు డిట్టికొట్లాటలు జరుగుచుండగా నతడు రంగమున నురికి కొట్లాడుచున్నవారి నిద్దరిని పేరు పరచెను. ఆవివోదమును చూడవచ్చిన ప్రజలు సన్యాసి తమ వినోదమునకు భంగము కలిగించెనను నాగ్రహమున నతని, రాళ్లతోకొట్టి చంపిరిగాని ఉత్తరక్షణమున నేవారికి దేకము చల్లారినది. తదాదిగా నచట మానవపథ లంతరించిపోయెనని చరిత్రకారులు వ్రాసిరి. మహాత్ముడిప్పుడు పూనిన. కఠినదీక్షవలన రెండుమతములకు చేరిన ఐరవమూర్ఖులు గూడ తమ అవివేకమును బాగుగా గ్రహింపగలుగుదురని నమ్మెదము, స్వార్థ త్యాగమహిమ మపారము. అది ఎన్నిటికిని నిర్వ్యయముకాదు. మహాత్ముడుదేశీయుల పట్ల నింతభునమగుప్రేమను చూపుటకేమికారణము? మన మేమిచేసితిమి? ఏమి చేయదలచితిమి? అని ప్రతివ్యక్తియును ప్రశ్నించుకొనుటవసరము. అట్లు దేశీయులందరును ఆత్మసంశోధన మొనరించికొని విధిని నిర్వహించుటకు కృతఃశ్చయై నచో మహాత్మునిసంకల్ప మీడేరగలదు. ఉపవాసదీక్ష పెంటచేచి లగగలదు. మహాత్ముడు ప్రతమును విరమించుటకు పేరుసాధన మేదియును లేదు. ఇంకొకరీతిగా విమర్శించుట అవిధేయతను అహంభావమును అవ్యక్తతను వెల్లడించును” అని కె. నటరాజనుగారు పోషలు రిఫార్మరు పత్రికలో ప్రధానవ్యాసమున ప్రకటించిరి.

ఉపోదకపానము

నేడు కుర్చీమీద కూర్చుండిబెట్టి తీసికొనివెళ్లి నిన్నటితో నుపవాసము 5 రోజులు పుయయ్యెను. అపుడప్పుడు వేడినీళ్లు కొన్నిసార్లు ఉప్పుకలిపియు కొన్నిసార్లు కలుపుకుండను త్రాగటతప్ప మహాత్ముడు శుష్క-పవాసములే చేసెను.

చూచుటకు చాల బడలియున్నటు లగడచున్నాను. అనవసరముగా అలసట కలుగకుండుటకు కుర్చీ మీద కూర్చుండబెట్టి టిఫిన్ కొని వెళ్ళవలెనని డాక్టరు లొద్దాపించినందున నిన్న డి.కా.న వెళ్ళినపుడు యింటిలోనుండి బండిలోనికిని తిరిగి వచ్చినపుడు బండిలో నుండి యింటిలోనికిని కుర్చీమీద కూర్చుండబెట్టి యిద్దరు మనుష్యులు టిఫిన్ కొని వెళ్ళిరి. మహాత్ముడు కోరలేదుగాని డాక్టరులే బాగ్రత్తకొర కటుల ఆజ్ఞాపించిరి.

22 వ తేదీ ప్రకటనము

“నేడంతయు మహాత్ముడు విశ్రాంతిగొనుటచే నాడి సరిగానున్నది. శక్తిగూడ నిలబడియున్నది. 18 వ తేదీని అహమదాబాదులో తూచగా మహాత్ముడు 101 పౌనులుండెను. నేడుతూచగా 95 పౌనులే యుండెను. 6 పౌనులు తగ్గెను అని డాక్టరు అన్నారీ అబ్దులు రహమానుగార్లు నిన్న 22 వ తేదీని ప్రకటించిరి.

ఆంధ్రానుగారి ప్రకటనము

కొంతకాలము వరకును ఆంధ్రానుగారు ఎం గుయిండియా పత్రికను నడిపెదరు. “నాయకులువచ్చిన పిమ్మట వారు మహాత్మునితో సంభాషించగోరెదరు. అందువలన చాల అలసట కలుగునేమో అని జడియుచున్నాను. మూడవనాడే బడలికలక్షణములు బాగుగా కనబడెను. దారుణ వ్యాధివలన చాలకాలము బాధపడి లేచుటవలన శరీరమున నిలవశక్తి కొంచమైననులేదుగాన ముందవసరమైనపుడు సంభాషణలను జరుపుట తప్పని సరియగు నుగాన యిప్పుడు సంపూర్ణంగా విశ్రాంతిగొనుటవసరమని డాక్టరులు నిశ్చయించిరి ఆంధ్రవలన అందులకు తగిన ఏర్పాటుల నన్నిటినిచేసిరి. దేశమున శాంతివెలకొనుచున్నదను వార్తలు వినుటవలనను ప్రేమగల దేశీయులు సలిపిన ప్రార్థనలవలననే మహాత్మునకు చాల లాభమిప్పుడు కలుగగలదు” అని ఆంధ్రానుగారు తెలిపిరి.

నాయకుల రాక

పాలు రిచర్డుగారు స్విట్జర్లండులో నున్నారు. ప్లేట్సును మున్నగు పత్రికల సంపాదకులకుగూడ శ్రద్ధాసములు పంపబడెను. రంగాచారిగారి రాక లేఖవ్రాసిరిగాని దానిని రహస్యముగా నుంచిరి నారీమను సరోజినీదేవిగార్లు మున్నగు నాయకులు చాలమంది 24 వ తేదీకి వచ్చెదరు. చింతామణిగారు గూడ సభకు వచ్చెదరు అసెంబ్లీ కౌన్సిలు సంఘముల సభ్యులలో ఉద్యోగులకులేవు తక్కినవారి కందరికిని రాష్ట్రీయమండల కాంగ్రెసు సంఘముల అధ్యక్షులకును కార్యదర్శులకును గూడ ఆహ్వానములు పంపబడెను. మొత్తము 400 మందికి ఆహ్వానములు పంపబడెను.

మకాలానా షాకతాలీగారు లక్నోకు వెళ్ళిరి. మరల 26వ తేదీలోగ్గా వచ్చెదరు. అనసూయా బాయిగారు నిన్నరాత్రి అహమదాబాదుకు వెళ్ళిరి.

(అ. ప్రె.)

మహాత్ముని వర్ధంతిదినము

24 వ తేదీ ప్రార్థనలు

“రేపుమహాత్ముని వర్ధంతిదినము ఉడవానదీక్ష నక్షమిగాన రేపుదేశీయులందరు ప్రార్థనలు నేలువవలెనని భారతకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులగు

మకాలానా మహమ్మదాలీగారును దేశయులందరిని కోరిరి మహాత్ముడు పూనిన ఆపూర్వ దీక్షవలన దేశీయుల మానసములు ఆశాభయప్రచలితములగుచున్నవి. రేపు దేశీయులందఱును ప్రతిపక్షాలోను ప్రతి యింటను భక్తిపూర్వకముగ మహాత్మునికాయురారోగ్య భాగ్యములను దేశీయులలో మతసామరస్యములు గోరి ప్రార్థనలు జరిపెదరు. కాన ఆంధ్రరాష్ట్రమువారు ఊరేగింపులను భజనలను దేవాలయములలో ఆరాధనలను మసీదులో నమాజులను ఛాదరు గుడులలో ప్రార్థనలను బహిరంగసభలలో శాంతినిగోరు నువన్యాసములను ముఖ్యముగా జరుపగోరెదను. ఖద్దరునందు నమ్మకముగలవారు ప్రతిదినమును తీరిక కాలమంతయును నూలువడకగోరెదను. ఇట్లు ఉడవానదీక్షాదినములలో వడకనూలును ప్రత్యేకముగ మహాత్ముని నూలని భారతఖద్దరు సంఘమునకు పంపగోరెదను” అని దేశభక్త కొండ వె కటప్పయ్య పంతులుగారు నేడు గుంటూరునుండి తంతివార్త నంపిరి.

దేశీయుల సంతాపము

మహారాష్ట్రులలో బహిరంగసభ

మహారాష్ట్రులలో హిందువులు బహిరంగసభ చేసిరి. “మహాత్ము డిట్టి కఠినప్రతేజుడు పూనినదేమిట హిందువులందఱును చాల పరితపించుచున్నారు. ఢిల్లీలో నాయకుల సభలో నామోదింపబడు సమాధానమునకు హిందువులందఱును బద్ధులు కావలెను. మహాత్ముని దీక్ష ముగియవరకును, మహమ్మదీయులేవైన దౌర్జన్యము లొనరించిననుగూడ హిందువులు ప్రతిక్రియ సలుపగూడదు. హిందువుల పత్రికలు వివాదలను పెంచు విషయములను ప్రకటింపగూడదు.” అను తీర్మానము లాసభలో నామోదింపబడెను.

తిరువాన్కూరు కొచ్చి సంస్థానములు

మహాత్ముడు కఠినదీక్షను పూనెననువార్త తెలియగానే రెండు సంస్థానముల ప్రజలును చాల పరితాపము నొందిరి. అతెచ్చే గ్రామవాసులగు హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు మున్నగు వారందఱును మహాత్మునకు తంతివార్త నంపిరి. “తిరువాన్కూరు సంస్థానాధిపతులు హిందువులు. అతెచ్చేరేపు పట్టణము. ఇదట అన్నిమతములవారును చాలమంది కలరు. హిందు మహమ్మదీయుల క్రైస్తవమతములవారియిండ్లకు గలుపుగా నున్న విగాని హిందువుల పేటయును మహమ్మదీయులపేటయును వేరువేరుగాలేవు. ఈ పట్టణమున కొన్నిశీఘలలో మసీదులదేరువను దేవాలయములను దేవాలయములప్రక్కను ఛాదరు గుడులను కలవు ఆదేవాలయములలో పంకశశాద్యములతో ఉత్సవములును ఊరేగింపులును జరుగుచునే యుండునుగాని మహమ్మదీయు లెన్నడును కలహమునకు గడంగలేదు. హిందువుల పెండ్లిఊరేగింపులు మసీదులవద్దనుండియే పోవుచుండును. మహమ్మదీయుల ఊరేగింపులు శోకాలయముల చెంతనే జరుగుచుండునుగాని ఎన్నడును కలత లేనియును కలుగలేదు. చాల సమరసభాసము కలిగియుండును. ఇటులుండగా లగ్నీతులు మహమ్మదీయుల సంఘమేర్పడినది. అప్పుడు కొట్లాటలు జరిగెను. ఆ సంఘమువారు పదివిండ్లక్రితమునుండి మోహరంపండుగాను జరుపుట మానితేసిరి. అప్పటినుండియు కొట్లాటలు జరుగుట లేదు. ఈ శాంతికి కారకులు మతనాయకులేగాని దొరతనము వారుకారు. కాని దొరతనమువారుగూడ మతసామరస్యమునకు పహాయధాతులగుచుగోగాని ప్రతిపక్షాదుగా నుండరు.

పూజ్యులను రీతిగా కష్టపడుచున్నారనివిని మేము చాల దుఃఖపడుచున్నాము. దేశమునంతటను రెండుమతముల నాయకుల వెంటనే సఖ్యపడి మీకు మనశ్శాంతిని కలుగజే సెదరని నమ్మెకము. లోకోత్తరపురుషుడగు మహాత్ముని చిత్తమునకు ఉత్తిపాటు గలిగింపుట చాల సంతాపకరము” అని వారు తంతివార్తా మహాత్మునకు తెలిపిరి.

ట్రెబూన్సు పత్రిక

“శ్రద్ధానందస్వామి ప్రకటించిన రీతిని ప్రజలు కాఁతని బూసవలెను. పత్రికలు ఉద్రేకమును కలిగించు కీర్తిక

లతో వివాదలను పెంచు వార్తలను ప్రకటింపగూడదు. మహాత్ముని దీక్ష తీసువరకైనను విరమింపవలెను.” అని లాహోరు ట్రెబూన్సు పత్రిక వ్రాసెను.

వందేమాతరంపత్రిక

“వివాదలను మానివేయఁడు. దుడుకువ్రాతలను వ్రాయకుడు. ఉద్రేకమును కలిగింపకుడు” అని లాహోరులో దేశభావలో ప్రకటింపబడుచున్న వందేమాతరం పత్రిక ప్రకటించెను. (అ. ప్రె.)

గుంటూరుమున్సిపాలిటీ

తీర్మానము

ఈ నెల 20 వ తేదీన మ్యునిసిపల్ భవనమున సభవారు గావించిన తీర్మానము:—

“తమ శరీర దౌర్బల్యమును, అవరోగ్యమును లెక్కింపక, యిరువదియొక్కదినములు దీర్ఘపవాసవ్రతమును పూనుచు గాంధీమహాత్ములవారు చేసిన దీక్షాసంగతినీవని, ఈసభవాడు గాఢనిచారమును వెల్లిబుచ్చుచు పరస్పర భేదములను మాని, పౌత్రాత్మత్వమును, యెవ్విధివైన, ప్రబోధమై ప్రేమాస్పదమైన మహాత్ముని నాయకత్వముక్రింద, పెంపొందజేయుచు మెలంగుచుమని మహాత్ములవారికి నమ్మకముకలుగునట్లు నివేదింపవలయునని, హిందూమహమ్మదీయులను హెచ్చరించుచు, మానవజాతియొక్క తేమమునున్న, ముఖ్యముగా తన ప్రియదేశముయొక్క అభివృద్ధినినీ యోచించి గాఢమైన యీ దీక్షనుపసంహరింపబడు మహాత్ముని యీ సభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.”

ఈ తీర్మానమును వైరుమెను గారగు శ్రీయుత నడింప వెంటటట్టివరనింపరావుగారిచే నుపపాదించబడినది. సభ్యులలో కొంతకలవరము బయలుదేరెను. మ. రా. శ్రీ. గుంటూరు సుబ్రహ్మణ్యం శ్రేష్ఠీగారు యీ విషయము నేటియజండాలో లేవనియు, ఈ విషయము గూఁటిసభలో పెట్టవూడదని వేరొక తీర్మానము నుపాదించిరి. వారికితోడు యీతీర్మానమును తాను బలపరచుచున్నానని మ. రా. శ్రీ. కొట లక్ష్మయ్యనాయుడుగారు వచించియుండిరి. వోటునకు పెట్టగా శ్రేష్ఠీగారి తీర్మాన మోడిపోయినది. తరువాత వైతీర్మానము ఓటునకు పెట్టగా ఆధిక సంఖ్యాకులచే నామోదింపబడినది. ప్రేక్షకుడు.

బెంగుళూరుజూము

(స్వకీయవిలేఖరి)

రాజగోపాలాచారిగారి యువన్యాసము

మహాత్ముడెందులకు పవనం చెను. నెప్టెంబరు 21:— “తపశ్శ్రద్ధయందు శ్రీరామునితో గాంధీమహాత్ముని పోల్చుచున్నాను. గాంధీమహాత్ముని సీత హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యత దానిని తిరుగలేదుకొనుటకు మహమ్మదు ప్రయత్నించుచున్నాడు. మహాత్ముని ఉపవాసమును గూర్చి చింతించనపుడు అతడొక కవి. చిత్రనరునివలె కనుపడును. మానవులను కట్టివైచు అహారపానీయము లతనిని బంధింపజాలనని జనులు తలంతురు. అది నిజముకాదు. అతడు అందరివలెనే మానవ మాత్రుడు. ఆకలిదప్ప లతనికీసకేవు. గాలిమూలముననే అతనుబ్రతుకజాలడు. కాని అతడు ఎందులకు పవనం చెను. హిందూమహమ్మదీయుల సఖ్యతకన్న యాతనికి ఆకలి ఎక్కువకాదు. అతడొక లిటికర్లుగలడు గాని హిందూమహమ్మదీయుల సఖ్యతకు భంగముకలుగుట కోర్వజాలడు. మహాత్ముడు హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యతకై తనసర్వస్వము ధారపోసెను. హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యత నొక్కదానినైననూ సంపాదించగల్గితినిగా యను సంతోషముతో జైలుకుపోయెను. జైలునుండి బయటకురాగానే యతడుమాచినదేమి. హిందూమహమ్మదీయుల లాకరిపెనొకరు కర్రలు కత్తులు తిప్పుచుండుట. దానిపై పత్రికలు వ్యాపింపజేసి నకలవరమును దానిని సమయింపజేయుటకు ఆభంగమైన సఖ్యతనుకూర్చుటకు మహాత్ముడుపవాసవ్రత మవలంబించెను.”

తరువాత రాజగోపాలాచారిగారు ఖద్దరునుగూర్చి గాంధీమహాత్ముని ఖద్దరు కార్యక్రమమునుగూర్చియు, సమంజసముగ సకారణముగకెప్పి కద్దరువృద్ధికి ప్రజలు సాయపడి మహాత్ముని కోర్కెలు నెరవేర్చుటని ప్రార్థించెను. రాటపుప్రశ్న నెదిరించినవారికి ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చెను. విదేశవస్త్రులహిస్సార్లము ఖద్దరు వస్త్రధారణము యీరెండే దేశమోక్షమున కార్ధములనియుగొధించెను. తరువాత అధ్యక్షుడు కొంత చెప్పెను. మరల 27 తేదీని గాంధీమెదానములో సభజరుగును. ఆరోజున హిందూమహమ్మదీయమైత్రి స్థిరత్వమునకు ప్రాగ్నలు జరుగును. గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యమునకు గూడ దేవాలయములందు పూజలు జరుగును.

ఎగుమతి దిగుమతులు

కలకత్తా సెప్టెంబరు 20:— ఆగస్టు నెలకు సముద్రము మీద దిగుమతి చేయబడిన వస్తువుల మొత్తము నిలువ 745 లక్షల నియం ఎగుమతుల విలువ 1049 లక్షల నియం కలకత్తా కట్టము కర్తవ్యం ఒక ప్రకటనలో చెప్పబడుచున్నాడు. పోయిన సంవత్సరము సరిగా నెలలోని యెగుమతి దిగుమతులను చూచినయెడల దిగుమతులలో 224 లక్షలు హెచ్చినట్లును ఎగుమతులలో మాత్రము 7 లక్షలు తగ్గినట్లును కనబడును. (అ. ప్రె.)

వివరములు

1924 ఆగస్టు నెలలో కలకత్తా రేవునుండి సముద్రము మీద పంపబడిన ఎగుమతులను గురించిన సముద్రముమీదుగా కలకత్తాకు వచ్చిన దిగుమతులను గురించిన కట్టము కర్తవ్యం యాదిన విషయములను చెప్పబడుచున్నాడు:—

1924 ఆగస్టు నెలలో కలకత్తా యొక్క విదేశ వ్యాపారము అభివృద్ధి చెందసాగింది. జూలై మాసమున రు 682 లక్షలున్నది దిగుమతుల విలువ ఆగస్టులో రు 743 లక్షలయ్యెను. ఎగుమతులు రు 855 లక్షలనుండి రు 1049 లక్షలయ్యెను. కడచిన సంవత్సరము సరిగా యాగెలలోని ఎగుమతి దిగుమతులను జూచినయెడల అప్పటికంటె యిప్పుడు దిగుమతులు రు 224 లక్షలు ఎక్కువై ఎగుమతులు రు 17 లక్షలు తక్కువైనవి. దూదిబట్టలు ఎక్కువగా దిగుమతి చేయబడిన క్రిందటి సంవత్సరము యీ నెలయొక్క దిగుమతి వర్తకముతో పోల్చి చూచినయెడల విలువ దానిలో పగలు పెరిగినది. ఇది వరలో దిగుమతి చేయబడిన దూదిబట్టలు 420 లక్షల గజములు. ఇప్పుడు 770 లక్షల గజములు. అభివృద్ధి యంతయు

బూడిద రంగుగుడ్డలలో మాత్రమే చేయబడినది. ఇవి 280 లక్షలనుండి 551 లక్షల గజములవరకు పెరిగినవి.

చక్కెరబాగుగా దిగుమతి చేయబడినది. పంచినాణెముగల దిగుమతి చేయబడిన చక్కెర 11,118 టన్నులనుండి 32801 టన్నులవరకు పెరిగెను దీని విలువ రు 41 లక్షలనుండి రు 88 లక్షలవరకు పెరిగెను.

ఇనుము ఉక్కు దిగుమతులు 23923 టన్నులవరకు పెరిగెను. గాల్ఫునైట్ పీటును స్లేటును కూడ ఎక్కువయ్యెను. మిల్లుసామానులను యంత్రపుసామానులను 1923 ఆగస్టు నెలలో పోలికే యుండెను. కాని లోహపువస్తువు తగ్గెను. 1923 ఆగస్టులో కంటె మొత్తముగా ఎగుమతులు తగ్గిపోవుటకు ముఖ్య కారణమేమనగా యిదివర కెగుమతి చేయబడుచుండు లక్కయు ముడిజనపనారయు విశేషముగా ఆపివేయబడినవి. జనపనారతో తయారుచేయబడు వస్తువులు ఎక్కువగుచునే యున్నవి. 72842 టన్నులనుండి 79105 టన్నులవరకు పెరిగినవి. వీని విలువకూడ రు 396 లక్షలనుండి రు 475 లక్షల వరకు పెరిగినది.

ఎగుమతి చేయబడిన లక్క 50869 హెండ్రడువైట్లులనుండి 24725 హెండ్రడువైట్లులవరకు తగ్గెను. దాని విలువకూడ రు 12 లక్షలనుండి రు 41 లక్షలవరకు తగ్గెను. తయారు మామూలుగానే పంపబడినను, ధరలు తగ్గిపోవుటచేత రు 271 లక్షలనుండి రు 153 లక్షలవరకు తగ్గెను.

బియ్యపు యెగుమతులు క్రిందటి సంవత్సరము యీ నెలలో కంటె బాగుగా నున్నను ధరలు పెరిగిపోవుటచేత అంతభాగుగాలేవు. అవి పెరిగినవి ఎగుమతి తగ్గినవి. యునైటెడు కింగ్డుమునా ముడిజనపనారను ఎక్కువగా కొనిరి. ముడితోళ్లను లక్కను యునైటెడు స్టేట్సును, బాగు చేసినతోళ్లను జర్మనీయును కొనుక్కొనెను.

(అ. ప్రె.)

గుర్బరాకొట్టట కేసు విచారణ

పిటిషనులు

23 వ తేదీని విచారణ జరగవచ్చు. చాలపిటిషనులు వచ్చినవి. ఈవిచారణ సంతృప్తికరముగ లేవని హిందువులు పిటిషనులు పెట్టిరి. సమాధానమును సభ్యులను కలిగి పవలెనని మహమ్మదీయులు పిటిషనులు పంపిరి. (అ. ప్రె.)

వాతావరణ సిద్ధి

1924 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 23-వ తేది మంగళవారం

ముఖ్య జిల్లాలు	అక్షిణ్యార్ధంలో గ్రా. 24 గంటలలో	అక్షిణ్యార్ధంలో గ్రా. 24 గంటలలో	గ్రా. 24 గంటలలో గ్రా. 24 గంటలలో	గ్రా. 24 గంటలలో గ్రా. 24 గంటలలో	గ్రా. 24 గంటలలో గ్రా. 24 గంటలలో
గోపాలపురం	88.8	79.6	0.35	21.05	44.96
విశాఖపట్నము	87.6	78.2	0.35	16.32	37.09
కాకినాడ	88.7	78.7	...	22.32	39.09
మచిలీపట్నము	88.8	79.2	...	20.77	41.59
కర్నూలు	90.6	74.6	...	10.46	26.01
బళ్లారి	86.5	72.9	0.41	10.09	20.51
కడప	93.0	77.7	...	10.98	31.28
నెల్లూరు	90.7	79.0	0.01	11.15	37.98
మద్రాసు	88.7	77.2	0.24	15.67	50.74
కడపూరు	88.4	77.4	...	6.15	52.94
నేలము	89.2	78.0	...	15.05	39.30
కోయంబతూరు	90.5	70.7	1.04	23.24	22.29
తిరుచనాపల్లి	92.7	78.5	1.09	9.38	33.18
నాగపట్నము	91.8	78.2	0.85	5.78	54.98
మధుర	90.2	72.	3.58	17.56	33.58
పాంబన్	90.9	78.9	0.41	1.74	37.00
తిరువల్వేలి	...	...	0.11	3.24	28.34
తిరువేండ్రము	85.2	74.8	0.27	60.18	64.51
కొచ్చిక్	86.8	74.1	0.13	125.21	114.51
కాకినాడ	88.2	75.5	0.12	132.85	117.16
మంగళూరు	88.1	75.1	2.44	126.11	125.68
తెంగళూరు	84.4	66.8	0.02	17.71	35.37
మెదకార	76.8	68.2	0.85	138.10	125.46
కొడైకనాల్	63.4	52.8	2.88	37.09	62.18

సర్కారులు:—గోపాలపురం విశాఖపట్నములందు 0.35" వర్షించెను. మేఘములు ఒక మోస్తరముగా నున్నవి. శీతోష్ణస్థితులు మామూలుగా నున్నవి.

చక్కెర:—బళ్లారిలో 0.41" వర్షించెను. మేఘములు ఒక విధముగా నున్నవి. బళ్లారిలో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. ఇచ్చట పగటి వేడిమి 4.1 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నూలుకు:—చినుకు లంఠింపబడినవి. మద్రాసులో 0.24" వర్షించెను. నెల్లూరులో చినుకు పడినది. నుబ్బులు ఒక మోస్తరముగా నున్నవి. కడపూరులో ఆర్ద్రత ఎక్కువ. పగటి వేడిమి 3 నుండి 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

రాజధాని దక్షిణభాగమున వాతావరణ పరిస్థితులు అస్థిరముగా నున్నవి. వర్షము సాగుచునేయుండవచ్చును. ఉత్తరమున స్థానిక చినుకులు పడవచ్చును.

సి. ఆర్. సామ్రాజ్యం.

ఉద్ధానహస్తము

వెట్రికి వేయి విధములు

లోకానుభవమును జెలుపు వేయి వద్దములు విద్యార్థులు, పుస్తక రచకులు, గ్రంథాలయముల పరిపాలకులు, వారు వీరసేల యెలకాదును కొనవలసిన గ్రంథము. వెల పోస్టుకర్కులతో గూడబడినది. శ్రీ త్రిపుర సూర్యరావు

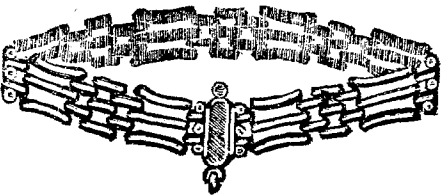
89 హాంకొర్డు, పుదుచ్చేరి, చెన్నపురి

నవ్వు కము

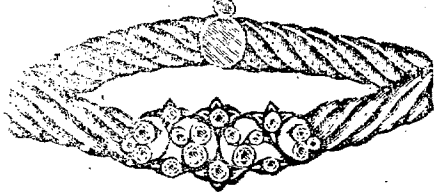
కల్పి లేదు

మోసము లేదు

యీ మూడు విషయములను ప్రతి ఒక్కరు గమనించ తగినవి.

పురుషుల
చేతి గా
లునులు.

ప్రస్తుత కాలపు నాగరికమునకు తగినట్లు అనేక సుందరమైన మాదిరిలో ఈ గొలుసులు 2 1/2 సవరము ఎత్తు మొదలుకొని 6 సవరములు ఎత్తులవరకు తయారు చేయబడును. వేదారం మజారి రు 5 మొదలు రు 15 ల వరకు గలదు. మోపుకు పుష్పరాగ కమలములు, పట్టె కెంపులు, సీమకమలములు అమర్చిన ప్రత్యేకముగా సామ్యు చెల్లించవలసి యుండును. సవరము బంగారుకు, సీమ వెండికి పూచీనిచ్చెవము. 172 పుటలుగల చిత్రమైన క్యాటలాగు 1-కి ధర రు 1

ఉమిడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, చై నాబాబుగోడ్డు, మద్రాసు.

(1398) ధనవంతులకు మాత్రమే?

అనంగ ప్రభయాకాశి

ముసలితనము, ఇతర కారణములచే గలిగిన నరముల బలహీనత, ముడుతలుబడిన దేవుడలు, చిక్కినట్లు కనబడుట, చెదడుచెడుట అలసిపోవుట మొదలగు వాటిని విశేష వైద్యము, ఖచ్చితకయే బాగుచేసి, కాశ్యతయవ్వనము నివ్వచు, శాస్త్ర సమ్మతముగా తయారుచేసిన ఈ వైద్యము నిరపరాధమైన వైద్యములో కూడ కొంతమందితనమును పుష్టినియిచ్చును యాద్రవాలమునలే నూతనమాయును కలిగించును. పూర్తిగాల కివరకు లక్ష ప్రాసిన యివాముగా పంపబడును. 30 గుళికలు గల బుడ్డి 1 కి రు 10 మాత్రమే

కందర్ప సంజీవని తైలము

ఈ తైలమును వైదవాదులచే నపుంకకర్మము మొదలగునవి లోలగుటయే గాక మంచి సంసారసౌఖ్యము తప్పక కలుగును.

ఒక టుంబు బుడ్డి 1-కి ధర రు 10-0-0. ఇతర వివరములకు ప్రాసిన మాక్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును. రాజవైద్య సారాయణజీ, కేళవజీ, నెం. 49 బందరుపేధి, మదరాసు.

సీట్ వ ఫిల్లింగు "ఆగేట్" ఫ్రెంచ్ వేనా

జాకాట్ వీల్ ప్రజ్ఞించునందు, నూతనఫక్కి అని చెప్పవచ్చు ఈ "ఆగేట్" కలము, ఆగేరికా ఆఫ్ లియూ, మొదలగు ప్రదర్శనలలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడేప్పుడు మన హిందూజాతీయమునకు కూడ మిక్కుటముగా జూడదలచుట ఉండుచున్నది. సాధారణమయిన "ఆగేట్" కలము మూలముగా ఉపయోగించబడు ఉక్కుపాళి బరులు "ఆగేట్" గాఢపాళి నుకయోగించుట యద్భుతముగా నూతన భూమి. ఒకతరది సెరాలో ముంపినయెడల అందు నిమిషములవరకు చక్కగా ప్రాయము. (2957)

మిల్లాపూరు విక్టోరియా డిపో, మదరాసు.

వృత్తాంతలేఖలు

ఏలూరు
(ఒకవిలేఖరి)

కాలమానము

వర్షములు ప్రతిరోజున కురియచున్నవి. పంటలు చక్కగా ఫలించునని ఆశ గలుగుచున్నది. మా తాలూకాలో మొరకభూములు నైతము నేవ్వయోగ్యమై యున్నందున.

మ్యునిసిపల్ యెన్నికలు

మా పురపాలక సంఘసభ్యుల యెన్నికలు కొన్ని యా నెల 25 తారీఖున జరుపబడును.

రోడ్ల దుస్థితి

మాపట్టణమందు రోడ్లస్థితి ఏమియుపాగుగాలేదు. కొన్ని పేదలు నర్లముకురిసినప్పుడు మనుష్యులు నడచుటకు వీలులేకుండ నున్నవి. పురపాలకసంఘము శీఘ్రముగా తగు చర్య తీసికొనున గాక.

శ్రీ కృష్ణ సినిమాకంపెని

ఈ కంపెనివారు మా పురమందు శాశ్వతమైన హాలును నిర్మించి మంచిమంచి కథలు చూపించుచున్నారు.

ఆదవాని

విలేజ్ సంచాయతీకోర్టు

(ఒకవిలేఖరి)

సెప్టెంబరు 19:— మొంజురు తమలో ప్రసిడెంటును ఎన్నుకొనుటకు వచ్చేనెల 11 తేదీ నిర్ధారణ చేసిరి.

ఎలక్షన్ బిల్లు

కడచిన నవంబరులో జరుపబడిన మునిసిపల్ ఎలక్షన్ లో మి|| సంజండ్రావు పోలింగు ఆఫీసుగానుండిట్లను ట్యాం పరు జేసినారని ఆరోపణమయిన క్రిమినల్ కేసులో విచారణ నిలుపుదలకు మోక్షోద్దకు దరఖాస్తు జేసికొనియుండ మోక్షోద్ద వారు దరఖాస్తును త్రీసికేసిరి. బళ్లారిలోనే విచారణ జరు గును.

చెరువు వాల్చుటవరు

కట్టబడుచుండే వాల్చుటవరు వీనిని క్యానిటరీ ఇంజనీ యగు తినిభీచేయుటలో టవరులోపల నీళ్లువూరుచుండుటను కనుక్కొని చాలాఅత్తప్రిపడినది చూడ ఈగొప్ప పనిచేయు టకు సరియయిన కట్ట వేయకుండుట యీగొప్ప విఘాతమునకు కారణభూతుని తెలియుచున్నది.

ఉపన్యాసములు

ఆదవాని మునిసిపల్ హాస్కూల్ హాలులో కడచిన వారమున డా|| టి. సదాశివయ్యర్ గారును ఎ. రంగనాథ మొదలియారు యం. యల్. సి. గారును మతసంబంధమైన ఉపన్యాసముల నిచ్చిరి.

తిరుత్తని

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాలమానము

సెప్టెంబరు 19:— ఆకాశము మేఘవృతమై యున్నది గాని, చివకులమాత్రము భూమిపైబడుటలేదు. గాలియు భారీదన వీచుచు మూసికొనిపోవుటకు జేయుచున్నది. పశ్యనుకూలముగ నర్ల మింకను బడక పరిష్కెరులెట్టుకాలము పూరిగా రాటిపోవుచున్నందున రై తాంగము యథాప్రకార ముల్లాడుచునే యున్నారు.

ఉద్యోగియుల బదలాయింపు

ఈ యూరియందలి సబ్ మాజిస్ట్రేట్ గా సుమారు రెండు మాసములనాడే వచ్చి యుండిన, ప్రజాభిమానులను శాంతి స్వభావులను యగు శ్రీ యుతే, సి. డి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలు, డి. ఏ. గారిని పలమనేరు తాలూకు రిహాబిలిటేషన్ యింపు టచే, నాస్థానమునకు శ్రీ యుతే, వి. యల్. రఘునాథ రావుగారిని సబ్ మాజిస్ట్రేట్ గా నియమించుటచే గతనాలుగు రోజులనాడు వారు ఛార్జీని దీసికొనిరి.

పీడింపులుపుండు

ఈయూరి సబ్ మాజిస్ట్రేట్ గాయంకి, మున్నెన్నియో నిధుల నీ తాలూకాప్రజలకు సాహాయములు గావించియు

మండలముం దెచటను లేని “దివ్యమగుభవనము” కింగ్ జార్జి ఫీల్డు రిడింగ్ రూం యనుపేర నుమారు ఏడేనిమిది వేల రూప్యములు శ్రమపడి శేకరించి కట్టించియున్న శాంతమూర్తియగు శ్రీ యుతే సి. డి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలుగారికి మొన్నను రిడింగ్ రూం హాలులోనే వీడుకొలుపువందు గావించిరి. వాడు పుర ప్రముఖులను యుద్యోగియులను పరిసరగ్రామాదులలోని పలుకుబడిగల రైతులను వచ్చియుండి శ్రీ శాస్త్రిగారి గుణం బుల ప్రశంసించిరి. సభికులకు ఉపాహారములు చందనతాంబూ లాదు లివ్వబడెను. చిన్న పాటకచ్చేరియు జరుగుటతోను మంగళముతోడను సభ ముగింపు చేయబడెను.

గ్రామోద్యోగియులసభ

గతయాదివారమునా డియూరి “రిడింగ్ రూం హాలు లో” తిరుత్తని డివిజన్ గ్రామోద్యోగియులసభ యనుపేర నొక సభ జరుపబడి వంశపారంపర్యపు హక్కులు వారసుండవలసిన అధికారములు, మానవేతనములు, మున్నగు విషయములపై చ ర్చించి కొన్ని తీర్మానములు గావించిరి. ఈవిషయమైన తాలూ కాలోని ‘వెడియంగాడు’ గ్రామమునసభ గారగు శ్రీయుత డి. దొరస్వామిరెడ్డిగారు ప్రధానముగా ప్రసంగము చేసిరి.

భీమవరము

స్వకీయ విలేఖరి

జాయంటులేనిభి

సెప్టెంబరు 19:— భీమవరము తాలూకాలో కొన్ని కాలవలకు 4 అం తూగులు తీసివేయవలయునని ఆభిప్రాయము తో రిమోడలు చేయుటకుగాను డి. సి. డివిజన్, సబుడివిజనలు ఆఫీసరుగారును తహశీలుదారుగారును జాయంటుగా ఇన్ స్పె క్షన్ చేసిరి. వాండ్రము కాలవవలన, వాండ్రము, కోపల్లె గ్రామములతాలూకు భూములు సుమారు 2650 ఎకరములు వ్యవసాయమగుచున్నవి. ఆకాలవను 81 తూరలు గలవు. అందులో 39 తూరలు తీసివేసి మిగిలిన 42 తూరలును, అవ సరమైనచోట పెద్దవిచేసి సాగుబడికి వీళ్లు కలుగజేయవలయు నని ఆలోచించిరి. కాని స్వయముగా ఉద్యోగియులు తనిఖీ చేసి రయితల యిబ్బందులను విన్న వెనుక తమ ఆభిప్రాయము ను మార్చుకొని ఉన్న తూరలన్నియు (81) యను, నిలుపు చేసిరి.

భీమవరము రిజెన్సీ డివిజన్ ఆఫీసరువారు తమక్రింది యుద్యోగిస్థుడగు ఒక రెవిన్యూయినస్పెక్టరుగారిమీద లంచ ములు పుచ్చుకొన్నారన ఆరోపణము రాగా రెవిన్యూ ఎక్స్ యిరీ చేయచున్నారు. ప్రస్తుతములో ఆ రెవిన్యూ యినస్పె క్టరుగారిని ఇప్పడున్న ఫిర్కానుండి మరెయొక ఫిర్కాకు మార్చిరి.

భీమవరము మురుగుకాలువ వెడల్పు చేయుటకుగాను ఇదివరలో సుమారు 15 సంవత్సరముల క్రిందటనుంచి పని జరు గుచున్నది. మట్టి త్రవ్వుటకుగాను ఒక ఇంజనను సుమారు రెండులక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి తెప్పించియున్నారు. కాలవ త్రవ్వుటకు 15 లక్షల రూపాయలు ఇంతవరకును ఖర్చు పెట్టియున్నారు కాని 15 మైళ్లయినను త్రవ్వలేదు. రెండు లక్షలు ఖర్చుపెట్టి తెప్పించిన మర అమర్చి 6 మాసములు కావ చ్చినను ఇంతవరకును పనిచేసి యుండలేదు. నెల 1 కి సుమారు రు 200 నెల జీతముల క్రింద భిన్నగుటయే కాని పనికివపడదు. పని చేయ కల క్రికి కల వారు లేకపోవుటచే ఇంతవరకును అపినట్లు తెలియచుచున్నది. ఈ విషయమై ఆలోచించుటకు కాబోలును సూపరెంటెండు యింజ: నీయరుగారు, ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీయరుగారు గడగపర్రు వతురు.

సి. ఆర్. నాయుడుగారు

నేను దక్షిణాఫ్రికాలో గాంధీగారి యనుచరులైన సి. ఆర్. నాయుడుగారు మాగ్రామము దయచేసిరి. ఆయన ప్రస్తు తితిములో మనదేశస్థుల వలసరాజ్యములకు కూలీలుగా పోమాడ దను విషయమునుగురించి ముచ్చటించుచు దేశాటనము చేయు చున్నారు.

శ్రీయుత రాయసం వెంకట్రామయ్యగారి అధిపత్యము క్రింద నేటిసాయంకాలము 5 గంటలకు మాపురమందిరములో నొకసభ గావించబడెను. సుమారు 200మంది విచ్చేసిరి. అందు శ్రీనాయుడుగారు ఆంగ్ల భాషలో వలసరాజ్యములలో అందు ముఖ్యముగా అస్సాము, మలే, దక్షిణ తూర్పు ఆఫ్రికాలలోను పెనాంగులోను మనభారతీయకూలీలు పడు కష్టములనుగురించి విశేషింపించిరి. ప్రస్తుతములో దత్తమండలములనుండి అస్సాము నకు ప్రజలను మధ్యపెట్టి నెల 1 కి రు 20/- జీతమును, కట్టికొ నుటకు బట్టలును, వండుకొనుటకు పాత్రలును మొదలయినవి ఇత్తుమని కూలీలనుతీసికొనిపోయి వారిని నిర్బంధించుచున్నారని నుడిచిరి. హిందూదేశములో నివ్వడున్న 38 కోట్లప్రజలతో బాటు వలసరాజ్యములలో బాములబడుచున్న 8 కోట్ల జనులు కూడ మనదేశములో కాలక్షేపముచేయవచ్చునని నుడిచిరి. ఈ మధ్య ప్రతికలలో మనము చదివియున్న రైతు దొరసానిమీద కేసును, జమ్నాదాసుపెసాతాగారు అసంట్టిలో, ఒకమాట్రిక్లై వైన తెల్లదొరచేసిన బలాత్కారకృత్యమునకు 12 మాసముల శిక్ష వేయటనుగురించి అడిగినప్రశ్నకు సంబంధించిన విషయము లను వినిపెట్టినందుండియు వలసదేశములకు పోవుటకున్న వేరు సరకములేదని వ్రాకుచ్చిరి. నాయుడుగారు ముగించినవెనుక శ్రీయుత భోగరాజు హనుమంతరావుగారు ఆంధ్రీకరించిరి. ఆ ధ్య ణు లు అం తో యి ప నా యి స ము య తామిమధ్య నిడదవోలులో 14 సం|| వయస్సుగల బ డొకడు తప్పిపోయినాడని వినియుంటినినియు అతనిని లను వలసరాజ్యములకు పంపు ఏజంటుఒకడు ఒంటరిగానుం కనిపెట్టి కాఫీహోటలులో కడుపునొంప భక్ష్యపదార్థము

నిప్పించి పెనాంగులో నేదో గొప్పలాభముగలదని ఆశపెట్టి అచ్చటకు పంపెననియు, కొంతకాలమునకు తండ్రి కిసంగతి తెలియగా ఆయన అక్కడకువెళ్లి కొమారుని పట్టుకొని ఇంటికి తీసికొనివచ్చి ఓడప్రయాణముచేతనో లేక పెనాంగు అనారోగ్యముగలదేతనో తండ్రి మరణించెననియు కొమారుడు జ్వరపీడితుడై యున్నాడనియు నెలవిచ్చిరి. ఈక్రిందితీర్మానము ఆ సభకు విచ్చేసినవారిచే నేకగ్రీవముగా అంగీకరింపబడినది.

భీమవరము తాలూకా ప్రజలు 19.9.24 వ తేదీని భీమవరములో శ్రీయుత రాయసం వెంకట్రామయ్యపంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగినసభలో ఈక్రిందితీర్మానము ఆమోదించబడినది.

మనదేశస్థులకు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యములోని యితరభాగములలో కావించుచున్న అమర్యాదయును (సామ్రాజ్యములో బయటకున్న ఎక్కువఅవధికముగా నున్నది) ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అందులకు పోరవించుటచేతను, స్వల్పబుర్రగారు దక్షిణ ఆఫ్రికాలో స్వేచ్ఛగా తిరిగిపోవచ్చు ననుమితో Voluntary repatriation Scheme అనుపేరుతో మన ప్రాంతపులకులను తీసివేయుటచేతను మరియు తూర్పుఆఫ్రికాలో అరోగ్యమైనట్లయిన ధలవంతమైనట్లయిన ప్రదేశములను తెల్లవారికి ప్రత్యేకముగా వదిలివేసి, అనారోగ్యమై నీటితో నిండియుండు ప్రదేశములను మన ప్రాంతపులకు వేరుగా నుంచుటచేతను ఈ సభవారు హిందువులను తెల్లవారితో సమముగా చూచునంతవరకును వలస బోవుట నాపుచేయువలసినదని తీర్మానించుచున్నారు.

తిరుత్తని తాలూకా రైతులు

మహాజనసభ

14వ శబ్దంబరు 1924వ తేదీని చివ్వాడలో

సమావేశమగుట

(స్వకీయవిలేఖరివద్దనుండి)

తిరుత్తని తాలూకా చివ్వాడ గ్రామవాసిలో "తిరుత్తని తాలూకా రైతుల మహాజనసభ" పైతేదీని మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సమావేశము గాబడినది.

నాటిసభకు అన్నిగ్రామములనుండియు దాదాపుగా 400మంది పలుకుబడిగల రైతుప్రముఖులు సభనలంకరించుచుండిరి. సభాధ్యక్షులుగ చిత్తూరునుండి వచ్చియుండిన శ్రీయుతులు సి. ఆర్. పార్థసారథి అయ్యంగారు బి. ఏ. బి. ఎల్. వారిని ఏకగ్రీవముగా నెన్నుకొనుటచే వారధ్యక్షుపీఠ మలంకరించి నాటిసభాకార్యములను చాచక్కముగ నడపించిరి.

గతసభలో గానించిన తీర్మానములనే మరలవర్ణించి తీర్మానించుచు, ఆయా గ్రామములలోని రైతులు వారివారి ఆదాయవ్యయపట్టికలను తయారుజేసికొని రావలెననియు, అప్పుడీరైతులు ఎక్కువతీర్చులగట్టి శాశనముగుండుట బాగుగతేలియు ననియు, ప్రతిగ్రామములనుండి ఇద్దరో. ముగ్గురో, రైతుప్రముఖులవలెను రాయబారముగా నేర్పడి, తిరుపతి శ్రమహితు వారివద్దకువెళ్లి, రైతులకు గలకష్టముల వివరించి, ప్రస్తుతముండు భార్యతీర్చులను నెటిరోమెంటు జేసి, గొక్కము పద్ధతితో కొద్దితీర్చుల నేర్పాటు జేసియున్నట్లు ప్రార్థించవలయుననుట సభాదేశములలో ముఖ్యమైనది.

"ఎస్టేట్ ల్యాండు ఆక్టు" సవరణకు రానుండుటచే దాని విషయముగను మాటాడి, ఇప్పటికాసనము రైతాంగమునకుమిగుల అనవసరముగ యుండుటచే రైతుల కనుకూలముగ యుండులాగు మంచికాసనము మార్పునట్లు బ్రయత్నము చేయువలయుననియు తీర్మానించిరి. ఈసంఘమునకు శ్రీయుతులు, వేమన, సుదర్శన నాయుడుగారిని (పూనిమాంగాడు) కార్యదర్శిగను, శ్రీపాంబది మహాత్మ మొదలిగారు, సోంపల్లె నారాయణస్వామి నాయుడుగారును సహాయకార్యదర్శులుగను గభవా నారెన్నికొని. సంఘమునకు ప్రధానకార్యదర్శిగాను పూనిమాంగాడు గ్రామమున యుండులాగు తీర్మానించిరి. రాగలసభ అక్టోబరు నెల 19తేది ఆదివారం నెమ్మల్లిగ్రామములో జరుపునట్లు నిర్ణయించిన తదుపరి విందనయలతో సభ ముగింపబడినది.

కడపమండల జాతీయోపసంఘము

ఆదివార్యములకు కారణములవలన కడపమండల జాతీయోపసంఘ కార్యదర్శివదనికి రాజీనామా యిచ్చుచున్నాను. సాతనముగ వేరొక కార్యదర్శి యేర్పడువరకు మండల సంఘాధ్యక్షుని నేటికి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములను యొగ జరుపుచున్నది కోరుచున్నాను.

ప్రతాపగిరి రామమూర్తి,

కార్యదర్శి.

కడపమండల జాతీయోపసంఘము.

జూబులు

శ్రీ వేణుగోపాల జాతీయవిద్యాలయము-కొల్లూరు

గాంధీమహాత్ములు హిందూమహాత్ముడీయ సభ్యులనిమిత్తమును లోకకళ్యాణము నిమిత్తమును దీర్ఘమైన ఉపవాస దీక్షగొనిన సద్గురువును ఈపాఠశాలలోని బాలురును ఉపాధ్యాయులును సమావేశమై ఈక్రింది దీక్షలను వైకొనిరి.

1) మహాత్ములు దీక్షనుండి విరమించువరకును అంగరంగు కలసి కి నిమిషములు మానసికముగా భగవత్పూర్వనచేయుట.

2) ప్రధానోపాధ్యాయులు బ్రహ్మాండం సంసింహంగారు ఒకపూటమాత్రము భుజించుట. ది ౧ కి ౪ గంటలు తక్కువ లేక నూలుపడుట.

పైతరగతుల విద్యార్థులను సంస్కృత పండితులు బ్రహ్మ శ్రీ జొన్నలగడ్డ విశ్వనాథ శర్మగారు ది ౧ కి ౨ గం తక్కువ లేక నూలుపడుట.

(పురవాసి)

శ్రీ క్రియాశక్తి యోగయరాంద్ర పరిషత్తు

ద్వితీయ వార్షికోత్సవము

ధర్మవరము నందలి ప్రైవేటుత్తు నావ్యానించినదాని రెండవయేడాదిపండగ విజయవంతముగ నెరవేర్చు నుద్దేశించి యీ నెల 18 వ తేది సాయంకాల మైదుగంటలవేళ మాపురప్రముఖులు పలువురు పురపాలకసంఘపాలికా పాఠశాలా భవనమునను. రా. శ్రీ. టి. నరసింగరావు బి. ఎ. యల్. టి. గారియా జమాన్యమున సమావేశమైరి; పరివర్త్యమున మండలమునందలి వివిధస్థానములయందు పనిచేయుచుండు ప్రతిభుల నావ్యానించుటకును, వారికి భోజనవసతులుగ కల్పించుటకును సన్మానసంఘముకట్టి పెక్కుండ్ర సభ్యులచే నెలకొల్పబడినది. ఈకార్యోద్ధరణమునకై మ. రా. శ్రీ. పోల శంకరయ్య, మాదాసు, పెద్దరంగప్ప; మాదాసు బొల్లికొండప్ప, వడ్లమన్నాటి హనుమంతరావు; సంతటి కొండారెడ్డి; మాదాసు లక్ష్మన్న; ఓగటి శాలయ్య; కలవల శేషప్ప శ్రేష్ఠి; గొంది లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠి; వై. పార్థసారథిగారు పాపకులుగతేరిరి. పక్షమత్తు నుద్దేశించి ప్రతిభులుగను ప్రేక్షకులుగను; పలుతావులనుండి వచ్చెడు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరుల కండజకు నుచితముగ భోజన సౌకర్యముల నొనర్చుటకు పాపకులలో పెక్కుండ్ర సభ్యులించిరి. వార్షికోత్సవదినమున సభాభివత్తము వహించ నచ్చటికి వచ్చెడు వహానియనకు రాకపోకలకు ప్రయాణవ్యయముల నొసగుటకు. మ. రా. శ్రీ. మాదాసు బొల్లి కొండప్పగారు సమ్మతించిరి. సన్మానసంఘసభ్యులలో మ. రా. శ్రీ. వడ్లమన్నాటి హనుమంతరావు గారు అధ్యక్షులుగను, టి. నరసింగరావుగారు, టి. చిదంబరయ్యగారు కార్యదర్శులుగను! కె. వి. నరసింహాచార్యులుగారు, ఎ. క్రినివాసయ్యగారు, సంతటి. కొండారెడ్డిగారు; మాదాసు పెద్దరంగప్పగారు; ఓగటి శాలయ్యగారు కార్యనిర్వాహక సంఘ సభ్యులుగను, ఎన్నుకొనబడిరి. ద త్రమండలవాసులును, రామభక్తులును, మహాసాధు పురుషులును శ్రీమదాంధ్రవాత్సక్తి బిరుదాంకితులును, అనువాదిలికలను. నుబ్బారావు పంతులవారిని వార్షిక సభ కధ్యక్షులుగ సీసంఘమువారు భక్తిపూర్వకముగ నెన్నుకొనిరి. వార్షికవర్ధంతి అక్టోబరునెల ౧౮ తేది భోజనవారముగ నిర్ణయింపబడినది. కృతిజ్ఞతాభివందన పూర్వకముగ రాత్రి 9 గంటలకు సభ ముగిసెను.

టి. చిదంబరయ్య,

స్థానిక కార్యదర్శి, తాడిపత్రి.

కృష్ణా జిల్లా విభజన నీటివనరు

చెన్నై పురికాసనిర్మాణసభా సభ్యులకు శ్రీ చల్లపల్లి రాజాగారు యాదినయ వహారుకాబడిన యంశములను కాసన నిర్మాణసభలో పునపాదించుటకు నోటీసు యిచ్చియున్నారు.

(1) ప్రస్తుతపు కృష్ణాజిల్లా రెండుజిల్లాలుగా చేయుట భోవుచున్నందున, వాటిలోని తాలూకాల మార్పునుగూర్చి గవర్న మెంటు వారివలన కాంక్షన్ కాబడిన యంశములను విచారించుటకు సర్కారు ప్రవీక్ష్యగస్తులను తదితరులను చేరిన యొక కమిటీ, యేర్పాటు కాబడినదనియు సదరుకమిటీవారి రిపోర్టులను విచారించువరకును సదరంశముల ఫలితములు (అనగా తాలూకాలమార్పులు) అమలులోనికి జేబడహాడనియు యీ సభవారు గవర్న మెంటువారికి శిఫారసు చేయుచున్నారు.

(2) కృష్ణాజిల్లాలో ఎల్లూరుబాంకు కెనాల్ ఎల్ల పల్లపు వ్యవసాయము చేయుపద్ధతి (ఇరిగేషన్ స్కీము) వెంటనే ప్రారంభించ వలెనని యీసభవారు గవర్న మెంటువారికి శిఫారసు చేయుచున్నారు.

(3) ప్రతిసంవత్సరము కృష్ణానది కరడల్ల పంటలకు కలిగే చెరువు కలంగకుండుటకై కృష్ణానదికి తూర్పువయపున

గల కరకట్టను పెడకల్లెపల్లిదాటి వాడపాలెంవరకు వ్యాపింప జేయుటవలెనని యీసభవారు గవర్న మెంటువారికి శిఫారసు చేయుచున్నారు.

ప్రైయంశములను రానున్న అక్టోబరులేక నవంబరు 1924 లో జరిగే కాసననిర్మాణసభలో ప్రవేశపెట్టుండి చర్చింప బడవచ్చును. జిల్లామార్పు సందర్భమున కృష్ణాజిల్లాలో యిప్పుడున్న తాలూకాలలోని గ్రామములు కొన్ని యొక తాలూకాలోనివి వేరొక తాలూకాలోనికి మార్పుపడుటకు శ్రీ గవర్న మెంటువారివలన కొన్నియేర్పాట్లు చేయబడినవి. అమర్చులను గూర్చి ప్రజలలో చాలా భిన్నాభిప్రాయము లున్నట్లు యిదివరకే శ్రీ గవర్న మెంటువారికి తెలియపర్చబడినది. కాని వాటిని వారు యెంతమాత్రము ఆమోదించి యుండలేదు. తిరుగ సదు మార్పులనుగూర్చి విచారించగలందులకు వొకకమిటీ యేర్పాటు కాబడుటకు లెజిస్లేటివు కాంసిల్లో వొకచర్చ జరుగ భోవుచున్నది గనుక ఆయాగ్రామముల ప్రజలు సదరుకమిటీ ఆవశ్యకమని తెలియపర్చుచు తాలూకాల మార్పునుగూర్చి కూడా తీర్మానముల మాలమునగాని లేక వహజరు మూలమునగాని తమ యభిప్రాయములను శ్రీ గవర్న మెంటువారికి తెలియపరచు కొనవలసి యున్నది.

ఎల్లూరుబాంకు కెనాల్ బెజవాడనుండి ఎల్లూరుకు 16 మైళ్లదూరమువరకు వచ్చి అచ్చట ఆగిపోయినసంగతి అందరకు విశేషమయ్యే వున్నది. దానిని కృష్ణానదితూర్పుకట్టవెంటనే దివి తాలూకాలోనికి త్రవ్వించుటకు కొంతవరకు తగుయేర్పాట్లు యిదివరకే చేయబడియున్నవి. ఆయేర్పాట్లు అమలులోపెట్ట బడి కాలువపూర్తిగా త్రవ్వించబడెయేడల దానియాధారమున ఘమారు అరువదివేల యెకరముల మెరకభూమిన్ని కొన్నివేల యెకరముల బంజరు భూమిన్ని పల్లపు సాగుకాగలదు. దీనివిషయమై ప్రజలు ప్రభుత్వమువారిని కోరవలసియున్నది.

కృష్ణానదికి తూర్పువయపుగల కరకట్ట పెడకల్లెపల్లివర కుగలదు కృష్ణానది వరదులవల్ల ప్రతిసంవత్సరము యీకట్టలేని ప్రదేశముందు మిక్కిలుమగు ప్రవాహము యేర్పడి అందువల్ల దివిల యీకాలోని చాలాగ్రామములు నీటిపాలై పయిదులకు అమలనవ్వము కలుగుచున్నదిని అందరకు తెలిసియేయున్నది. ఈకట్టను పూర్తిగా అనగా వాడపాలెంవరకును పోయించుట నుగూర్చి శ్రీగవర్న మెంటువారిని ప్రార్థించవలసియున్నది.

మనకష్టములను వినయపూర్వకముగా శ్రీగవర్న మెంటు వారికి విశేషపరచుకొనని యెడల మనకోర్కెలు నెరవేరజాలవు. ఇప్పుడు శ్రీచల్లపల్లి రాజాగారివలన ప్రైయంశములు చర్చకు జేబడును. కనుక మనయిబ్బందులను తెలియపరచుకొనుచు వారి యధ్యక్షములకు తోడ్పాటుసంకుటకుగూడ నిదియే మంచితరుణము కాబట్టి పయినపేర్కొనబడిన కష్టనష్టములకు పాల్పడు గ్రామముల ప్రజలందరును తమతమ గ్రామములయందు నీటిని గూర్చి సభలుచేసి చర్చించి అందుల పర్యవసానములను తమ ప్రార్థనలతోగూడ శ్రీగవర్న మెంటువారికి అక్టోబరు 10 తేదీలోగా అర్జీలద్వారా వినపించుటకును సదు అర్జీలనకల్లను సదరంశములను శ్రీచల్లపల్లి రాజాగారికివాడా సదురు తేదీలోగా పంపించుటకును హెచ్చరించుచున్నారు. కాలయాపనమొనర్చక త్వరపడుట మంచిది.

(ప్రజాశ్రేయోభిలాషి)

మానసోల్లాసిని మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)

తెలుగుభవం! (పోముఖ్యులుప్రత్యేకము) గుణగుణికము! శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగడి నైత్యకాలక్రిమాల్లం దివ్యావృతము. అదేర్థము, అరుచి, ఆపులీలల, అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలహీయము, పిక్కిలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు, శ్రేష్ఠ, అనులు, మొగలగువానియందు గలిగడి నొప్పులను బోగొట్టి దేహమును మంచి యారోగ్యమునకు జేచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేనావారి నొప్పులను వెంటనే మాన్పును. యందు అనేకవిషయము చేరినవి. అనుభవము గలిగి బోవధమగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు. చిరునామా:—

(1078)

అయ్యుచ్చేద వైద్యనిలయం, పోమ్మ నిడుమాల, ఎలమర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుశెట్టివీధి మదరాసు.

మంచితరుణము! గొప్ప రైస్ మిల్లు లాటరీ త్వరపడుడు!!
రూ 1,00,000 లకు లాటరీ. టికెట్టు 1-కి రూ 5 లు మాత్రమే. 20,000 టికెట్టు.

గవర్న మెంటువారికి తెలియబడినవివరము లాటరీమూలముగా విక్రయించుచున్నాను.

లాటరీ వేయబడు ఆ స్థితివరము:—గోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురము తాలూకా కొమరిపాలెంలో నాతాలూకు య 2 సెం. 69 భూమిస్థితి, అంధ్రులలో నున్న 20 అ. + 6 అ. పైజాగల కార్మిక్స్ యిలరు, 11" + 19" + 30" గల మార్నల్ డ్రాప్ వాల్వూ కాంపాండు ఇంజను, 3 మెల్లర్లు, 2 కోనులు, 4 హల్లర్లు, ఎలివేటర్లు, జలెక్లు, ప్రింగులు, పుల్లీలు, వీటికి సంబంధించిన బిల్లింగులు, గోడౌన్లు, కలిగియుండి మంచివర్క్సింగు ఆర్డరులో నున్న రైస్ మిల్లును.

సౌకర్యములు వగైరా:—సదరు మిల్లు రోజు 1 కి 12 గంటల చొ॥ పనిచేసినయెడల 600 బస్తాల ధాన్యం బియ్యముగా తయారు కాగలవు.

ఈ మిల్లు కాకినాడ కాలవగట్టుకు చేరియుండి ధాన్యముపంటకు ముప్రసిద్ధమైన అనేక గ్రామములకు సమీపముగా ఉండడమే కాకుండా, అనపర్తి రైల్వేస్టేషనుకు 3 మైళ్లదూరములోనున్న బిక్రవోలు రైల్వేస్టేషనుకు 4 మైళ్లదూరములోనున్న ఉండి యున్నది. పడవలమీదనున్న రైల్వేమీదుగానున్న కాకినాడ రాజమండ్రి వగైరా పెద్దపెద్ద పట్టణములకు సరకులు పంపుటగాని సదరు పట్టణములనుండి సరకులు తెప్పించుకొనుటగాని అన్నివిధముల సౌకర్యములను కలిగియున్నది.

ఇతరవిషయములు:—లాటరీవిషయమైన వ్యవహారములు యావత్తు నాతరపున చూచుటకు క్రీకొవ్వారి కృష్ణారెడ్డిగారిని లాటరీ మేనేజరుగా ఏర్పాటుచేసియుంటిని. వారివలన ఇందువిషయమై జరిగింపబడు యావత్తుచర్యలకు నేను బాధ్యుడనై

యుండును. గాన టికెట్టు వలయువారు సదరు కృష్ణారెడ్డిగారికిగాని వారి వలన నియమింపబడిన యేజంట్లవద్దగాని స్వయముగా గాని మనియార్డు రుద్దారా సొమ్మువంపిగాని పొందగలరు.

లాటరీ టికెట్టు యావత్తు పూర్తి అయినవెంటనే లాటరీ కలుపుతేది ఆంధ్ర పత్రిక, స్వరాజ్య, పత్రికలలో ప్రచురముచేయించి తన పెద్దమనుష్యులయెడల లాటరీ కలిపియొత్తబడును. వసూలైన సొమ్ములో ఖర్చులు పోవు మిగిలినసొమ్ము రామచంద్రపురము కోఆపరేటివు బాంకిలో డిపాజిటుచేయబడును.

గెలుపుపొందినవారికి వెంటనే పోస్టుద్వారా తెలియబరుపబడును. పైని ఉదహరింపబడిన పత్రికలలో కూడ ప్రచురింపబడును. ఆవెంటనే 15 రోజులలో వారి స్వంతఖర్చులపైని క్రమమైన దస్తావేజు నావల్ల వ్రాయించుకొనవచ్చును. సదరు దస్తావేజు రిజిస్టరీ కాలయందు సదరు మిల్లుకు సంబంధించిన దస్తావేజులు క్రమప్రకారం యివ్వబడును.

పైన నుదహరింపబడిన వివరములుగాక యితర తిలవీర్లు కోరువారు క్రొవ్వారి కృష్ణారెడ్డిగారివల్లగాని వారివల్ల ఏర్పరుపబడిన యేజంట్లవల్లగాని తెలిసికొనగలరు.

లాటరీ టికెట్టు అమ్ముటగాను కమిషన్ ఏజంట్లు కావలెను. సరసమైన కమిషన్ యివ్వబడును. ఏజంట్లుగా పనిచేయువారు మంచి లాభమును పొందుటకు యిదే మంచితరుణము గాన లాటరీ మేనేజరుగారికి వ్రాసిగాని వారివద్దకు వచ్చిగాని మరతులు యేర్పరచుకొనవచ్చును.

కొవ్వారి కృష్ణారెడ్డిగారు

లాటరీ మేనేజరు,

కొమరిపాలెం. (గోదావరిజిల్లా)

పడాల అమిరెడ్డి,

కొమరిపాలెం.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

తత్వవత్సరాభ్యాసము-పద్యకావ్యము. కవిత్వము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూట గట్టుచున్నది. కల్పనలు మెండు ఈ గ్రంథమును. జేపట్టిన పాఠకుల కొకపద్య మేని వదల మది జనింపదు.	1	0	0
తిలక్ మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా॥ సత్యనారాయణశాస్త్రి విరచితము)	...	2	4 0
హిందీబాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు స్వయముగ హిందీనేర్చుకొనుటకు అనుకూలమగునట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6 0
హిందీ మొదటివాచకము డిటా	...	0	6 0
హిందీ తెలుగు వ్యాకర్ణు డిక్షనరీ వల 1—0—0 సంగీత శమంతకమణి	...	వల	0—8—0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	0	4	0
ఆంధ్రోద్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1	8 0

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

మదిన కొమేశ్వర లేహ్యము.

దుర్బలల పాలిటి సందేహ మేనాము, నిక్కాక కుక్క నవ్వుము. నిట్టూర్పు, అతిమాత్రము, వీటిని హతించి మంచి బలమును, యోవ్యమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాపప్రాప్తిని కలిగించు వర్షపాదము. 2 డబ్బీలను పాడుడు
20 తులముల డబ్బీ రు. 1-4-0. వి.పి. చార్జి 0-8-0, 335 పి శి వ. అందు కంపెనీ, ఆయుర్వేద సమాజం పెరిడేసి. (నెల్లూరుజిల్లా.)

కవహారి

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0 వి. పి. ధనా రూ 1-6-0
దగ్ధ క్వాసకోశములందు బలహీనతలను ఏర్పఱచుకొని ఆ ఆరోగ్యవిధములు శైత్యమువలన ఏర్పడిన దగ్ధ. కిక్కిరింపిరి, కబళించు దగ్ధ. క్వాసకోశముల నూత్న సాశ్వత ఏర్పడుదగ్ధ. ఉబ్బునము, తయదగ్ధ దగ్ధకు నేంది బ సందు. దగ్ధ విధమును బట్టి యుండును
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి